

Sadržaj**Stranica****Izveštaj o poslovanju za godinu koja je završila 31. decembra 2023.**

Ključni pokazatelji poslovanja	1
Osnovne informacije o ProCredit Banci	3
Izveštaj o poslovnoj aktivnosti Banke	7
Izveštaj o očekivanom poslovnom razvoju Banke	11
Objave u skladu za zahtjevima zakona o računovodstvu i reviziji odjeljak c	14

Finansijski izvještaji za godinu koja je završila 31. decembra 2023.

Odgovornost Uprave i Nadzornog odbora Banke za pripremu i odobrenje finansijskih izvještaja	16
Izveštaj nezavisnog revizora	17
Izveštaj o dobiti ili gubitku	23
Izveštaj o ostaloj sveobuhvatnoj dobiti	24
Izveštaj o finansijskoj poziciji	25
Izveštaj o promjenama na kapitalu	26
Izveštaj o novčanim tokovima	27
Bilješke uz finansijske izvještaje	
- Opći podaci	28
- Osnova pripreme	29
- Značajne računovodstvene politike	31
- Značajne računovodstvene procjene i ključni izvori procjene neizvjesnosti	49
- Upravljanje finansijskim rizikom	51
- Fer vrijednost finansijskih instrumenata	84
- Ostale bilješke uz finansijske izvještaje	87

Ključni pokazatelji poslovanja

ProCredit Bank d.d. Sarajevo (.000 BAM)	31. decembar 2023.	31. decembar 2022.	Promjena
BILANS STANJA			
Gotovina, sredstva kod CB BiH i drugih banaka	281.419	267.323	5%
Kredit i avansi dati klijentima	565.606	541.481	4%
Ostala imovina	72.755	62.845	16%
Depoziti od klijenata	725.282	665.517	9%
Primljene pozajmice (sub dug uključen)	101.635	128.005	-21%
Ostale obaveze	8.034	4.006	101%
Kapital	84.827	74.121	14%
Ukupan bilans stanja - finansijska pozicija	919.779	871.649	5.5%
BILANS USPJEHA			
Neto prihod od kamata	28.504	20.966	36%
Rezervisanja za kreditne gubitke	-2.829	-2.203	28%
Neto prihod od naknada i provizija	8.962	4.602	95%
Operativni prihodi	35.564	28.431	25%
Operativni rashodi	-20.894	-18.361	14%
Rezultat period	10.699	7.088	51%
POKAZATELJI POSLOVANJA			
Povrat na prosječan kapital (RoAE)	13,2%	10,0%	
Koeficijent trošak/prihod	61,4%	64,6%	-3,2 pp
Depoziti/kredit (bruto)	124,0%	119,0%	5 pp
DODATNI POKAZATELJI			
RWA - Rizikom ponderisana aktiva	461.557	417.772	10,5%
Koeficijent adekvatnosti kapitala	17,7%	17,8%	-0,1 pp
OPERACIJE			
Broj uposlenih	206	170	21%
Poslovne jedinice	7	6	

NAŠA MISIJA

Biti vodeća banka za mala i srednja preduzeća

Poslovna godina ukratko

POBOLJŠANJE POZICIJE

TRŽIŠNE

- Koncept "Housebank" kao katalizator podrške MSE preduzećima u konkurentnim tržišnim uslovima
- Snažan rast kreditnog portfolija 4,5%
- Udio "zelenih kredita" 21% (prema internoj definiciji)
- Rast depozita od 9,1%
- Udio NPLa 1,8%
- Dodatno smanjen interni uticaj na okoliš

UVID U 2023

- Planirani dalji rast broja klijenata
- Iznadprosječan rast kredita i depozita
- Dalje povećanje udjela "zelenih kredita" (prema internoj definiciji) u ukupnom kreditnom portfoliju i pozicioniranje banke kao zelene banke
- Povećanje kapaciteta, Nove poslovnice i prisustvo banke
- Rast operativnih prihoda,
- Koefficient adekvatnosti kapitala iznad zakonskih limita

OSNOVNE INFORMACIJE O PROCREDIT BANCI

Strategija

ProCredit banka fokusirana je na pružanje bankarskih usluga malim i srednjim preduzećima kao i uslugama direktnog bankarstva fizičkim licima. Banka posluje unutar ProCredit Grupe koja posluje na području Jugo-Istočne Evrope, Istočne Evrope, Južne Amerike i Njemačke. Vlasnik Banke je ProCredit Holding sa sjedištem u Frankfurtu na Majni, Njemačka.

Kroz poslovne aktivnosti nastoji se ostvariti stabilan povrat na investirani kapital dioničara uz istovremenu doprinos ekonomskom, društvenom i ekološkom razvoju na području poslovanja. Biznis strategija Banke bazirana je na dugoročnoj vezi sa našim klijentima i uposlenicima kao i konzervativnom apetitom za rizike. Banka ne vrši špekulativne poslovne aktivnosti.

Samoodrživost je jedna od ključnih komponenti poslovne strategije Banke sa željom da poslovne aktivnosti imaju pozitivan efekat i doprinos ka samoodrživošću okoliša i društva u cjelini. Svaka banka unutar grupe koordinira vlastite aktivnosti koristeći sveobuhvatan sistem upravljanja okolišem. Analizira se uticaj na okoliš, kako vlastitih aktivnosti tako i aktivnosti naših klijenata. Unutar ovog procesa, podstičemo projekte čistog ili zelenog investiranja, posebno u projekte energetske efikasnosti i obnovljive izvore energije.

Banka ima za cilja da ispuni ulogu „Housebank-matične banke“ našim klijentima. Kao takvo, cilj je da budemo njihov prvi kontakt za bankarske usluge kreditiranja, depozita i platnog prometa. Naši klijenti, mala i srednja preduzeća uglavnom zahtijevaju finansiranje koje se kreće od 50.000 do 3 miliona EUR-a. Specijalizovani u finansiranju malih i srednjih preduzeća Banka prepoznaje posebne zahtjeve klijenata za bankarskim uslugama, nudeći čitav niz usluga finansiranja, depozitnog i transakcionog poslovanja. Našu klijentsku grupu čine inovativne kompanije koje pokazuju dinamičan rast i razvoj kao i stabilnu i formalizovanu strukturu. Putem naših aktivnosti želimo da doprinesemo kreiranju novih radnih mjesta, povećanju inovativnih kapaciteta i investiranju u ekološki prihvatljive projekte. Posebna pažanja je data „zelenom“ finansiranju i lokalnoj proizvodnji, posebno u poljoprivredi. Naš pristup je zasnovan na pažljivom odabiru klijenata, koji posluju stabilno, transparentno i društveno odgovorno. Vjerujemo da naši klijenti značajno doprinose formalnom sektoru, društvenom i ekonomskom razvoju. Istovremeno, Banka ima jasne zahtjeve prema klijentima po pitanju etike poslovnih praksi kao i odgovornosti prema okolišu.

Pored poslovanja sa malim i srednjim preduzećima, Banka teži promovisanju direktnog bankarstva za fizička lica. Sveobuhvatnost „online“ usluga omogućava razvoj dugoročne saradnje sa klijentima. Banka uopšteno ne pruža usluge gotovinskih transakcija na šalterima, i klijenti Banke mogu koristiti usluge putem digitalnih kanala što je u uslovima pandemije bilo izrazito korisno za sve strane.

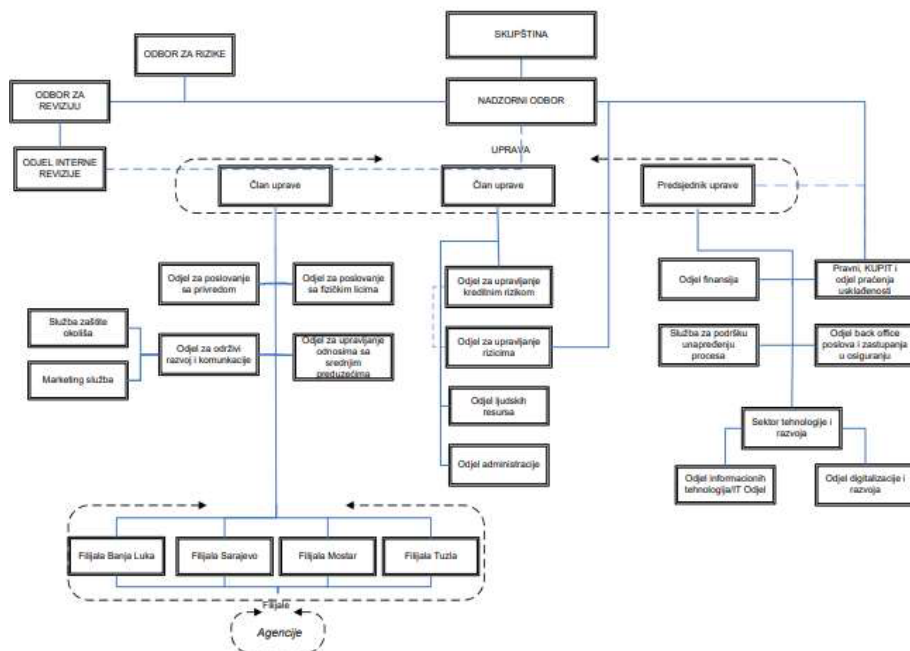
Risk strategija Banke odražava jasno definisan poslovni model, visok stepen diverzifikacije, pažljiv izbor i kontinuiran trening uposlenih. Kvalitet i motiviranost uposlenih je jedan od ključnih faktora postizanja poslovnih ciljeva. Izbor uposlenih vrši sa posebnom pažnjom nudeći mogućnost dugoročne karijere. U cilju obezbjeđenja kontinuirane edukacije, grupacija ima razvijen program različitih treninga koji se održavaju unutar vlastitih trening centara. Dodatno, implementiran je Kodeks ponašanja kojim su definisane korporativne vrijednosti, privrženost zajedničkim vrijednostima međusobnog poštovanja i odgovornog ponašanja u svakodnevnim aktivnostima.

Vlasnik Banke

ProCredit banka u 100% vlasništvu je ProCredit Holding-a, koji je registrovan kao ograničeno partnerstvo. Najznačajniji dioničari Holdinga su: Zeitinger Invest GmbH 18,3%, KfW 13,2%, DOEN Participaties B.V. 12,5%, EBRD 8,7%, TIAA 8,6% i preostali dio je na slobodnoj kotaciji.

Najveći pojedinačni dioničar jeste Zeitinger Invest GmbH, Frankfurt na Majni, koji je i ključni inicijator formiranja ProCredit Grupe. KfW je jedna od najznačajnijih razvojnih banka sa ciljem unapređenja ekonomskog, društvenom i ekološkog života širom planete u ime Savezne Republike Njemačke. Drugi dioničari su razvojno orjentisane institucije koje imaju aktivnosti širom svijeta. Razvojne opredijeljenosti institucije su ključne u formiranju poslovnog modela ProCredit grupe i Banke.

Organizaciona struktura Banke i pravila korporativnog upravljanja

Dio ukupne misije ProCredit Grupe je da postavi standarde u finansijskom sektoru u kome posluje sa ciljem da napravi razliku, ne samo u segmentu koji pokriva i kvalitetu finansijskih usluga koje pruža, već i u vidu poslovne etike i ekoloških pitanja koja su potpuno integrisana u poslovni model. Korporativne vrijednosti imaju ključnu ulogu u tom pogledu.

Uspostavljeno je pet osnovnih principa na kojima se zasniva poslovanje Banke:

- Transparentnost,
- Kultura otvorene komunikacije,
- Društvena odgovornost i tolerancija,
- Visoki profesionalni standardi i
- Lični integritet i posvećenost.

Ovi principi predstavljaju osnovu korporativne kulture i aktivno se primjenjuju u svakodnevnom poslovanju.

Pravni i regulatorni okvir korporativnog upravljanja

Pri implementaciji sistema korporativnog upravljanja Banka se kreće u okviru regulatorne osnove uspostavljene Zakonom o bankama Federacije Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Zakon), Zakonom o privrednim društvima, odlukama Agencije za bankarstvo Federacije BiH i Republike Srpske (u daljem tekstu: Agencija), kao i važećim propisima kojima se uređuje tržište vrijednosnih papira.

Istovremeno, dobra praksa korporativnog upravljanja oslanja se i nadograđuje kroz implementaciju iskustava iz prakse korporativnog upravljanja grupacije kojoj Banka pripada. ProCredit Holding AG, kao nosilac Grupe, primjenjuje korporativno upravljanje u skladu sa međunarodnom najboljom bankarskom praksom i regulatornim standardima Njemačke, uzimajući u obzir lokalno zakonodavstvo zemalja u kojima posluju članice ProCredit Grupe.

Banka ima i usvojenu Politiku korporativnog upravljanja čija je aktuelna verzija od 28. decembra 2023. godine.

Dioničari i Skupština

Banka ima jednog dioničara, ProCredit Holding AG, Njemačka, te ovlaštenja Skupštine vrši dioničar.

Tokom 2023. godine, Skupština je održala pet sjednica, od kojih četiri vanredne koje su održane u svrhu donošenja Programa upravljanja kapitalom, Strategije i plana upravljanja kapitalom, Plana poslovanja, te ostalih akata iz nadležnosti Skupštine, kao i radi razrješenja i imenovanja novih članova Nadzornog odbora Banke.

Nadzorni odbor

Nadzorni odbor čini pet članova koje imenuje i razrješava Skupština Banke, od kojih su najmanje dva nezavisna u skladu sa definicijom Zakona o bankama i Odluke o sistemu internog upravljanja u banci Agencije za bankarstvo FBiH. Četiri člana Nadzornog odbora Banke aktivno poznaju jedan od jezika koji su u službenoj upotrebi u BiH, a jedan od članova ima prebivalište na teritoriji BiH.

Članovi Nadzornog odbora imenuju se istovremeno na period od četiri godine uz mogućnost ponovnog izbora. Aktuelni mandat članova ističe 31. maja 2027. godine.

Nadzorni odbor imenuje odbor za reviziju, a sam neposredno izvršava zadatke odbora za naknade, odbora za imenovanja i odbora za rizike.

Odbor za reviziju ima tri člana i pruža stručnu pomoć Nadzornom odboru u vršenju nadzora nad poslovanjem Banke i radom uprave Banke, te za svoj rad direktno odgovara Nadzornom odboru, a članove imenuje Nadzorni odbor na period od četiri godine, uz mogućnost imenovanja na dva uzastopna mandata.

Uprava

Upravu Banke čine predsjednik i dva člana uprave, koji organizuju, vode poslovanje i zastupaju Banku. Članovi Uprave Banke zastupaju i predstavljaju Banku u pravnom prometu na način da sve pravno-obavezujuće dokumente potpisuju najmanje dva člana Uprave Banke, tako da nijedan član Uprave ne može biti ovlašten da Banku zastupa pojedinačno u cjelokupnom obimu poslova iz njene djelatnosti.

Nadzorni odbor imenuje i razrješava Upravu Banke i nadzire njen rad. Mandat uprave ističe 8. novembra 2027. godine. U toku 2023. godine, Uprava je održala ukupno 33 sjednice na kojima je diskutovala o temama iz svog domena odgovornosti.

Kontrolne funkcije

Banka ima kontrolne funkcije koje je Nadzorni odbor uspostavio na način da budu nezavisne, odnosno funkcionalno odvojene od poslovnih procesa i aktivnosti u kojima rizik nastaje, odnosno od poslovnih procesa i aktivnosti koje ove kontrolne funkcije prate, kontrolišu i ocjenjuju: funkcija upravljanja rizicima, funkcija praćenja usklađenosti i funkcija interne revizije.

Bankarska tajna

Lica koja u obavljanju poslova i vršenju dužnosti iz svog djelokruga imaju pristup podacima koji se smatraju bankarskom tajnom dužna su da te podatke čuvaju i ne smiju ih upotrebljavati za svoju ličnu korist niti ih mogu saopćavati trećim licima.

Navedena lica dužna su da čuvaju bankarsku tajnu i nakon prestanka radnog odnosa u Banci, prestanka njihovog angažovanja u Banci, odnosno prestanka statusa na osnovu kojeg su ostvarili pristup tim podacima.

Objavljivanje podataka

Banka jednom godišnje javno objavljuje kvantitativne i kvalitativne podatke, koji su od značaja za informisanje javnosti o finansijskom stanju i poslovanju, te su isti objavljeni i dostupni su na web stranici Banke.

Finansijski izvještaji

Banka sastavlja godišnje finansijske izvještaje, koji istinito i objektivno odražavaju njen finansijski rezultat i finansijski položaj u skladu sa zakonskom računovodstvenom regulativom primjenjivom na banke u Federaciji Bosne i Hercegovine.

Banka objavljuje izvještaj društva za reviziju u skraćenom obliku, u roku od 15 dana po njegovom prijemu, na svojoj web stranici i u jednom ili više dnevnih listova dostupnih na cijeloj teritoriji BiH, kao i revidirane godišnje finansijske izvještaje zajedno sa svojim izvještajem o poslovanju (zajedno godišnji izvještaj) u roku od šest mjeseci od isteka poslovne godine na koju se oni odnose.

Detaljnije informacije o korporativnoj strukturi Banke nalaze se u Bilješci 1 uz finansijske izvještaje.

IZVJEŠTAJ O POSLOVNOJ AKTIVNOSTI BANKE

Razvoj poslovnih operacija

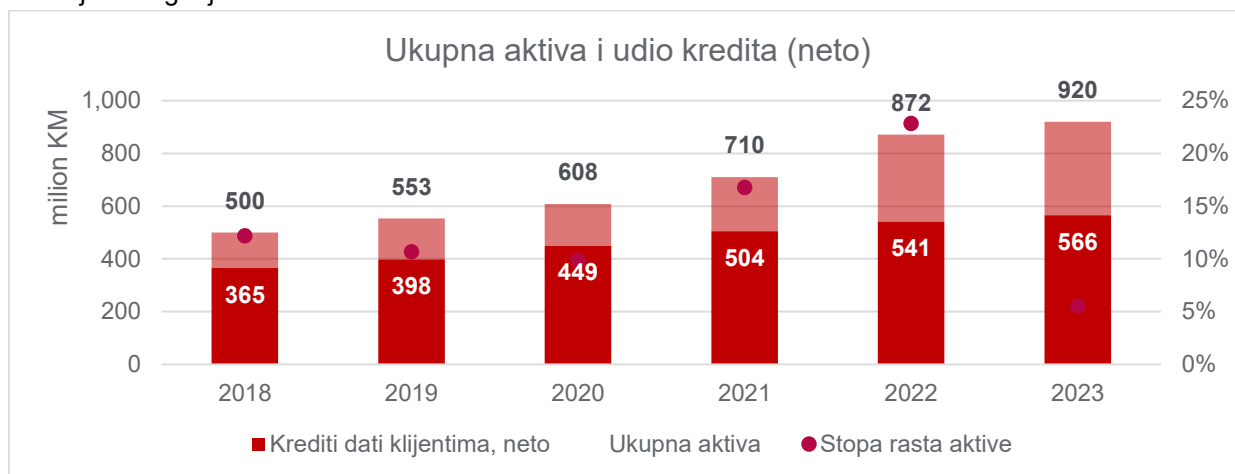
Banka je u prošloj godini ostvarila pozitivan finansijski rezultat, kao efekat svih aktivnosti koje su poduzimane tokom 2023. godini, kao i u ranijim godinama. Iako je protekla godina obilježena makroekonomskim izazovima, od rastućih cijena i mjera koje su poduzimale centralne banke EU i FED u cilju suzbijanja inflacije, te ratnim dešavanjima u Ukrajini i Bliskom istoku. Čitavo okruženje imalo je uticaj na smanjenje privredne i industrijske aktivnosti. Banka je u planiranjima pretpostavila smanjenje aktivnosti privrede što se odrazilo na manje i kreditne aktivnosti. Međutim, ostvareni su pozitivni rezultati, rasta ukupne poslovne aktive, ulaganja u kamatonosne instrumente te je banka ostvarila očekivanu profitabilnost.

Ukupan bruto kreditni portfolio rastao je za 4,5% u odnosu na 2022. godinu. Depoziti klijenata također su rezultirali rastom od 9%. Banka je ostvarila pozitivan finansijski rezultat od 10,7 miliona KM, dok je godinu ranije ostvaren rezultat u iznosu od 7,1 miliona KM. Banka je tokom 2023. godine, proširila mrežu poslovnica otvarajući novu poslovnicu u Tešnju, kao rezidencionom centru značajnog broja malih i srednjih preduzeća. Dodatno plan za 2024. godinu, kao i godine iza jeste dalje širenje mreže poslovnica, povećanje stepena saradnje sa fizičkim licima kroz proširenu mrežu poslovnica. Ove aktivnosti imaju za cilj dalju stabilizaciju depozita kao i nekamatnih prihoda kroz nove transakcije klijente. Dodatno, Banka nastavlja promovisanje energetskih i ekološki prihvatljivih projekata, te će dio kreditnog portfolia koji čine „green“ ili „zeleni“ krediti (prema internoj definiciji) rasti u narednom periodu.

Banka u skladu sa misijom i strategijom u fokusu svoga poslovanja postavlja pružanje usluga malim i srednjim preduzećima, što se reflektuje i na strukturi aktive, a posebno kreditnog portfolia. Najveći dio kreditnog portfolia jesu krediti odobreni pravnim licima, te je to razlog zašto Banka izvještava razvoj kreditnog i depozitnog portfolia bez razdvajanja na segmente poslovanja prema tipu klijenta. Prikazani operativni podaci će uključivati kredite i depozite od pravnih i fizičkih lica.

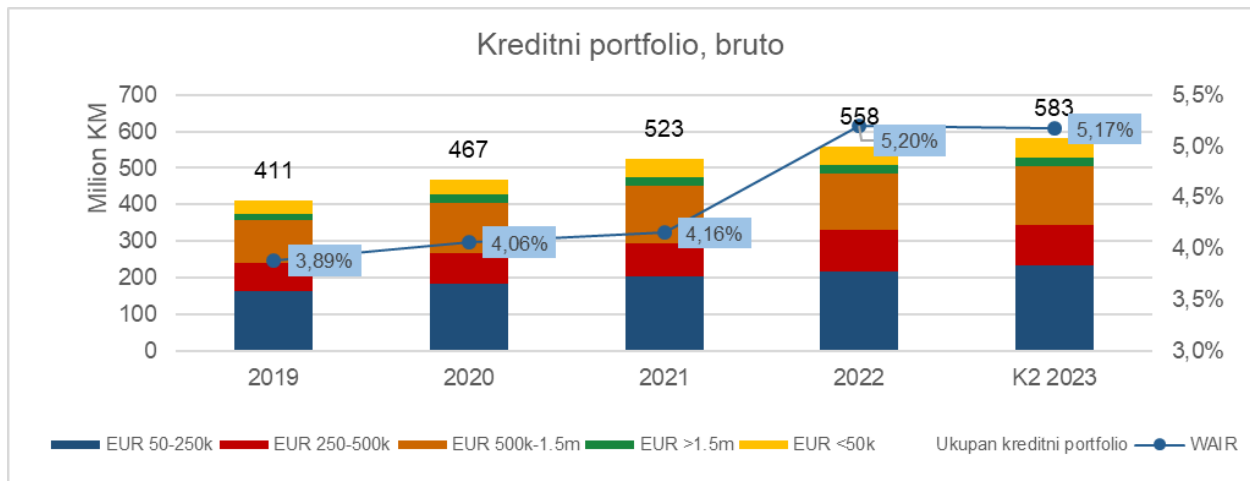
Aktiva

Ukupna aktiva Banke je porasla za 5,5%, od čega je najznačajniji rast novca, novčanih ekvivalenata i ulaganja u finansijske instrumente. Dodatno, ostvaren je i rast kredita datih klijentima, 4,5%. U odnosu na raniji period Banka je tokom 2023. godine, pored ulaganje u trezorske zapise investirala i u inostrane obveznice u manjem iznosu, u cilju optimiziranja aktive i likvidonosnih potreba i pozicije, kao i efikasnijeg upravljanja troškovima. Banka od drugih stavki aktive posjeduje vlastite nekretnine na kojima nije bilo novih značajnih ulaganja.

Ukupna aktiva banke i neto kreditni portfolio

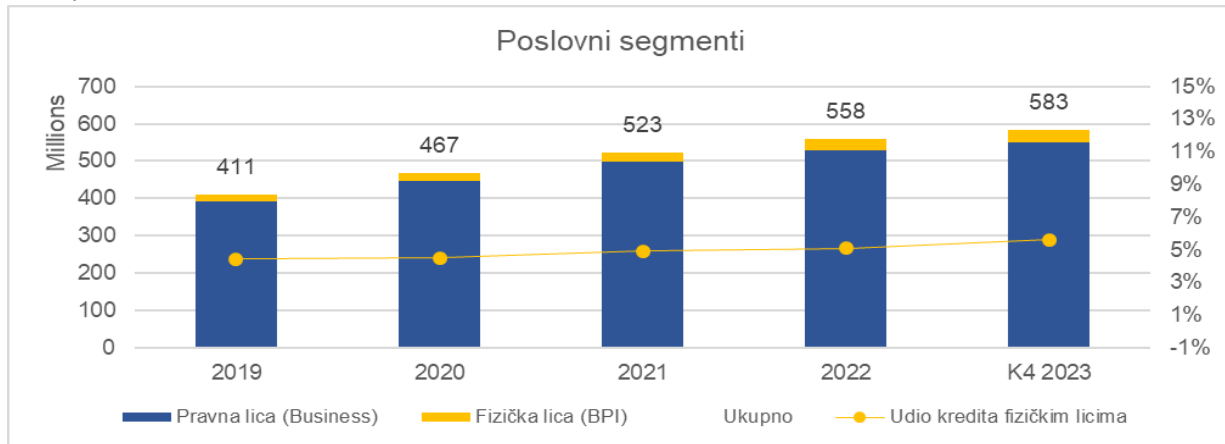
Portfolio kredita odobrenih klijentima rastao je za 24,8 miliona KM ili za 4,5% što je okviru planiranih vrijednosti. Ukupan rast kredita datih klijentima je blago ispod planiranih, što je očekivano uzimajući u obzir usporeniju ekonomsku aktivnost. Banka je tokom čitave godine, izuzimajući sezonalnosti imala prosječan rast od oko 2 miliona BAM. Klijenti usporavaju investicione aktivnosti u uslovima rastućih cijena i kamatnih stopa. Kako su tokom 2023. godine kamatne stope na kredite imale trend stagnacije i određenog pada, kreditne aktivnosti krajem godine uz očekivanja daljeg pada cijena kredita bilježe oporavak. Banka očekuje povećanje investicionih aktivnosti i rasta datih kredita i u prvoj polovini 2024. godine. Uz ovakva očekivanja Banka je u novom ciklusu planiranja povećala očekivanja rasta, te uz internu reorganizaciju otvaranja novih poslovnica, kreditne aktive. U dijelu upravljanja kreditnim rizicima Banka ima konzervativne apetite za rizikom, te svi odobreni krediti prolaze proces detaljne kreditne analize i ocjene.

Kreditni portfolio, po iznosu odobrenih kredita

Banka u dijelu kreditnog portfolia isti razvrstava prema vrsti klijenta i prema visini kreditne izloženosti u banci. Taj parametar se koristi i kod prikazivanja ukupnog kreditnog portfolia Banke kako je prikazano u pregledu iznad.

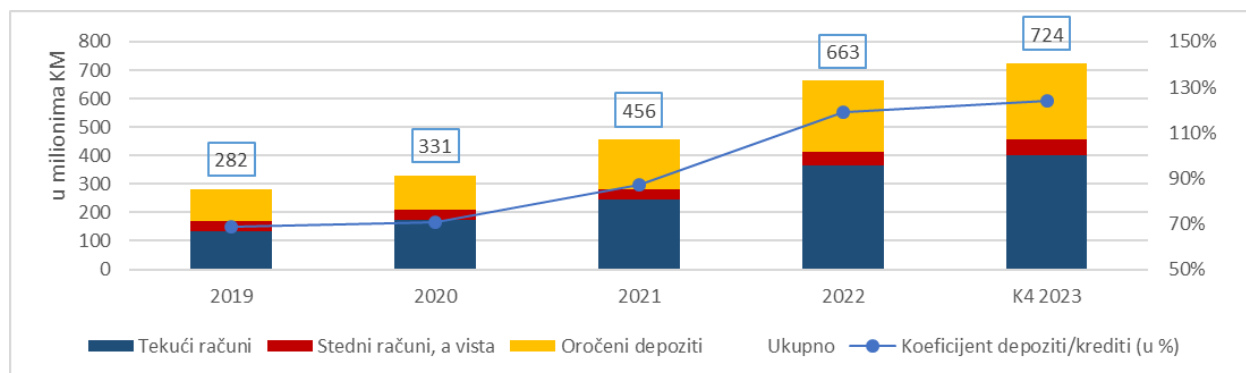
Tabelarni prikaz ispod predstavlja razvrstavanje kreditnog portfolia po vrsti klijenta. Kako je poslovni model banke okrenut prvenstveno prema pravnim licima, najveći dio odobrenih kredita jeste prema pravnim subjektima, tj. malim i srednjim preduzećima (Business). Odobreni krediti ovakvim subjektima imaju učešće u ukupnim kreditima veće od 95%.

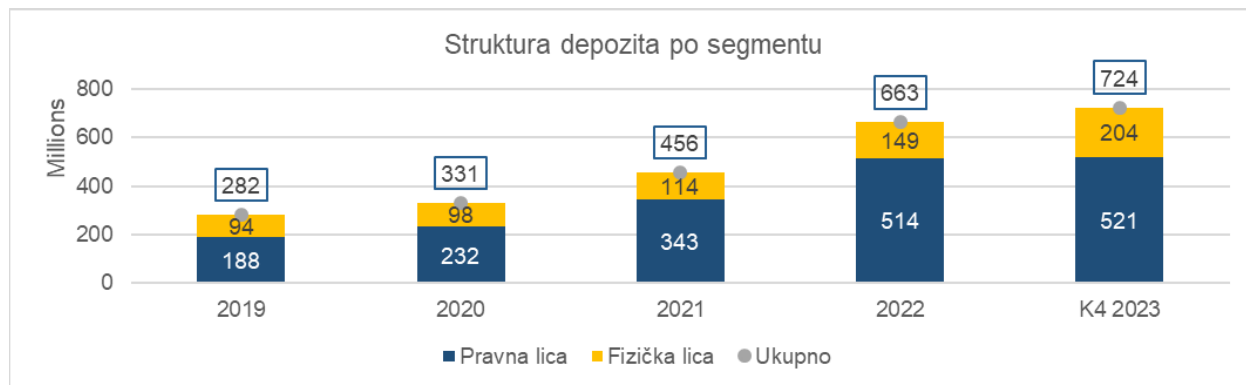
Kreditni portfolio, po vrsti klijenata

Obaveze i kapital

Izvori ili obaveze Banke se najvećim dijelom sastoje od depozita klijenata i obaveza za primljene kredite od finansijskih institucija. Depoziti klijenata su najznačajnija pozicija izvora finansiranja i sa krajem 2023. godine čine preko 88% (2022: 80%). Rast depozita u odnosu na prošlu godinu bio je 60 miliona KM ili preko 9%, istovremeno je poboljšana i udio depozita u odnosu na druge izvore. Rast depozita ostvaren je na tekućim i na oročenim računima. Odnos depozita i kredita poboljšana je u 2023 na 124% (2022: 119%).

Depoziti klijenata

Depoziti klijenata po segmentu klijenta

Drugi izvori finansiranja, krediti uzeti od finansijskih institucija, smanjeni su u odnosu na 2022. godinu za 21% i smanjen je ukupan udio ovih obaveza u izvorima u odnosu na prethodnu godinu. Uzete pozajmice u ranijem periodu su imali ulogu podrške strukturi i ročnosti izvora, dok se tokom zadnje dvije godine više koriste kao vid podrške SME kompanijama jer nude značajne beneficije korisnicima kredita, te i promovisanja „zelene“ agende. Tokom 2023. godine aktivne su pozajmice od finansijskih institucija Evropske Unije (EBRD i CEB). Na kraju 2022. godine, Banka je uzela i subordinisani dug of GGF (Green for Growth Fund) u cilju održavanja regulatornih kapitalnih zahtjeva i otvaranja prostora za budući rast.

Banka je krajem 2021. godine izvršila dokapitalizaciju. Vlasnik Banke izvršio je uplatu dodatnog kapitala u vrijednosti od 12,7 miliona KM (6,5m EUR). Istovremeno je izvršena konverzija subordinisanog duga u kapital u vrijednosti od 8,8 miliona KM (4,5m EUR). Izvršena ulaganja imaju za cilj ojačavanje tržišne pozicije Banke te podršku rastu aktive. Dodatno, pozicija subordinisanog duga uz saglasnost regulatora može se koristiti kao dodatni kapital što dodatno ojačava poziciju regulatornog kapitala Banke te ispunjenja svih kapitalnih zahtjeva regulatora.

Operativni rezultat

Dobit perioda za 2023. godinu iznosi 10,7 miliona KM (2022: 7,1 miliona KM), što je povećanje u odnosu na prethodnu godinu, i kao rezultat ima povećanje povrata na kapital na 13,2% (2022: 10%). U strukturi profitabilnosti, neto kamatni prihod porastao je za 7,5 miliona KM ili 36% u odnosu na prethodnu godinu. Banka je usklađivanjem varijabilnih kamatnih stopa za 6M EURIBOR sa 30.9.2022 za +1,81%, na 55% portfolia, omogućila rast kamatnog prihoda, dok će povećanje kamatnih rashoda, odnosno povećanje kamatnih stopa na depozite biti značajnije tokom 2024. godine. Razlika u dinamici usklađivanja kamatnih stopa je u činjenici da su kamatne stope na depozite najvećim dijelom fiksne, te se promjene odražavaju kasnije u odnosu na kamatne stope na kredite uzete od finansijskih institucija i na kredite date klijentima. Banka nije vršila usklađivanje kamatnih stopa na vrijednosti EURIBOR-a tokom 2023 i zadržala je stope ispod referentnih vrijednosti u cilju održavanja stabilnosti na tržištu.

Pored kamatnih prihoda i rashoda kao najznačajnije pozicije Banka je u ranijem periodu ostvarila i rast nekamatnih prihoda posebno u dijelu prihoda od FX transakcija, te akreditiva i garancija, gdje je Banka povećala napore u cilju povećanja vanbilansne aktive. Ostvaren je i rast u prihodima od transakcionog bankarstva i to povećanim obimom transakcija i većim brojem klijenata Banke. Porast prihoda od platnog prometa bio je 15%. Za 2024 godinu Banka je planirala porast od 9% a za naredne u istom procentu. Nekamatni prihodi po strukturi učešća u prihodu su: Prihodi od platnog unutrašnjeg i međunarodnog prometa sa udjelom od 49%, održavanje računa 25%, dokumentarnog poslovanja 13%, poslovanja sa debitnim karticama 6% i ostali prihodi 7%. Osnova planiranja jeste očekivani porast neto novih klijenata (nove akvizicije umanjene za klijente koji su napustili banku). Banka je povećala broj novih aktivnih klijenata za preko 15% u 2023. godini, a planirano je dodatno povećanje za naredni period za oko 30%.

Na pozicijama operativnih rashoda, najveći udio se odnosi na troškove bruto zarada uposlenih, IT troškove, amortizaciju, troškove suluga konsultacije, revizije i pravne troškove, marketinga, edukacije. Banka je u ranijim godinama svela mrežu fizičkih poslovnica, čime je optimizirala dio troškova, kontinuirano je investirala u veći stepen digitalizacije što je imalo efekat na povećanju IT troškova povezanih sa direktnim i digitalnim konceptom bankarstva (komunikacije, edukacije i slično). Kako je tokom 2023. godine povećan fokus akviziranja fizičkih lica i većeg broja nekrednitnih klijenata pravnih lica, banka je otvorila novu poslovnicu u Tešnju kao bazi značajnog broja mailih i srednjih preduzeća izvozno orijentisanih. Ovaj trend bi trebao biti nastavljen i tokom 2024. godine, otvaranjem dvije nove poslovnice. Dio planiranog rasta opštih i administrativnih troškova je zbog očekivanih inflatornih kretanja. Zabilježen je rast troškova uposlenih za 33%, a razlog istog je povećanje broja uposlenih i rasta plata uposlenih tokom godine. Sa strane administrativnih troškova, u totalu je povećan iznos za 23%, međutim u strukturi najveća promjena je u troškovima novih IT projekata, marketinga u cilju povećavanja vidljivosti Banke kao i promociji digitalnog koncepta. Dodatno je Banka promovisala različite projekte u cilju očuvanja okoliša bilo direktnim akcijama ili putem kreditiranja ekološki prihvatljivih projekata.

Banka je ostvarila rast troškove rezervisanja za potencijalne kreditne gubitke. Nivo kreiranih ispravki vrijednosti bio je dovoljan za pokriće kreditnih rizika koje je banka imala tokom 2023. godine, najveći dio troška odnosi se na starenje kolaterala a manje na nove slučajeve ulaska u status neizmirenja obaveza. Uvažavajući sve navedeno banka je planirala nivo rezervisanja koja odražavaju pretpostavku kretanja novih plasmana i određene projekcije ulaska kredita u viši nivo kreditnog rizika.

Finansijski položaj Banke kao i ostvareni rezultat u 2023. godini pokazuju stabilan model i poslovne aktivnosti, uz ranije evidentirano povećanje kapitala daje osnovu za nastavak razvoja samoodrživog poslovnog modela u narednom periodu. Banka je tokom čitavog perioda bila u skladu sa svim obavezama i zahtjevima regulatora.

IZVJEŠTAJ O OČEKIVANOM POSLOVNOM RAZVOJU BANKE

Makroekonomsko okruženje i situacija na tržištu

Tokom 2023. godine makroekonomski pokazatelji pretrpjeli su više izmjena prognoza i ostvarenih vrijednosti. Najznačajniji efekti na privredu bili su rezultat promjena referentnih kamatnih stopa (EURIBOR-a), što je dovelo da klijenti usporavaju aktivnosti zaduženja, i trošenja vlastitih sredstava što se odrazilo na stanje depozita pravnih lica. Pored ambijenta povećanih kamatnih stopa, dodatni efekti usporavanja poslovne aktivnosti su svakako i poremećaji EU ekonomije, ratnih dejstava u Ukrajini i još uvijek neoporavljenih distributivnih tokova. Kako je BiH ekonomija u izvoznom sektoru naslonjena na tržište EU, a posebno na Njemačku, dio industrijskih i izvoznih aktivnosti zabilježio je određeno usporenje. Međutim, rastuće makroekonomske pretpostavke, stabilizacija cijena i djelimičan oporavak svjetske ekonomije i EU zemalja projektovan je od strane Međunarodnog monetarnog fonda. Također, očekivanja međunarodnih finansijskih institucija je da se cijene kapitala i novca neće dalje povećavati iz razloga postizanja stabilizacije cijena.

Stopa rasta BDP-a u 2023. godini usporena je na 1,4% u prvom polugodištu u poređenju sa 4% sa krajem 2022. godine, uz očekivanje razvoja sa krajem godine na 1,8%. Rezultat pada u odnosu na godinu ranije su proizvod energetske krize, rasta cijena, i generalno lošijeg poslovnog ambijenta u EU što je direktno pogodilo industrijski sektor u BiH. Paralelno su visoke cijene usporile dio potrošnje, koja se polako oporavlja tokom drugog dijela godine zbog povećanja plata kao odgovora na visoku inflaciju. Iako se očekuje usporenije međunarodna trgovina, prvenstveno zbog negativnog tržišnog trenda u Njemačkoj, pozitivno kretanje BDP u narednoj 2024. godini će biti podržano domaćom potrošnjom, tako da su pretpostavke rasta 3,0% za 2024-2028. godinu, što daje podlogu za planiranje rasta poslovanja banke, koja pretpostavlja rast u kreditnom portfoliju.

Poslovanje bankarskog tržišta u 2023. godinu pokazalo je određen oporavak. Rast depozitnog portfolia je nastavljen uz stope (K4 2023 6,4%), koje su na nivou prije pandemije COVID-19, posebno u trećem kvartalu 2023, što je signal pojačavanja investicijskih aktivnosti. Na strani kreditne aktive, također je zabilježeno povećanje od 6,7%, što je iznad kretanja ranije dvije godine. Kretanja referentnih kamatnih stopa i krajem 2022. godine i početkom 2023. zaustavljeno je u drugom polugodištu uz pozitivne najave stabilizacije što je dovelo do početka rasta investicijskih aktivnosti. Sa druge strane i dinamike prikupljanja depozita, banke će izvršiti usklađivanje i na strani cijena depozita što će dovesti do izmjene u strukturi troškova i rastu kamatnih rashoda u narednom periodu. Bankarski sektor je zabilježio povećanu profitabilnost najvećim dijelom zbog rasta kamatnih prihoda, usklađenja kamatnih stopa za EURIBOR, dok se rast kamatnih rashoda očekuje u narednom periodu zbog vremenskog jaza usklađivanja aktivnih i pasivnih kamatnih stopa.

Očekivani poslovni razvoj Banke

Ukupna aktiva je sa krajem kvartala K4 2023. godine iznosila 920 miliona KM što je više za 5% u poređenju sa 2022. godinom. Za 2024. godinu planiran je rast od 7,7% na ukupnoj aktivi, odnosno 11,9% kreditnog portfolia. Povećanje planiranih vrijednosti u odnosu na prošlogodišnji plan rezultat je promjena u Banci, prije svega ostvarenjem rasta depozita i odnosa kredita/ depozita preko 120%, i povećanjem broj zaposlenih koji su direktno odgovorni za rad sa klijentima i koji imaju za zadatak dovođenja novog broja klijenata te novih isplata u kreditima. U prethodnoj godini, banka je ostvarila rast kredita od oko 5%, najvećim dijelom zbog manjih investicijskih aktivnosti postojećih klijenata, a dodatno i banka nije nužno isplaćivala nove plasmane po cijenama koji bi značajnije obarali postojeću kamatnu maržu. Dodatno, fokus banke bio je i na restrukturiranju depozita, zbog već objašnjenog motiva samoodrživosti. Za narednu godinu, kao i na srednji rok (2024-2026), Banka predviđa nastavak rasta kreditnog portfolia u skladu sa trendovima koji bi bili u intervalu od 12 do 10%.

Pored planiranja u kretanjima ukupnog kreditnog portfolia banka ulaže napore za kreditiranje ekološki prihvatljivih i održivih projekata. Sa krajem 2023. godine oko 20,8% ukupnog portfolia bilo je alocirano u „zeleno kredite“. Za 2024. godinu Banka također planira povećanje od 0,5 do 1% portfolio eko kredita.

Pored kredita kao najznačajnije pozicije aktive/imovine, Banka planira i rast likvidne imovine: gotovine, sredstava na računima banaka i druge kratkoročne finansijske kamatonosne imovine. Tokom 2023. godine Banka je održavala ulaganja u trezorske zapise vlada FBiH i Republike Srpske u cilju upravljanja likvidnošću kao i ostvarenjem prihoda na ulaganja zbog atraktivnih kamatnih stopa. Dodatno, sa krajem godine Banka je investirala i u kratkoročne obveznice, vlada Njemačke i Nizozemske. Plan držanja kratkoročne i likvidne imovine zavisi od pozicije likvidnosti i potreba za tekućim poslovanjem. Dugoročni plan održavanja likvidne imovine predviđa stabilnu poziciju tokom planiranog perioda. Koeficijent pokrića likvidnosti (LCR) je u kontinuitetu bio iznad 150% u 2023. godini.

Ukupne obaveze krajem 2023. godine su iznosile 835 miliona KM, što je porast od 4,6% u odnosu na 2022. godinu. Banka je planirala za 2024. godinu porast ukupnih obaveza za 7,3%. Kao najznačajnija pozicija obaveza, depoziti klijenta su bili u posebnom fokusu Banke u protekle dvije godine kada su zabilježene značajne stope rasta. Paralelno sa razvojem kreditnog portfolia, Banka planira značajnu mobilizaciju lokalnih depozita u cilju većeg stepena samoodrživosti. Strategija poslovanja sa fizičkim licima, doživjela je značajnu izmjenu tokom 2023. godine što je rezultiralo povećanjem depozita od fizičkih lica. Ukupan rast depozita klijenta bio je 9,1% u odnosu na kraj 2022. godine (2022 – rast od 45%). Planiran je rast depozita od 12,2% za 2024. godinu uz prosječan rast od 11% u narednim godinama. Niži očekivani rast u odnosu na ranije ostvarene vrijednosti jeste zbog dostignutog cilja odnosa depozita i kredita od preko 100%. Banka će održavati odnos depozita i kredita u omjeru između 115 – 125%, a što omogućava da banka ima adekvatno upravljanje likvidnošću.

U cilju ostvarenja većeg stepena samoodrživosti, tj. finansiranja iz lokalnih izvora (prvenstveno depozita na lokalnom tržištu), Banka je izvršila značajnije otplate uzetih pozajmica. Obaveze prema bankama/ međunarodnim finansijskim institucijama (IFI's) su na kraju 2023. godine smanjene za 20,2% u odnosu na 2022., a Banka je planirala i dalje smanjivanje, posebno pozajmica od povezanih lica. Obaveze prema međunarodnim finansijskim institucijama će i dalje biti aktivne, najviše zbog specifičnih kreditnih linija koje imaju razvojni ili ekološki karakter. Banka će biti promotor zelenih investicija te će biti partner EBRD-u, i drugim institucijama koji mogu uticati na stvaranje dodatne vrijednosti i pozitivnih efekata na razvoj samoodrživosti u BiH. Dodatno, Banka će pratiti razvoje na tržištu i po potrebi, a radi zaštite cijena izvora i potrebe za specifičnom ročnošću ulaziti u aranžmane pozajmica sa povezanim licima kao i međunarodnim finansijskim institucijama.

Sa krajem 2023. godine Banka je ostvarila rast kamatnog prihoda od 32% i neto kamatnog prihoda od 36% uz rast kamatnog rashoda za 15%. Efekat usklađivanja za EURIBOR u oktobru 2022. godine je u cjelosti ostvaren tokom 2023. godine. Banka je usklađivanjem varijabilnih kamatnih stopa za 6M EURIBOR sa 30.9.2022 za +1,81% na 55% portfolia, omogućila rast kamatnog prihoda, dok će usklađivanje kamatnih rashoda, ondosno povećanje kamatnih stopa na depozite biti vidljivo tokom 2024. godine. Razlika u dinamici usklađivanja kamatnih stopa je u činjenici da su kamatne stope na depozite fiksne, te se promjene odražavaju kasnije u odnosu na kredite.

Pored kamatnih prihoda i rashoda kao najznačajnije pozicije, Banka je u ranijem periodu ostvarila i rast nekamatnih prihoda posebno u dijelu prihoda od FX transakcija, te akreditiva i garancija, gdje je banka povećala napore u cilju povećanja vanbilansne aktive. Ostvaren je i rast u prihodima od transakcionog bankarstva i to povećanim obimom transakcija i većim brojem klijenata banke. Porast prihoda od platnog prometa bio je 15%. Za 2024 godinu banka je planirala porast od 9% a za naredne u istom procentu. Nekamatni prihodi po strukturi učešća u prihodu su: prihodi od platnog unutrašnjeg i međunarodnog prometa sa udjelom od 49%, održavanje računa 25%, dokumentarnog poslovanja 13%, poslovanja sa debitnim karticama 6% i ostali prihodi 7%. Osnova planiranja jeste očekivani porast neto novih klijenata (nove akvizicije umanjene za klijente koji su napustili banku). Banka je povećala broj novih aktivnih klijenata za preko 15% u 2023. godini, a planirano je dodatno povećanje za naredni period za oko 30%. Novi klijenti će biti akvizirani putem povećanja broja zaposlenih, kao i novih poslovnica koje su u planu. Rast i akvizicija novih klijenata je osnovni motiv za plan ovakvih prihoda, iako je plan novih klijenata značajno veći od plana kretanja prihoda, ostavljamo prostora za adaptaciju novih klijenata dok steknu potpuni kapacitet korisnika svih usluga banke. Istovremeno planiran je i porast direktno povezanih rashoda transakcionog bankarstva, dijelom zbog inflatornih očekivanja a dijelom zbog očekivanog povećanja obima transakcija.

Navedena očekivanja stvaraju pretpostavke za pozitivan razvoj koeficijenta troškovi/prihodi.

Projekcija kretanja kreditnih rezervisanja za očekivane kreditne gubitke planirana su u skladu sa očekivanjem novih isplata te starenja postojećeg kreditnog portfolia, tj. starenje kolaterala izloženosti koje imaju određene indikatore povećanog kreditnog rizika. Ranija očekivanja povećanog rizika zbog rasta kamatnih stopa, nije došao do realizacije zbog opadajućih kamatnih stopa na tržištu, banke su postupno smanjivale kamatne stope, te nove isplate su sa nižim stopama u odnosu na period od prije godine dana. Nivo kreiranih ispravki vrijednosti bio je dovoljan za pokriće kreditnih rizika koje je banka imala tokom 2023. godine, najveći dio troška odnosi se na starenje kolaterala a manje na nove slučajeve ulaska u status neizmirenja obaveza. Uvažavajući sve navedeno Banka je planirala nivo rezervisanja koja odražavaju pretpostavku kretanja novih plasmana i određene projekcije ulaska kredita u viši nivo kreditnog rizika. Banka je uspostavila sistem prepoznavanja kreditnih rizika da se klijenti vrlo brzo prenose u kategorije višeg nivoa rizika i time se trošak rezervi prepoznaje u nastajanju. Kod takvih klijenata se zaustavlja dalje finansiranja i zauzima se izlazna strategija. Banka zbog modela poslovanja ima značajno niže apetite za rizikom što se vidi iz procenta kredita u nivou 3 u odnosu na ukupan portfolio od 2,0%, dok je tržišni prosjek 4,1%.

OBJAVE U SKLADU ZA ZAHTJEVIMA ZAKONA O RAČUNOVODSTVU I REVIZIJI ODJELJAK C

U prethodnim poglavljima dat je pregled razvoja poslovanja u prethodnoj godini kao i planiranih očekivanja Banke u narednom periodu poslovanja. Kako je i navedeno Banka posluje najvećim dijelom sa pravnim licima, malim i srednjim preduzećima što i predstavlja osnovni poslovni segment Banke. Banka pored pružanja klasičnih finansijskih usluga aktivno radi na promociji i pružanju direktnih i digitalnih usluga u bankarstvu. Najveći dio usluga pruženih klijentu radi se putem direktnog i digitalnog pristupa gdje je to moguće. Aktivan je i pristup razvijanja specifičnih proizvoda za svoje klijente a koji su u skladu sa poslovnim modelom i modelom digitalnog bankarstva. Pored usluga koje se koriste putem digitalnih platformi i aplikacija, Banka ne radi posebna istraživanja i razvoj.

Također, u skladu sa potrebom odgovaranja na zahtjeve iz člana 42. Zakona o računovodstvu i reviziji Banka nije vršila niti planira vršiti otkup vlastitih dionica. Kretanje i plan kapitala objašnjen je u prethodnim paragrafima.

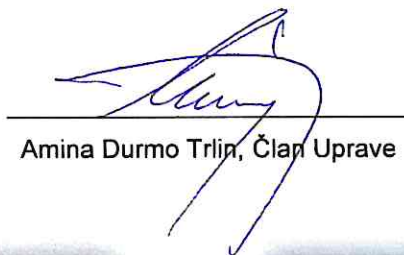
Banka u svom poslovanju ima značajnu izloženost kreditnom riziku, kao i rizicima likvidnosti, riziku druge strane, operativnim, tržišnim i drugim rizicima. Način na koji se vrši upravljanje ovim rizicima detaljno je prezentovan i opisan u objavljenom finansijskom izvještaju.

Banka nije imala značajnih događaja koji su nastali nakon datuma bilansa a koji mogu imati uticaj na finansijske izvještaje sa 31. decembrom 2023. godine. Banka ima redovne poslovne transakcije koje su usklađene sa poslovnim modelom Banke i ne odstupaju od redovnog poslovnog toka. Banka posluje kao jedan operativni segment.

Ovaj izvještaj se treba čitati kao cjelina sa finansijskim izvještajem i bilješkama uz finansijske izvještaje, da bi se razumio rizični profil Banke kao i apetiti za preuzimanje i upravljanje rizicima.

Amir Salkanović, Predsjednik
Uprave

Amina Durmo Trlin, Član Uprave

Odgovornost Uprave i Nadzornog odbora Banke za pripremu i odobrenje finansijskih izvještaja

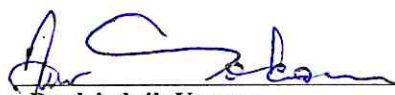
Uprava Banke dužna je pripremiti finansijske izvještaje, koji istinito i fer prikazuju finansijski položaj Banke, te rezultate njezinog poslovanja i novčanog toka, u skladu s važećim računovodstvenim standardima, te ima odgovornost za vođenje odgovarajućih računovodstvenih evidencija koje u svakom trenutku omogućavaju pripremanje finansijskih izvještaja. Uprava ima opštu odgovornost za poduzimanje koraka koji su joj u razumnoj mjeri dostupni kako bi joj omogućili očuvanje imovine Banke, te sprječavanje i otkrivanje prijevara i ostalih nepravilnosti.

Uprava je odgovorna za odabir prikladnih računovodstvenih politika koje su u skladu s važećim računovodstvenim standardima i za njihovu dosljednu primjenu, donošenje razumnih i razboritih pretpostavki i procjena, te pripremanje finansijskih izvještaja temeljem principa neograničenog vremena poslovanja, osim ako je pretpostavka da će Banka nastaviti s poslovanjem neprimjerena.

Uprava je dužna da Nadzornom odboru podnese godišnje finansijske izvještaje nakon čega Nadzorni odbor iste treba odobriti za podnošenje Skupštini Banke na usvajanje.

Finansijski izvještaji prikazani na stranicama od 23 do 114 odobreni su od strane Uprave Banke na dan 28. marta 2024. godine za podnošenje Nadzornom odboru te ih, potvrđujući ovo, potpisuju:

Za i u ime Uprave Banke

Predsjednik Uprave

Amir Salkanović

Član Uprave

Amina Durmo Trlin

ProCredit Bank d.d. Sarajevo
Franca Lehara
71000 Sarajevo
Bosna i Hercegovina
28. marta 2024.

Izveštaj nezavisnog revizora

Dioničarima ProCredit Bank d.d. Sarajevo

Mišljenje

Obavili smo reviziju finansijskih izvještaja ProCredit Bank d.d. Sarajevo ("Banka"), koji obuhvataju izvještaj o finansijskom položaju na dan 31. decembra 2023. godine, izvještaj o dobiti ili gubitku i ostaloj sveobuhvatnoj dobiti, izvještaj o promjenama u kapitalu i izvještaj o novčanim tokovima za tada završenu godinu, te bilješke uz finansijske izvještaje, uključujući i sažetak značajnih računovodstvenih politika.

Prema našem mišljenju, priloženi finansijski izvještaji istinito i fer prikazuju finansijski položaj Banke na dan 31. decembra 2023. godine i njenu finansijsku uspješnost te njene novčane tokove za tada završenu godinu u skladu sa zakonskom računovodstvenom regulativom primjenjivom na banke u Federaciji Bosne i Hercegovine.

Osnova za mišljenje

Obavili smo našu reviziju u skladu s Međunarodnim revizijskim standardima (MRevS-ima). Naše odgovornosti prema tim standardima su detaljnije opisane u našem izvještaju u odjeljku *Revizorove odgovornosti za reviziju finansijskih izvještaja*. Nezavisni smo od Banke u skladu s *Kodeksom etike za profesionalne računovođe Odbora za međunarodne standarde etike za računovođe (IESBA Kodeksom)* kao i u skladu s etičkim zahtjevima koji su relevantni za našu reviziju finansijskih izvještaja u Federaciji Bosne i Hercegovine i ispunili smo naše ostale etičke odgovornosti u skladu s tim zahtjevima i IESBA Kodeksom. Vjerujemo da su revizijski dokazi koje smo dobili dostatni i primjereni da osiguraju osnovu za naše mišljenje.

Izveštaj nezavisnog revizora

Dioničarima ProCredit Bank d.d. Sarajevo (nastavak)

Ključna revizijska pitanja

Ključna revizijska pitanja su ona pitanja koja su bila, po našoj profesionalnoj prosudbi, od najveće važnosti za našu reviziju finansijskih izvještaja za tekući period. Tim pitanjima smo se bavili u kontekstu naše revizije finansijskih izvještaja kao cjeline i pri formiranju našeg mišljenja o njima, i mi ne dajemo zasebno mišljenje o tim pitanjima.

Umanjenje vrijednosti kredita i potraživanja od klijenata

Na dan 31. decembra 2023. godine, bruto vrijednost kredita i potraživanja od klijenata: 583 miliona KM, pripadajuće umanjeње vrijednosti: 17 miliona KM i, za tada završenu godinu, gubici od umanjeња vrijednosti priznati u bilansu uspjeha: 2,8 miliona KM (31. decembra 2022.: bruto vrijednost kredita i potraživanja od klijenata: 558 miliona KM, pripadajuće umanjeње vrijednosti: 16 miliona KM i, za tada završenu godinu, gubici od umanjeња vrijednosti priznat u bilansu uspjeha: 2,2 miliona KM).

Vidjeti Bilješku 3 Značajne računovodstvene politike, Bilješku 4 Značajne računovodstvene procjene i ključni izvori procjene neizvjesnosti, Bilješku 5.1 Kreditni rizik te Bilješku 20 Krediti dati klijentima.

Ključno revizijsko pitanje

Umanjenje vrijednosti predstavlja najbolju procjenu Uprave o očekivanim kreditnim gubicima (eng. „ECLs“) unutar kredita i potraživanja od klijenata (zajedno, „kreditni“, „izloženost“) na izvještajni datum. Usredotočili smo se na navedeno područje s obzirom da određivanje iznosa umanjeња vrijednosti zahtjeva kompleksne i subjektivne procjene i pretpostavke.

Banka obračunava ispravku vrijednosti za kreditne gubitke u skladu sa zahtjevima Agencije za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovina („FBA“), koji objedinjuju zahtjeve MSFI 9 „Finansijski instrumenti“ sa propisanim minimalnim zahtjevima za rezervisanja od strane FBA-a.

Umanjenje vrijednosti prihodujućih izloženosti (nivo kreditnog rizika 1 i nivo kreditnog rizika 2 po hijerarhiji računovodstvenog okvira) i neprihodujućih (nivo kreditnog rizika 3) izloženosti ispod 100 hiljada BAM, određuju se temeljem tehnika modeliranja koje se zasnivaju na ključnim parametrima kao što su vjerovatnost nastanka statusa neispunjenja obaveza (eng. PD), gubitak zbog nastanka statusa neispunjenja obaveza (eng. LGD) i izloženost u trenutku statusa neispunjenja obaveza (eng. EAD) i uzimajući u obzir historijsko iskustvo, prepoznavanje izloženosti kod kojih je došlo do značajnog pogoršanja kreditne kvalitete i informacije o predviđanjima budućih kretanja (zajedno „kolektivno umanjeње vrijednosti“).

Kako je naša revizija adresirala pitanje

Naše revizorske procedure vezane za ovo područje, obavljene, gdje je to bilo primjenjivo, uz pomoć naših revizijskih stručnjaka za upravljanje finansijskim rizicima („FRM“) i informacione tehnologije (IT), između ostalog, uključivale su:

- Pregled Bančine metodologije i modela umanjeња vrijednosti te procjenu njihove usklađenosti sa relevantnim zahtjevima regulatornog okvira i okvira za finansijsko izvještavanje. Kao dio toga, identifikovali smo relevantne modele, pretpostavke i izvore podataka, i procijenili da li su modeli, pretpostavke, podaci i njihova primjena odgovarajući u kontekstu navedenih zahtjeva. Također smo preispitali Upravu o adekvatnosti nivoa detalja same metodologije sagledavanjem faktora relevantnih za Banku;
- Postavljanje relevantnih upita zaposlenicima iz odjela upravljanja rizicima i odjela informacionih tehnologija (IT) Banke, kako bismo razumjeli proces umanjeња vrijednosti, korištenih IT aplikacija, izvora ključnih informacija i pretpostavki o podacima koji su korišteni u modelu izračuna očekivanih kreditnih gubitaka. Također, proveli smo procjenu i testiranje IT kontrolnog okruženja Banke na sigurnost i pristup podacima;
- Testiranje dizajna i implementacije odabranih kontrola vezanih za odobravanje, evidentiranje i praćenje kredita, uključujući, ali ne ograničavajući se na identifikaciju događaja koji uzrokuju značajno povećanje kreditnog rizika, nastanak gubitka i statusa neizmirenja obaveza, primjerenost klasifikacije između prihodujućih i neprihodujućih kredita i primjerenost njihove segmentacije u grupe sličnih rizika, izračun dana kašnjenja i procjene vrijednosti kolaterala.

Ključna revizijska pitanja (*nastavak*)

Ključno revizijsko pitanje	Kako je naša revizija adresirala pitanje (<i>nastavak</i>)
<p>Očekivani kreditni gubitci za pojedinačno značajne izloženosti (iznad 100 hiljada BAM) klasifikovane u nivo kreditnog rizika 3 (neprihodujuće) procjenjuju se na individualnoj osnovi temeljem analize diskontiranih novčanih tokova. Ovaj proces uključuje subjektivnost i brojne značajne pretpostavke, uključujući i vjerovatnoću priljeva od prodaje pripadajućeg kolaterala i minimalnog perioda potrebnog za prodaju kolaterala.</p> <p>U kolektivnu i individualnu procjenu uključena su i posebna pravila FBA u vezi sa različitim minimalnim stopama rezervisanja.</p> <p>Dok je kreditno okruženje u 2023. odražavalo otežavajuće uslove, uz rast kamatnih stopa radi suzbijanja inflacije i usporavanje ekonomskih aktivnosti, stavljajući pritisak na dužnike, prognoze za 2024. godinu ostaju neizvjesne.</p> <p>Uzimajući u obzir sve gore navedene faktore, uključujući značajno višu procjenu neizvjesnosti koja proizilazi iz trenutnih volatilnih ekonomskih izgleda, smatrali smo da je umanjene vrijednosti datih kredita povezano sa značajnim rizikom materijalno pogrešnog prikazivanja u finansijskim izvještajima, te je zahtjevalo našu povećanu pažnju tokom revizije.</p> <p>U skladu s tim, smatrali smo da je ovo područje ključno revizijsko pitanje.</p>	<ul style="list-style-type: none">• Za umanjena vrijednosti koje se računa na kolektivnoj osnovi:<ul style="list-style-type: none">— Preispitivanje cjelokupnog pristupa modeliranju pri obračunu ECL-a, uključujući preispitivanje ključnih parametara rizika (PD, EAD i LGD) korištenih od strane Banke, pozivajući se na historijske ostvarene gubitke uslijed statusa neizmirenja obaveza, FBA definisane stope (gdje primjenjivo) i također uzimajući u razmatranje bilo kakva potrebna prilagođavanja kako bi se odrazile očekivane promjene okolnosti;— Razumijevanje relevantnih budućih informacija i makroekonomskih projekcija korištenih od strane Banke u procjeni umanjena vrijednosti. Nezavisna procjena tih informacija potvrđujući navode Uprave ispitivanjem javno dostupnih izvora.• Za umanjene vrijednosti koje se računa na individualnom nivo, na uzorku baziranom na rizičnim obilježjima:<ul style="list-style-type: none">— Uzimajući u obzir poslovanje dužnika, tržišne uslove i historijat plaćanja, kritičko preispitivanje, pozivanjem na prateću dokumentaciju (kreditne spise) i kroz razgovor sa voditeljima odnosa s klijentima i nositeljima funkcije upravljanja kreditnim rizikom, postojanja bilo kakvih naznaka potrebne reklasifikacije u nivo kreditnog rizika 2 ili nivo kreditnog rizika 3;• Za umanjene vrijednosti u cjelini:<ul style="list-style-type: none">— Razmatranje adekvatnosti očekivanih kreditnih gubitaka u odnosu na različite minimalne zahtjeve za rezervisanja propisane od strane FBA;— Kritičko preispitivanje adekvatnosti sveukupnih rezervacija za umanjene vrijednosti, uključujući razvoj pokrivenosti izloženosti rezervacijama i udio bruto prihodujućih i neprihodujućih izloženosti u ukupnoj bruto izloženosti;— Ispitivanje da li Bančine objave u vezi sa umanjnjem vrijednosti i objavama povezanim s kreditnim rizikom u finansijskim izvještajima na odgovarajući način uključuju i opisuju relevantne kvantitativne i kvalitativne informacije zahtijevane primjenjivim okvirom finansijskog izvještavanja.

Izveštaj nezavisnog revizora

Dioničarima ProCredit Bank d.d. Sarajevo (*nastavak*)

Ostale informacije

Uprava je odgovorna za ostale informacije. Ostale informacije sadrže Izveštaj o poslovanju koji je sastavni dio Godišnjeg izvještaja Banke, ali ne uključuje finansijske izvještaje i naš revizorski izvještaj o njima.

Naše mišljenje o finansijskim izvještajima ne obuhvata ostale informacije i mi ne izražavamo bilo koji oblik zaključka s izražavanjem uvjerenja o njima, osim ako to nije izričito navedeno u našem izvještaju.

U vezi s našom revizijom finansijskih izvještaja, naša je odgovornost pročitati ostale informacije, i u provođenju toga, razmotriti jesu li ostale informacije značajno proturječne finansijskim izvještajima ili našim saznanjima stečenih u reviziji ili se drugačije čini da su značajno pogrešno prikazane.

Vezano za Izveštaj o poslovanju proveli smo procedure koje su zahtijevane Zakonom o računovodstvu i reviziji Federacije Bosne i Hercegovine („Zakon o računovodstvu i reviziji“). Ove procedure uključuju razmatranje je li Izveštaj o poslovanju usklađen sa finansijskim izvještajima za istu poslovnu godinu.

Na osnovu procedura čije je provođenje zahtijevano kao dio naše revizije finansijskih izvještaja te gore navedenih procedura, prema našem mišljenju informacije sadržane u Izveštaju o poslovanju za finansijsku godinu za koji su pripremljeni finansijski izvještaji, usklađene su, u svim značajnim odrednicama, s finansijskim izvještajima.

Nadalje, uzevši u obzir poznavanje i razumijevanje Banke te okruženja u kojem ono posluje, a koje smo stekli tokom naše revizije, dužnost nam je izvijestiti jesmo li identificirali značajno pogrešne iskaze u Izveštaju o poslovanju. U tom smislu mi nemamo nešto za izvijestiti.

Odgovornosti uprave i onih koji su zaduženi za nadzor za finansijske izvještaje

Uprava je odgovorna za sastavljanje finansijskih izvještaja koji daju istinit i fer prikaz u skladu sa zakonskom računovodstvenom regulativom primjenjivom na banke u Federaciji Bosne i Hercegovine, i za one interne kontrole za koje uprava odredi da su potrebne za omogućavanje sastavljanja finansijskih izvještaja koji su bez značajnog pogrešnog prikaza uslijed prevare ili pogreške.

U sastavljanju finansijskih izvještaja, uprava je odgovorna za procjenjivanje sposobnosti Banke da nastavi s poslovanjem po vremenski neograničenom poslovanju, objavljivanje, ako je primjenjivo, pitanja povezanih s vremenski neograničenim poslovanjem i korištenjem računovodstvene osnove utemeljene na vremenskoj neograničenosti poslovanja, osim ako uprava ili namjerava likvidirati Banku ili prekinuti poslovanje ili nema realne alternative nego da to učini.

Oni koji su zaduženi za upravljanje su odgovorni za nadziranje procesa finansijskog izvještavanja kojeg je ustanovila Banka.

Izveštaj nezavisnog revizora

Dioničarima ProCredit Bank d.d. Sarajevo (*nastavak*)

Revizorove odgovornosti za reviziju finansijskih izvještaja

Naši su ciljevi steći razumno uvjerenje o tome jesu li finansijski izvještaji, kao cjelina, bez značajnog pogrešnog prikaza uslijed prevare ili pogreške i izdati izvještaj revizora koji uključuje naše mišljenje. Razumno uvjerenje je viša razina uvjerenja, ali nije garancija da će revizija obavljena u skladu s MRevS-ima uvijek otkriti značajno pogrešno prikazivanje kada ono postoji. Pogrešni prikazi mogu nastati uslijed prevare ili pogreške i smatraju se značajni, ako se razumno može očekivati da, pojedinačno ili u zbroju, utječu na ekonomske odluke korisnika donijete na osnovi tih finansijskih izvještaja.

Kao sastavni dio revizije u skladu s MRevS-ima, stvaramo profesionalne prosudbe i održavamo profesionalni skepticizam tokom revizije. Mi također:

- prepoznamo i procjenjujemo rizike značajno pogrešnog prikaza finansijskih izvještaja, zbog prevare ili pogreške; oblikujemo i obavljamo revizijske postupke kao reakciju na te rizike i pribavljamo revizijske dokaze koji su dostatni i primjereni da osiguraju osnovu za naše mišljenje. Rizik neotkrivanja značajno pogrešnog prikaza nastalog uslijed prijevare je veći od rizika nastalog uslijed pogreške, jer prevara može uključiti tajne sporazume, krivotvorenje, namjerno ispuštanje, pogrešno prikazivanje ili zaobilaženje internih kontrola.
- stječemo razumijevanje internih kontrola relevantnih za reviziju kako bismo oblikovali revizijske postupke koji su primjereni u danim okolnostima, ali ne i za svrhu izražavanja mišljenja o učinkovitosti internih kontrola Banke.
- ocjenjujemo primjerenost korištenih računovodstvenih politika i razumnost računovodstvenih procjena i povezanih objava koje je stvorila uprava.
- zaključujemo o primjerenosti upravnog korištenja računovodstvene osnove utemeljene na vremenskoj neograničenosti poslovanja i, temeljeno na pribavljenim revizijskim dokazima, zaključujemo o tome postoji li značajna neizvjesnost u vezi s događajima ili okolnostima koji mogu stvarati značajnu sumnju u sposobnost Banke da nastavi s poslovanjem po vremenski neograničenom poslovanju. Ako zaključimo da postoji značajna neizvjesnost, od nas se zahtijeva da skrenemo pozornost u našem izvještaju revizora na povezane objave u finansijskim izvještajima ili, ako takve objave nisu odgovarajuće, da modificiramo naše mišljenje. Naši zaključci temelje se na revizijskim dokazima pribavljenim sve do datuma našeg izvještaja revizora. Međutim, budući događaji ili uvjeti mogu uzrokovati da Banka prekine s nastavljanjem poslovanja po vremenski neograničenom poslovanju.
- ocjenjujemo cjelokupnu prezentaciju, strukturu i sadržaj finansijskih izvještaja, uključujući i objave, kao i odražavaju li finansijski izvještaji transakcije i događaje na kojima su zasnovani na način kojim se postiže fer prezentacija.

Mi komuniciramo s onima koji su zaduženi za upravljanje u vezi s, između ostalih pitanja, planiranom djelokrugu i vremenskom rasporedu revizije i važnim revizijskim nalazima, uključujući i u vezi sa značajnim nedostacima u internim kontrolama koji su otkriveni tijekom naše revizije.

Izveštaj nezavisnog revizora

Dioničarima ProCredit Bank d.d. Sarajevo (*nastavak*)

Revizorove odgovornosti za reviziju finansijskih izvještaja (nastavak)

Mi također dajemo izjavu onima koji su zaduženi za upravljanje da smo postupili u skladu s relevantnim etičkim zahtjevima vezanim za nezavisnost i da ćemo komunicirati s njima o svim odnosima i drugim pitanjima za koje se može razumno smatrati da utiču na našu nezavisnost, kao i, gdje je primjenjivo, o povezanim zaštitama.

Između pitanja o kojima se komunicira s onima koji su zaduženi za upravljanje, mi određujemo ona pitanja koja su od najveće važnosti u reviziji finansijskih izvještaja tekućeg perioda i s toga su ključna revizijska pitanja. Mi opisujemo ta pitanja u našem izvještaju nezavisnog revizora, osim ako zakon ili regulativa sprječava javno objavljivanje pitanja ili, kada odlučimo, u iznimno rijetkim okolnostima, da pitanje ne treba komunicirati u našem izvještaju nezavisnog revizora jer se razumno može očekivati da bi negativne posljedice njihove objave nadmašile dobrobit javnog interesa od takvog saopštavanja.

Angažirani partner u reviziji, koja je rezultirala ovim izvještajem nezavisnog revizora je Vedran Vukotić.

KPMG B-H d.o.o. za reviziju

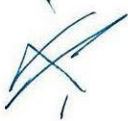
Registrovani revizori

Zmaja od Bosne 7-7a

71000 Sarajevo

Bosna i Hercegovina

U ime KPMG B-H d.o.o. za reviziju:

Manal Bećirbegović
Izvršni direktor

28. mart 2024. godine

Vedran Vukotić
FBiH ovlaštenu revizor
Broj licence: 3091134217

Izvještaj o dobiti ili gubitku za godinu koja je završila 31. decembra 2023.

(svi iznosi izraženi su u hiljadama KM, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)

	<i>Bilješke</i>	01.01.- 31.12.2023	01.01.- 31.12.2022
Prihodi od kamata obračunati korištenjem efektivne kamatne stope	7	33.240	25.075
Ostali kamatni prihodi		144	122
Rashodi od kamata	8	(4.880)	(4.231)
Neto prihodi od kamata		28.504	20.966
Prihodi od naknada i provizija	9	9.500	8.289
Rashodi od naknada i provizija	10	(3.957)	(3.667)
Neto prihodi od naknada i provizija		5.543	4.622
Neto prihod od kursnih razlika	11	3.389	2.230
Ostali operativni prihodi	12	588	610
Neto prihod iz redovnog poslovanja		38.024	28.428
Administrativni troškovi	13	(11.716)	(9.536)
Troškovi zaposlenih	14	(7.990)	(5.874)
Amortizacija	21,22,23	(1.348)	(1.504)
Ostali operativni rashodi	15	(2.300)	(1.444)
Rashodi iz redovnog poslovanja		(23.354)	(18.358)
Dobitak prije umanjenja vrijednosti i poreza na dobit		14.670	10.070
Umanjenje vrijednosti, neto	16	(2.829)	(2.203)
DOBITAK PRIJE POREZA NA DOBIT		11.841	7.867
Porez na dobit	17	(1.142)	(780)
NETO DOBIT PERIODA		10.699	7.087
Zarada po dionici (u KM)	32	1,30	0,86

Izveštaj o ostaloj sveobuhvatnoj dobiti za godinu koja je završila 31. decembra 2023.
(svi iznosi izraženi su u hiljadama KM, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)

u '000 BAM	01.01.- 31.12.2023	01.01.- 31.12.2022
Neto dobit	10.699	7.088
Ostala sveobuhvatna dobit		
Pozicije koje su ili mogu biti reklasifikovane u račun dobiti i gubitka		
<i>Promjene u rezervi za fer vrijednost (FVOCI dužnički instrumenti)</i>		
Neto promjena fer vrijednosti	-	-
Neto iznos prenesen u račun dobiti ili gubitka	-	-
Pozicije koje se neće reklasifikovati u račun dobiti i gubitka		
<i>Promjene u rezervi za fer vrijednost (vlasnički instrumenti)</i>		
Neto promjena fer vrijednosti	8	10
Ukupno ostala sveobuhvatna dobit za godinu	8	10
Ukupna sveobuhvatna dobit za godinu	10.707	7.098

Bilješke u nastavku čine sastavni dio ovih finansijskih izvještaja.

Izveštaj o finansijskoj poziciji na dan 31. decembra 2023.

(svi iznosi izraženi su u hiljadama KM, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)

	<i>Bilješke</i>	31. decembar 2023.	31. decembar 2022.
Imovina			
Gotovina	18	9.896	9.380
Stanje računa kod Centralne banke BiH	18	174.847	200.819
Kredit i potraživanja od banaka	18	96.676	54.681
Kredit i potraživanja od klijenata, neto	20	565.606	541.481
Ulaganja u hartije od vrijednosti			
po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	19	3.073	49.255
po amortizovanom trošku	19	51.285	-
Ulaganja u investicione nekretnine	21	-	1.300
Nekretnine, ulaganja u nekretnine i oprema	22	14.196	10.880
Nematerijalna imovina	23	224	344
Ostala imovina i potraživanja	24	3.976	3.509
Ukupno imovina		919.779	871.649
Obaveze			
Obaveze prema bankama	25	-	13.793
Obaveze prema finansijskim institucijama	26	93.602	106.293
Obaveze prema klijentima	27	725.282	664.976
Subordinisani dug	28	8.033	7.918
Rezervisanja	29	1.760	1.379
Tekuća obaveza poreza na dobit		427	351
Ostale obaveze	30	5.847	2.818
Ukupno obaveze		834.951	797.528
Kapital			
Dionički kapital	31	91.663	91.663
Dionička premija		293	293
Zakonske rezerve		228	228
Akumulirani gubitak		(7.401)	(18.100)
Rezerva fer vrijednosti		45	37
Ukupno kapital		84.828	74.121
Ukupno obaveze i kapital		919.779	871.649

Bilješke u nastavku čine sastavni dio ovih finansijskih izvještaja.

Izvještaj o promjenama na kapitalu na dan 31. decembar 2023.
(Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)

u '000 BAM	Dionički kapital	Dionička premija	Zakonske rezerve	Akumulirani gubitak	Rezerva fer vrijednosti	Ukupno kapital
Stanje na dan 01. januar 2022	91.663	293	228	(25.188)	27	67.023
Neto dobit perioda	-	-	-	7.088	-	7.088
Ostala sveobuhvatna dobit	-	-	-	-	-	-
<i>Neto dobiti i gubici od promjene fer vrijednosti vlasničkih vrijednosnih papira po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit</i>	-	-	-	-	10	10
Ukupna sveobuhvatna dobit perioda	-	-	-	7.088	10	7.098
Stanje na 31. decembar 2022.	91.663	293	228	(18.100)	37	74.121
Stanje na dan 01. januar 2023.	91.663	293	228	(18.100)	37	74.121
Neto dobit perioda	-	-	-	10.699	-	10.699
Ostala sveobuhvatna dobit	-	-	-	-	-	-
<i>Neto dobiti i gubici od promjene fer vrijednosti vlasničkih vrijednosnih papira po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit</i>	-	-	-	-	8	8
Ukupna sveobuhvatna dobit perioda	-	-	-	10.699	8	10.707
Stanje na dan 31. decembar 2023.	91.663	293	228	(7.401)	45	84.828

Bilješke u nastavku čine sastavni dio ovih finansijskih izvještaja.

Izvještaj o novčanim tokovima za godinu koja je završila 31. decembra 2023. godine
(svi iznosi izraženi su u hiljadama KM, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)

	<i>Bilješke</i>	31. decembar 2023.	31. decembar 2022.
POSLOVNE AKTIVNOSTI			
Neto dobit prije poreza		11.841	7.868
<i>Usklađenja za:</i>			
Amortizacija		1.348	1.504
Umanjenja vrijednosti i rezervisanja, neto		2.829	2.203
Neto gubitak otpisa nekretnina i opreme		-	-
Promjena rezervisanja, neto		(381)	83
Neto dobit od prodaje stečene imovine		(54)	(110)
Umanjenje vrijednosti stečene imovine		-	39
Neto kamatni prihod		(28.504)	(20.966)
		(12.921)	(9.379)
<i>Promjene na operativnoj imovini i obavezama:</i>			
Neto promjena obavezne rezerve kod CBBH		(6.274)	(14.291)
Neto promjena kod drugih banaka		(2.649)	(2.444)
Neto promjena kredita i potraživanja od klijenata, prije umanjena vrijednosti		(26.967)	(39.287)
Neto promjena ostale imovine i potraživanja, prije umanjena vrijednosti		467	(124)
Neto promjena obaveza prema bankama		(13.793)	(15.424)
Neto promjena obaveza prema klijentima		59.765	207.861
Isplate rezervisanja		(118)	(216)
Neto promjena ostalih obaveza		3.570	36
Plaćeni porez na dobit		(780)	(332)
Primljene kamate		33.594	24.894
Plaćene kamate		(3.818)	(3.384)
		30.076	147.910
NETO NOVAC KORIŠTEN U POSLOVNIM AKTIVNOSTIMA			
NOVČANI TOKOVI IZ INVESTICIJSKIH AKTIVNOSTI			
Nabavka vrijednosnih papira po amortiziranog trošku		(50.992)	-
Dospjeće vrijednosnih papira fer vrijednosti		85.411	5.018
Nabavka vrijednosnih papira po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit		(38.747)	(49.175)
Nabavka nekretnina i opreme		(2.106)	(456)
Nabavka nematerijalne imovine		(82)	-
		(6.516)	(44.613)
NETO NOVAC KORIŠTEN U INVESTICIJSKIM AKTIVNOSTIMA			
FINANSIJSKE AKTIVNOSTI			
Prilivi iz obaveza prema drugim finansijskim institucijama		6.537	25.189
Otplate obaveza prema drugim finansijskim institucijama		(19.395)	(62.659)
Plaćene obaveze po najmovima		(438)	(401)
		(13.296)	(37.871)
NETO POVEĆANJE NOVCA I NOVČANIH EKVIVALENATA			
		10.264	65.426
NOVAC I NOVČANI EKVIVALENTI NA POČETKU GODINE	<i>18</i>	190.584	125.158
NOVAC I NOVČANI EKVIVALENTI NA KRAJU GODINE	<i>18</i>	200.848	190.584

Bilješke u nastavku čine sastavni dio ovih finansijskih izvještaja.

1. OPĆI PODACI

ProCredit Bank d.d. Sarajevo ("Banka") je registrovana kao dioničko društvo sa sjedištem u Bosni i Hercegovini. Banka je dio globalne mreže finansijskih institucija kojom upravlja ProCredit Holding AG koji je ujedno i 100%-tni vlasnik.

Banka obavlja sve bankarske aktivnosti prema Zakonu o bankama u Federaciji Bosne i Hercegovine, a glavne djelatnosti uključuju komercijalno kreditiranje, primanje depozita, poslove sa stranim valutama i usluge platnog prometa u zemlji i inozemstvu te poslovanje sa fizičkim licima i poduzetnicima. Banka je razvojno orijentisana komercijalna banka koja nudi usluge malim i srednjim privrednim licima i fizičkim licima.

Registrovano sjedište Banke je u ulici Franca Lehara bb. Sarajevo, Bosna i Hercegovina. Na dan 31. decembar 2023. godine Banka je imala 206 zaposlenih (31. decembar 2022: 170 zaposlenih).

Banka posluje putem podružnica, Kontaktnog Centra i 24/7 (samouslužnim) zonama, kako bi klijentima pružila sveobuhvatne i lakše dostupne usluge.

Podružnice

Sarajevo, Franca Lehara bb
Mostar, Biskupa Čule bb
Banja Luka, Prvog krajiškog korpusa 54

Agencije

Sarajevo, Ilidža, Ibrahima Ljubovića 20
Bijeljina, Majevička 102
Tuzla, Aleje Alije Izetbegovića 2
Tešanj, Titova 20

Nadzorni odbor, Uprava Banke i Odbor za reviziju

Tokom 2023. godine i na dan ovog izvještaja, članovi Nadzornog odbora bili su:

Nadzorni odbor

Eriola Bibolli	Predsjednik od 31.maja 2023.godine
Gian Marco Felice	Predsjednik do 31.maja 2023.godine
Christian Edgardo Dagrosa	Član od 31. maja 2023. godine
Antje M. Gerhold	Član od 21. septembra 2023. godine
Nicholas Tesseyman	Član od 25. decembra 2023. godine
Damir Sokolović	Član od 25. decembra 2023. godine
Wolfgang Bertelsmeier	Član do 31.maja 2023.godine
Aida Soko	Član do 25. decembra 2023. godine
Emilija Spirovska	Član do 25. decembra 2023. godine

Tokom 2023. godine i na dan ovog izvještaja, članovi Odbora za reviziju bili su:

Odbor za reviziju

Emanuela Caushi Azemi	Predsjednik
Stevče Kuzmanovski	Član
Maja Mihajlova	Član

Tokom 2023. godine i na dan ovog izvještaja, članovi Uprave bili su:

Uprava Banke

Amir Salkanović	Predsjednik
Amina Durmo - Trlin	Član
Srđan Ožegović	Član

2. OSNOVA PRIPREME

2.1. Izjava o usklađenosti

Finansijski izvještaji Banke pripremljeni su u skladu sa zakonskom računovodstvenom regulativom primjenjivom na banke u Federaciji Bosne i Hercegovine („F BiH“), koja se zasniva na Zakonu o računovodstvu i reviziji FBiH, Zakonu o bankama FBiH i podzakonskim propisima Agencije za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine („Agencija“ ili „FBA“) donesenim na osnovu spomenutih zakona.

- Zakon o računovodstvu i reviziji FBiH propisuje pripremu finansijskih izvještaja u skladu sa Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja („MSFI“).
- Zakon o bankama FBiH propisuje pripremu godišnjih finansijskih izvještaja u skladu sa prethodno spomenutim Zakonom o računovodstvu i reviziji FBiH, ovim zakonom, te podzakonskim aktima donesenim na osnovu oba zakona.
- Agencija je usvojila *Odluku o upravljanju kreditnim rizikom i utvrđivanju očekivanih kreditnih gubitaka* („Odluka“), koja se primjenjuje od 1. januara 2020. godine i koja je rezultirala određenim razlikama proisteklim iz izračuna ispravki vrijednosti za kreditne gubitke zbog primjene minimalnih stopa koje su propisane Odlukom, a koje nisu zahtijevane MSFI 9: „*Finansijski instrumenti*“ („MSFI 9“). Odluka ima utjecaj i na vrednovanje nefinansijske imovine proistekle iz kreditnih poslova (stečena materijalna imovina čije je vrednovanje u djelokrugu drugih relevantnih MSFI).

Banka je u skladu sa odredbama Odluke na dan 31. decembar 2023. godine kreirala veće ispravke vrijednosti za kreditne gubitke u iznosu od 436 hiljada KM (2022.: 4.126 hiljada KM) u odnosu na iznos dobijen izračunom koji je rezultat internog modela Banke za obračun očekivanih kreditnih gubitaka, usklađen sa zahtjevima MSFI 9, sa detaljima kako slijedi:

- primjene minimalnih stopa ispravki vrijednosti propisanih članom 23. Odluke za izloženosti u nivou kreditnog rizika 1 – razlika u iznosu od -272 hiljada KM (2022.: 876 hiljada KM),
- primjene minimalnih stopa ispravki vrijednosti propisanih članom 24. Odluke za izloženosti u nivou kreditnog rizika 2 – razlika u iznosu od -4 hiljada KM (2022.: 926 hiljada KM),
- primjene minimalnih stopa ispravki vrijednosti propisanih članom 25. Odluke za izloženosti u nivou kreditnog rizika 3 (nekvalitetnu imovinu) – razlika u iznosu od 701 hiljada KM (2022.: 2.316 hiljada KM), od čega se iznos od 211 hiljada KM (2022.: 490 hiljada KM) odnosi na izloženosti koje nisu obezbjeđene prihvatljivim kolateralom, a iznos od 490 hiljada KM (2022.: 1.826 hiljada KM) na izloženosti koje su obezbjeđene prihvatljivim kolateralom,
- primjene minimalnih stopa ispravki vrijednosti propisanih članom 26. Odluke za potraživanja od kupaca, potraživanja po osnovu faktoringa i finansijskog lizinga i ostala potraživanja – razlika u iznosu od 11 hiljada KM (2022.: 8 hiljada KM).

Tabela u nastavku prikazuje efekte prethodno opisane razlike između zakonske računovodstvene regulative primjenjive na banke u FBiH i zahtjeva za priznavanjem i mjerenjem po Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja:

	31. decembar 2023.	31. decembar 2022.
Imovina	(497)	(4.034)
Obaveze	61	(92)
Kapital	(436)	(4.126)

Napomena: pozitivni iznosi predstavljaju povećanje, a negativni smanjenja.

2. OSNOVA PRIPREME (nastavak)

2.1. Izjava o usklađenosti (nastavak)

Ovi finansijski izvještaji odobreni su od strane Uprave Banke na dan 28. mart 2024. godine za usvajanje od strane Nadzornog odbora.

2.2 Promjene u prezentaciji finansijskih izvještaja

U cilju bolje prezentacije usklađenosti sa primjenjivim računovodstvenim standardima, Banka je 2023. godine u odnosu na objavljene izvještaje za 2022.godinu izvršila reklasifikaciju iznosa kako slijedi:

- iznos od 2.442 hiljada KM (neto) koji se odnosi na novčana sredstva koja služe kao kolateral reklasifikovan je iz Kredita i potraživanja od banaka u Ostala imovina i potraživanja;
- iznos od 541 hiljada KM koji se odnosi na blokade računa po nalogu suda i obaveze za pretplaćene rate kredita reklasifikovan je sa Obaveza prema klijentima na Ostale obaveze;
- iznos od 19 hiljade KM koji se odnosi na usluge vezane za kalkulaciju menadžment troškova reklasifikovan je sa Rashoda od naknada i provizija na Ostale operativne rashode;
- iznos od 3 hiljade KM koji se odnosi na brokerske provizije reklasifikovan je na Rashode od naknada i provizija sa Ostalih operativnih troškova.

2.3. Osnova mjerenja

Ovi finansijski izvještaji pripremljeni su po načelu historijskog ili amortizovanog troška osim za finansijsku imovinu koja se iskazuje po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit koja se iskazuje po fer vrijednosti.

2.4. Funkcionalna valuta i valuta prezentiranja

Finansijski izvještaji prezentirani su u konvertibilnim markama ('000 KM) u hiljadama. koja je i Bančina funkcionalna valuta i valuta prezentiranja, zaokružena na najbližu hiljadu. Konvertibilna marka je fiksno vezana za euro (1 EUR = 1,95583 KM). Prikazane tabele mogu sadržavati razlike nastale prilikom zaokruživanja.

2.5. Korištenje procjena i prosudbi

Sastavljanje finansijskih izvještaja zahtijeva od Uprave donošenje prosudbi, procjena i pretpostavki koje utječu na primjenu računovodstvenih politika, te objavljene iznose imovine, obaveza, prihoda i rashoda. Iako su prosudbe i procjene su bazirane na najboljem poznavanju aktuelnih događaja od strane Uprave stvarni rezultati mogu biti različiti od tih procjena.

Procjene i povezane pretpostavke kontinuirano se preispituju. Promjene računovodstvenih procjena priznaju se u periodu u kojem su procjene promijenjene ukoliko promjena utječe samo taj period ili u periodu promjene procjene i budućim periodima, ako utječu i na njih.

Informacije o područjima sa značajnom neizvjesnošću u procjenama i kritičnim prosudbama u primjeni računovodstvenih politika koje imaju najznačajniji utjecaj na iznose priznate u ovim finansijskim izvještajima prikazane su u Bilješci 4.

2.6 Pretpostavka vremenske neograničenosti poslovanja

Ovi finansijski izvještaji pripremljeni su pod pretpostavkom vremenske neograničenosti poslovanja, koja podrazumijeva da će Banka biti sposobna realizovati potraživanja i podmiriti obaveze u sklopu redovnog poslovanja. Uprava je zaključila da raspon mogućih ishoda koji se uzimaju u obzir pri donošenju ove presude ne dovodi do materijalnih neizvjesnosti povezanih za događajima ili uvjetima koji mogu dovesti u značajnu sumnju sposobnost Banke da nastavi sa poslovanjem po principu neograničenog poslovanja.

3. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE

Računovodstvene politike Banke opisane u nastavku dosljedno su primjenjivane za sve periode prikazane u ovim finansijskim izvještajima.

3.1 Transakcije u stranim valutama

Transakcije u stranim valutama inicijalno se registruju po kursu valute na datum transakcije. Monetarna imovina i obaveze iskazane u stranim valutama se preračunavaju na dan izvještavanja primjenom kursa važećeg na taj datum. Nemonetarne stavke u stranoj valuti iskazane po fer vrijednosti preračunavaju se primjenom kurseva važećih na dan utvrđivanje fer vrijednosti. Nemonetarne stavke koje se mjere po historijskom trošku u stranoj valuti se ne preračunavaju ponovo na datum izvještavanja. Dobici i gubici nastali preračunavanjem priznaju se u bilans uspjeha za period.

Banka vrednuje imovinu i obaveze po srednjem kursu Centralne banke Bosne i Hercegovine važećem na datum izvještavanja. Kursevi Centralne banke za najznačajnije valute koje je Banka primjenjivala u izradi izvještaja o finansijskom položaju na datume izvještavanja bili su kako slijedi:

	31. decembar 2023.	31. decembar 2022.
USD	1,76998	1,83371
EUR	1,95583	1,95583

3.2. Prihodi i rashodi od kamata

Efektivna kamatna stopa

Prihodi i rashodi od kamata priznaju se u bilansu uspjeha primjenom metode efektivne kamatne stope. "Efektivna kamatna stopa" je stopa koja tačno diskontuje procijenjene buduće gotovinske isplate ili primanja kroz očekivani vijek trajanja finansijskog instrumenta na:

- bruto knjigovodstvenu vrijednost finansijske imovine; ili
- amortizovani trošak finansijske obaveze.

Prilikom izračunavanja efektivne kamatne stope za finansijske instrumente, koji nisu kupljena ili kreditno umanjena finansijska imovina. Banka procjenjuje buduće novčane tokove uzimajući u obzir sve ugovorne uvjete finansijskog instrumenta, ali ne i očekivani kreditni gubitak (eng. ECL). Za kupljenu ili nastalu kreditno umanjenu finansijsku imovinu, kreditno usklađena efektivna kamatna stopa izračunava se na temelju procijenjenih budućih novčanih tokova uključujući i očekivani kreditni gubitak.

Izračun efektivne kamatne stope uključuje troškove transakcije, naknade i poene koji su plaćeni ili primljeni i koji su sastavni dio efektivne kamatne stope. Transakcijski troškovi uključuju dodatne troškove koji se mogu izravno pripisati sticanju ili izdavanju finansijske imovine ili finansijske obaveze.

3. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (nastavak)

3.2. Prihodi i rashodi od kamata (nastavak)

Amortizovani trošak i bruto knjigovodstvena vrijednost

“Amortizovani trošak“ je iznos po kojem se finansijska imovina ili finansijske obaveze mjere pri inicijalnom priznavanju, umanjeno za otplate glavnice, plus ili minus kumulativna amortizacija koristeći metodu efektivne kamatne stope bilo koje razlike između inicijalnog iznosa i iznosa po roku dospijeca i za finansijsku imovinu, usklađeno za bilo koji očekivani kreditni gubitak (ili umanjenje vrijednosti).

“Bruto knjigovodstvena vrijednost finansijske imovine” je amortizovani trošak finansijske imovine prije usklađivanja za bilo koji očekivani kreditni gubitak.

Obračun prihoda i rashoda od kamata

Efektivna kamatna stopa finansijske imovine ili finansijskih obaveza izračunava se pri početnom priznavanju. Pri izračunu kamatnih prihoda i rashoda, efektivna kamatna stopa primjenjuje se na bruto knjigovodstvenu vrijednost imovine (kada imovina nije umanjena za kreditne gubitke) ili na amortizovani trošak obaveza. Efektivna kamatna stopa revidira se kao rezultat periodične procjene novčanih tokova instrumenata s promjenjivom kamatnom stopom kako bi se odrazila kretanja tržišnih kamatnih stopa.

Međutim, za finansijsku imovinu koja je nakon početnog priznavanja kreditno umanjena, prihodi od kamata izračunavaju se primjenom efektivne kamatne stope na amortizovani trošak finansijske imovine. Ako imovina više nije kreditno umanjivana, izračun kamatnog prihoda se vraća na bruto osnovicu.

Za finansijsku imovinu koja je bila kreditno umanjena prilikom početnog priznavanja, prihodi od kamata izračunavaju se primjenom kreditno-usklađene efektivne kamatne stope na amortizovani trošak imovine. Izračun kamatne stope na vraća se na bruto osnovicu čak ako se kreditni rizik imovine popravi.

Prezentacija

Prihod od kamata obračunat metodom efektivne kamatne stope u izvještaju o dobiti ili gubitku uključuje:

- kamatu na finansijsku imovinu i obaveze koji se mjere po amortiziranom trošku
- kamatu na dužničke vrijednosne papire koji se mjere po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit.

Ostali prihodi uključuju zatezne i kaznene kamate.

Rashodi od kamata prezentovani u izvještaju o dobiti ili gubitku uključuju rashod od kamata na finansijske obaveze koje se mjere po amortiziranom trošku, te negativnu kamatu na finansijsku imovinu koja se mjeri po amortiziranom trošku.

3. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (nastavak)

3.3. Prihodi i rashodi od naknada

Prihodi i rashodi od naknada i provizija koji su sastavni dio efektivne kamatne stope na finansijsku imovinu ili obvezu uključuju se u mjerenje efektivne kamatne stope, i priznaju se u prihode i rashode od kamata.

Prihodi i rashodi od naknada i provizija, kao takvi, sastoje se uglavnom od naknada za transakcije kreditnim karticama, izdavanja garancija i akreditiva, platnog prometa u zemlji i inostranstvu i drugih usluga i priznaju se u bilansu uspjeha po izvršenju relevantne usluge.

Prihod od naknada i provizija proistekli iz ugovora sa klijentima mjere se na temelju naknade utvrđene u ugovoru sa klijentima. Banka priznaje prihod kad prenosi uslugu na klijenta.

Tabela u nastavku prikazuje prirodu i vrijeme ispunjavanja obaveza prema kupcima uključujući značajne uvjete plaćanja i povezane politike priznavanja prihoda.

Vrsta usluge	Priroda i vrijeme ispunjavanja obaveza. uključujući značajne uvjete plaćanja	Priznavanje prihoda u skladu sa MSFI 15
Bankarske usluge u poslovanju sa stanovništvom i pravnim osobama	Banka pruža bankovne usluge klijentima u poslovima sa stanovništvom i pravnim licima. uključujući upravljanje računima, prekoračenjima, transakcijama sa stranim valutama, kreditnim karticama i uslugama. Naknade na konstantnoj osnovi za upravljanje računima se obračunavaju na mjesečnoj osnovi. Banka utvrđuje tarife posebno za poslovanje sa stanovništvom i pravnim licima na godišnjoj osnovi. Naknade koje se zasnivaju na transakcijama sa stranim valutama i prekoračenjima se naplaćuju od klijenta u trenutku nastanka transakcije. Usluge se naplaćuju na mjesečnoj osnovi na bazi utvrđenih naknada koje se revidiraju godišnje od strane Banke.	Prihod od naknada po računima i uslugama se priznaje tokom vremena kad se usluga pruža. Prihod od transakcija se priznaje u trenutku nastanka transakcije.

Ugovor sa klijentom koji rezultira priznavanjem finansijskog instrumenta u finansijskim izvještajima Banke može biti djelimično u okviru zahtjeva MSFI 9 i djelomično u okviru zahtjeva MSFI 15. Ako je to slučaj, Banka prvo primjenjuje MSFI 9 da odvoji mjerenje dijela ugovora koji je u okviru zahtjeva MSFI 9, a na ostatak primjenjuje zahtjeve MSFI 15.

3.4. Neto prihod od kursnih razlika

“Neto prihod od kursnih razlika” obuhvata dobitke umanjene za gubitke od promjene kursa za transakcije u stranim valutama te usljed usklađivanja monetarnih pozicija u stranim valutama.

3. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (nastavak)

3.5. Najmovi

Na početku sklapanja ugovora, Banka ocjenjuje da li ugovor jeste ili sadrži komponentu najma. Ugovor jeste ili sadrži komponentu najma ako prenosi pravo kontrole nad upotrebom utvrđene imovine u određenom vremenskom razdoblju u zamjenu za naknadu. Kako bi se procijenilo prenosi li ugovor pravo kontrole nad korištenjem identificirane imovine, Banka koristi definiciju najma prema zahtjevima MSFI 16 „Najmovi“.

Ova politika primjenjuje se na ugovore sklopljene (ili izmjenjene) na dan ili nakon 1. januara 2019.

i) Najmovi gdje je Banka najmoprimac

Banka priznaje imovinu s pravom korištenja i obaveze po najmu od datuma početka ugovora o najmu. Imovina s pravom korištenja inicijalno se mjeri po trošku koji je jednak početnoj vrijednosti obaveze za najam usklađeno za bilo koja plaćanja najma izvršena na dan ili prije početka ugovora o najmu, plus bilo koji direktni troškovi nastali i procjena troškova koji bi mogli nastati prilikom demontaže i uklanjanja predmetne imovine. Obaveza za navedene troškove nastaje s prvim danom trajanja najma ili kao posljedica korištenja predmetne imovine tokom određenog perioda.

Nakon početnog priznavanja, imovina s pravom korištenja se amortizuje primjenom linearne metode do datuma kraja ugovora o najmu ili na period koji je izvjesno očekivati da će zakup biti aktivan. Pored navedenog, imovina s pravom korištenja se periodično smanjuje za iznos umanjenja vrijednosti, ukoliko je primjenjivo, ili usklađeno za određeno ponovno mjerenje obaveza po najmu.

Obaveza po najmu, inicijalno se mjeri po sadašnjoj vrijednosti plaćanja najma koja nisu plaćena na dan početka ugovora o najmu, korištenjem kamatne stope iz ugovora ili u slučaju da ovakva stope ne može biti lako određiva, inkrementalne stope zaduživanja. Općenito, Banka koristi svoju inkrementalnu stopu zaduživanja od 1,13% do 1,61% za najam ostale opreme i (0,89% - 3,65%) za poslovne prostore kao diskontnu stopu. Banka određuje inkrementalnu stopu zaduživanja kao kamatnu stopu koju plati za posudbu sredstava slične vrijednosti kao imovina s pravom korištenja, u sličnom ekonomskom okruženju, pod sličnim uvjetima i odredbama.

Plaćanja po osnovu najma uključena u mjerenje obaveze po osnovu najma obuhvataju sljedeća plaćanja:

- fiksna plaćanja uključujući u suštini fiksna plaćanja;
- promjenjiva plaćanja koja zavise od određenog indeksa ili stope i koja su početno mjerena prema tom indeksu ili stopi na prvi dan trajanja najma;
- iznose koji se očekuju da prispiju na plaćanje najmoprimcu u okviru garantovanog ostatka vrijednosti; i
- cijenu korištenja opcije otkupa ukoliko postoji realna vjerovatnoća da će najmoprimac iskoristiti tu opciju, i kazne za raskid najma, ukoliko period trajanja najma pokazuje da je najmoprimac iskoristio tu opciju.

Obaveza po najmu mjeri se po amortizovanom trošku primjenom metode efektivne kamate. Preispituje se kad dođe do promjene budućih plaćanja najma koja proizlaze iz promjene indeksa ili stopa, ako postoji promjena u procjeni Banke za iznos za koji se očekuje da će biti plativ za garantovani ostatak vrijednost, u slučaju da Banka promijeni svoju procjenu da li će se iskoristiti opciju kupovine, produženja ili ukidanja ili ako postoji revidirana fiksna najamnina u osnovi.

3. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (nastavak)

3.5. Najmovi (nastavak)

Kada se obaveza po najmu ponovno mjeri na ovaj način, vrši se odgovarajuće usklađivanje knjigovodstvene vrijednosti imovine s pravom korištenja ili se nastala razlika evidentira kroz bilans uspjeha u slučaju da je knjigovodstvena vrijednost imovina s pravom korištenja svedena na nulu.

Banka prikazuje imovinu s pravom korištenja u okviru 'Nekretnine i oprema' a obaveze za najam u okviru 'Ostalih obaveza' u izvještaju o finansijskoj poziciji.

Najmovi s rokom dospijeca kraćim od 12 mjeseci i najmovi imovine male vrijednosti

Banka je izabrala da ne priznaje imovinu s pravom korištenja i obaveze po najmu za najmove s rokom dospijeca kraćim od 12 mjeseci i najmove imovine male vrijednosti. Banka priznaje plaćanja po ovim najmovima kao trošak po linearnoj osnovi tokom trajanja najma.

ii) Najmovi gdje je Banka najmodavac

Banka priznaje plaćanja po najmu primljenih u okviru operativnih najмова kao prihod po linearnoj osnovi tokom trajanja najma.

3.6. Oporezivanje

Poreski rashod s temelja poreza na dobit jest zbirni iznos tekućeg i odgođenih poreza.

Tekući porez na dobit

Poreski rashod se temelji na oporezivoj dobiti za godinu. Neto dobit perioda iskazana u izvještaju o bilansu uspjeha i ostaloj sveobuhvatnoj dobiti razlikuje se od oporezive dobiti jer uključuje stavke prihoda i rashoda koje su oporezive ili neoporezive u drugim godinama, kao i stavke koje nikada nisu oporezive ni odbitne. Tekuća poreska obaveza Banke izračunava se primjenom poreskih stopa koje su na snazi, odnosno u postupku donošenja na datum izvještajnog perioda.

Odgođeni porez na dobit

Odgođeni porez jest iznos za koji se očekuje da će po njemu nastati obaveza ili povrat temeljem razlike između knjigovodstvene vrijednosti imovine i obaveza u nekonsolidovanim finansijskim izvještajima i pripadajuće poreske osnovice koja se koristi za izračunavanje oporezive dobiti, a obračunava se metodom bilansne obaveze. Odgođene poreske obaveze općenito se priznaju za sve oporezive privremene razlike, a odgođena poreska imovina se priznaje u onoj mjeri u kojoj je vjerovatno da će biti raspoloživa oporeziva dobit na temelju koje je moguće iskoristiti privremene razlike koje se odbijaju.

Knjigovodstveni iznos odgođene poreske imovine preispituje se na svaki datum izvještavanja i umanjuje u onoj mjeri u kojoj više nije vjerovatno da će biti raspoloživ dostatan iznos oporezive dobiti za povrat cijelog ili dijela poreske imovine.

3. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (nastavak)

3.7. Finansijska imovina i obaveze

Priznavanje i početno mjerenje

Banka inicijalno priznaje kredite i potraživanja, depozite, izdane dužničke vrijednosne papire i subordinirane obaveze na dan nastanka. Svi ostali finansijski instrumenti (uključujući redovnu kupovinu i prodaju finansijskih sredstava) priznaju se na datum trgovanja, odnosno na datum na koji Banka postaje strana ugovornih odredbi instrumenta.

Finansijska imovina ili finansijska obaveza se početno mjeri po fer vrijednosti uvećanoj, osim za finansijsku imovinu i obaveze po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha za transakcijske troškove koji se mogu izravno pripisati njegovom stjecanju ili izdavanju.

3.7.1 Finansijska imovina

(i) Klasifikacija i naknadno mjerenje

Banka klasifikuje svoju finansijsku imovinu na temelju svog poslovnog modela (tj. svrhom upravljanja finansijskom imovinom) i karakterističnih ugovorenih novčanih tokova (eng. ("Solely Payments of Principle and Interest". u daljem tekstu "SPPI test" ili "SPPI") u sljedećim kategorijama mjerenja:

- Finansijska imovina mjerena po amortizovanom trošku
- Finansijska imovina mjerena kroz ostalu sveobuhvatnu dobit (FVOCI)
- Finansijska imovina po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha (FVPL)

Zahtjevi klasifikacije za dužničke i vlasničke instrumente navedeni su ispod.

Određivanje poslovnog modela

Napravljeno je razdvajanje između poslovnih modela:

- "držanje radi naplate": Finansijska imovina koja se drži radi naplate ugovorenih novčanih tokova
- "držanje radi naplate i radi prodaje": Finansijska imovina koja se drži radi ujedno i radi naplate ugovorenih novčanih tokova i/ili prodaje finansijske imovine, i
- "ostali poslovni model": Ovaj poslovni model se koristi za finansijsku imovinu koja nije alocirana niti u poslovni model "držanja radi naplate" niti "držanje radi naplate i radi prodaje"

Banka provodi procjenu cilja poslovnog modela u kojem se imovina drži na razini portfolija (tj. na temelju grupe finansijske imovine) jer to najbolje odražava način upravljanja poslovanjem i pružanje informacija Upravi. U obzir se uzimaju sljedeći kriteriji:

- poslovna i risk strategija Banke.
- način na koji se ocjenjuje i izvještava razvoj poslovnog modela Upravi i Nadzornom odboru Banke. i
- ako je u prethodnom periodu bilo prodaje, učestalost, obim, vrijeme i razlozi za te prodaje, kao i očekivanja u pogledu budućih prodajnih aktivnosti.

Kao rezultat toga, stavke bilansa stanja dodijeljene poslovnom modelu "držanje radi naplate" su: sredstva kod Centralne banke", "Tekući računi kod drugih banaka", "Krediti i potraživanja dati bankama", "Krediti dati klijentima" i "Ostala imovina". Ulaganje u vrijednosne papire raspoređeno je u poslovni model "držanje radi naplate" ili „držanje radi naplate i radi prodaje“.

3. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (nastavak)

3.7. Finansijska imovina i obaveze (nastavak)

3.7.1 Finansijska imovina (nastavak)

(i) Klasifikacija i naknadno mjerenje (nastavak)

Procjena jesu li ugovorni novčani tokovi isključivo plaćanja glavnice i kamate (SPPI)

Ispitivanje karakteristika ugovornih novčanih tokova sa stajališta isključivo plaćanja glavnice i kamata jedan je od kriterija za klasifikaciju finansijske imovine u pojedinačnoj kategoriji mjerenja. SPPI test provodi se u svrhu utvrđivanja da li kamatna stopa na nepodmirenu glavicu odražava naknadu za vremensku vrijednost novca, kreditni rizik i druge osnovne rizike zaduživanja, troškova kreditiranja i profitne marže.

SPPI test se provodi:

- za svaku finansijsku imovinu, dodijeljenu poslovnom modelu čija je svrha držanje finansijske imovine za plaćanje ugovornih novčanih tokova i poslovni model u svrhu prikupljanja ugovornih novčanih tokova i prodaje finansijske imovine na dan njegovog početnog priznavanja,
- za svaku finansijsku imovinu u slučajevima kada je izvorna imovina znatno izmijenjena i stoga ponovno priznata kao nova imovina,
- pri uvođenju novih modela i/ili programa kreditiranja kako bi se unaprijed utvrdila prihvatljivost razmatranog trajanja kredita i uvjeta u vezi s potrebom naknadnog praćenja vrijednosti bilo koje finansijske imovine koja bi iz njih mogla nastati.

Vlasnički instrumenti imaju ugovorene novčane tokove koji ne ispunjavaju kriterij SPPI- a, Banka raspoređuje svoje vlasničke instrumente po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit.

- **Finansijska imovina mjerena po amortizovanom trošku**

Finansijska imovina koja se drži radi prikupljanja ugovorenih novčanih tokova koji predstavljaju isključivo plaćanje glavnice i kamate (SPPI), i koja nije određena kao po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha, se mjeri po amortizovanom trošku.

Nakon početnog priznavanja, knjigovodstvena vrijednost ove imovine je prilagođena za očekivane kreditne gubitke priznate i mjerene kao što je opisano u Bilješci 5.1.1.

Prihod od kamata obračunava se primjenom efektivne kamatne stope i uključen je u poziciju „Prihod od kamata obračunat korištenjem efektivne kamatne stope“.

Finansijska imovina po amortizovanom trošku na datum izvještavanja uključuju: novac i novčane ekvivalente, obaveznu rezervu kod Centralne Banke BiH, krediti i potraživanja od clijenata i ostalu imovinu .

- **Finansijska imovina mjerena po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit**

Finansijska imovina koja se drži radi prikupljanja ugovorenih novčanih tokova i radi prodaje imovine, gdje novčani tokovi imovine predstavljaju isključivo plaćanje glavnice i kamate, i koja nije određena po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha, se mjeri po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit.

Procjene fer vrijednosti finansijske imovine mjerene kroz ostalu sveobuhvatnu dobit priznaju se kroz ostalu sveobuhvatnu dobit, osim priznavanja dobitaka ili gubitaka od umanjenja vrijednosti, prihoda od kamata i kursnih razlika koji se priznaju u bilansu uspjeha osim ako se radi o vlasničkim vrijednosnicama kod kojih se nerealizovani gubici/dobici nikad ne reklasifikuju u bilans uspjeha.

3. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (nastavak)

3.7. Finansijska imovina i obaveze (nastavak)

3.7.1 Finansijska imovina (nastavak)

Prilikom prestanka priznavanja finansijske imovine kroz ostalu sveobuhvatnu dobit, kumulativni dobiti ili gubici prethodno priznati u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti se reklasificiraju u bilans uspjeha, osim vlasničkih ulaganja za koje se dobiti i gubici ne reklasifikuju na bilans uspjeha, već se izravno prenose na zadržanu dobit. Prihod od kamata obračunava se primjenom efektivne kamatne stope.

Finansijska imovina po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit na datum izvještavanja uključuje ulaganje u hartije od vrijednosti, odnosno dužničke i vlasničke vrijednosne papire.

Finansijska imovina po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha

Finansijska imovina se naknadno mjeri po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha ako se naknadno ne mjeri po amortizovanom trošku ili po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit. Dobici i gubici koji nastaju iz promjena fer vrijednosti finansijske imovine po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha priznaju se u bilansu uspjeha.

Dodatno, Banka ima opciju da raspoređuje finansijsku imovinu u kategoriju po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha kod inicijalnog priznavanja kada takva klasifikacija uklanja ili znatno umanjuje računovodstvenu neusklađenost koja bi inače nastala.

Na datum izvještavanja Banka nije imala finansijsku imovinu po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha.

(ii) Prestanak priznavanja finansijske imovine

Banka prestaje priznavati finansijsku imovinu (u cjelini ili djelimično) kada isteknu ugovorna prava na primitke novčanih tokova iz finansijskog instrumenta ili kada izgubi kontrolu nad ugovornim pravima nad tom finansijskom imovinom. Ovo se dešava kada Banka prenese suštinski sve rizike i koristi od vlasništva na drugi poslovni subjekt ili kada su prava realizovana, predata ili istekla.

Prilikom prestanka priznavanja finansijske imovine razliku između knjigovodstvene vrijednosti (ili knjigovodstvenog iznosa raspoređenog na dio imovine koja se prestaje priznavati) i sume primljene naknade (uključujući svako novo sredstvo umanjeno za svaku novu obavezu) i bilo koji kumulativni dobitak ili gubitak prethodno priznat kroz sveobuhvatnu dobit priznaje se u bilansu uspjeha.

Svaki kumulativni dobitak ili gubitak priznat kroz sveobuhvatnu dobit za vlasničke vrijednosne papire označene po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit ne priznaje se u bilansu uspjeha kod prestanka priznavanja takvih vrijednosnih papira, nego se direktno priznaje u zadržanu dobit.

3. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (nastavak)

3.7. Finansijska imovina i obaveze (nastavak)

3.7.1 Finansijska imovina (nastavak)

(iii) Modifikacija finansijske imovine

Modifikacija izloženosti je postupak kojim se mijenjaju uslovi originalnog ugovora, pri čemu modifikacija može biti:

- 1) uzrokovana tekućim potrebama dužnika (npr. smanjenje efektivne kamatne stope, produženje trajanja instrumenta zamjena kolaterala i slično), a ne finansijskim poteškoćama dužnika.
- 2) uzrokovana trenutnim finansijskim poteškoćama dužnika ili poteškoćama koje će uskoro nastati, odnosno pogoršanjem njegove kreditne sposobnosti.

Modifikacija stavke finansijske aktive postoji kada je izvršena promjena nekih ili svih odredbi ugovora.

Banka će da, u slučaju stavke finansijske aktive koja predstavlja dužnički finansijski instrument (vrijednosni papiri i dati krediti i potraživanja), utvrdi da li je izvršena modifikacija značajna, odnosno da li je razlika između sadašnje vrijednosti preostalih modifikovanih novčanih tokova diskontovanih primjenom originalne efektivne kamatne stope i sadašnje vrijednosti izmijenjenih novčanih tokova diskontovanih primjenom originalne efektivne kamatne stope veća od 10%.

Ukoliko je modifikacija značajna, Banka prestaje priznavati originalnu finansijsku imovinu i počinje priznavati novu finansijsku imovinu po fer vrijednosti plus troškovi transakcije i preračunava novu efektivnu kamatnu stopu sredstva. Datum modifikacije se smatra datumom inicijalnog priznavanja za potrebe izračuna umanjenja vrijednosti, uključujući i potrebe određivanja značajnog povećanja kreditnog rizika.

Nadalje, Banka također procjenjuje da li je novo priznato finansijsko sredstvo umanjene vrijednosti na dan inicijalnog priznavanja, posebno u slučaju kada je modifikacija nastala usljed finansijskih poteškoća dužnika. Razlika u knjigovodstvenoj vrijednosti se također priznaje u bilansu uspjeha kao dobit ili gubitak od prestanka priznavanja.

Ukoliko modifikacija finansijskog sredstva nije značajna, te modifikacija nije rezultirala prestankom priznavanja finansijskog sredstva, onda Banka prvo iznova računa bruto knjigovodstvenu vrijednost sredstva koristeći revidirane novčane tokove i priznaje razliku kao dobit ili gubitak u bilansu uspjeha. Nova bruto knjigovodstvena vrijednost se preračunava diskontovanjem modifikovanih novčanih tokova originalnom efektivnom kamatnom stopom (ili primjenom efektivne kamatne stope usklađene za kreditni rizik u slučaju POCI imovine). Dobit ili gubitak nastao usljed neznačajne modifikacije se prikazuje zajedno sa gubitkom od umanjenja vrijednosti kredita.

(iv) Umanjenje vrijednosti

MSFI 9 ističe model „tri faze kreditnog rizika“ u vezi umanjenja vrijednosti finansijske imovine zasnovano na promjenama kreditnog kvaliteta od inicijalnog priznavanja finansijske imovine.

Umanjenje vrijednosti finansijske imovine priznaje se, odnosno od 01. januara 2020. godine bazirano je, na modelu očekivanih kreditnih gubitaka (ECL) za imovinu koja se naknadno mjeri po amortizovanom trošku i imovinu koja se naknadno mjeri po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit (osim vlasničkih instrumenata). Od 1. januara 2020. godine Banka primjenjuje novu Odluku o upravljanju kreditnim rizikom i utvrđivanju očekivanih kreditnih gubitaka koju je izdala Agencija za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine, prema kojem Banka priznaje očekivane kreditne gubitke prema minimalnim stopama kako je zahtijevano Odlukom ili iznosima obračunatim prema internom modelu Banke u zavisnosti od toga šta je više.

3. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (nastavak)

3.7. Finansijska imovina i obaveze (nastavak)

3.7.1 Finansijska imovina (nastavak)

(iv) Umanjenje vrijednosti (nastavak)

Preračun i mjerenje očekivanih kreditnih gubitaka prema internom modelu Banke predstavlja područje značajnog prosuđivanja i podrazumijeva metodologiju, modele i ulazne podatke. Sljedeće komponente izračuna ECL-a imaju najznačajniji efekat na kreditni gubitak: status neispunjenja obaveza, značajno povećanje kreditnog rizika, vjerovatnoću neizvršenja obaveza (eng. probability of default, dalje: PD), gubitak u trenutku statusa neispunjena obaveza (engl. Loss Given Default, dalje: LGD), i izloženost u trenutku neispunjena obaveza (engl. Exposure at Default, dalje: EAD). Banka redovno pregleda i vrednuje modele i ulazne podatke za modele kako bi smanjila razlike između očekivanih procjena kreditnog gubitka i stvarnog iskustva sa kreditnim gubicima.

Pogledati Bilješku 5.1.1. za više detalja u vezi sa primjenjenim internim modelom umanjena vrijednosti.

Politika primjenjiva od 1. januara 2020. godine - Odluka o upravljanju kreditnim rizikom i utvrđivanju očekivanih kreditnih gubitaka

Kao što je obavljeno u Bilješci 2.1 Banka od 1. januara 2020. godine mjeri očekivane kreditne gubitke u skladu sa zahtjevima Odluke o upravljanju kreditnim rizikom i utvrđivanju očekivanih kreditnih gubitaka. Zahtjevi odluke na području umanjena vrijednosti temelje se na modelu očekivanih kreditnih gubitaka MSFI 9 s tim da ima određenih specifičnosti, na primjer propisane minimalne stope očekivanih kreditnih gubitaka za nivoe kreditnog rizika, kako je opisano u nastavku:

1. Nivo kreditnog rizika 1:

Banka izloženosti raspoređene u fazu kreditnog rizika 1 utvrđuje i knjigovodstveno evidentira očekivane kreditne gubitke najmanje u iznosima kako slijedi:

- a) za izloženosti sa niskim rizikom - 0,1% izloženosti,
- b) za izloženosti prema centralnim vladama i centralnim bankama izvan Bosne i Hercegovine za koje postoji kreditna procjena priznate vanjske institucije za procjenu kreditnog rejtinga koja se u skladu sa članom 69. Odluke o izračunavanju kapitala banke raspoređuje u stepen kreditnog kvaliteta 3 i 4 – 0,1% izloženosti,
- c) za izloženosti prema bankama i drugim subjektima finansijskog sektora za koje postoji kreditna procjena priznate vanjske institucije za procjenu kreditnog rejtinga koja se u skladu sa članom 69. Odluke o izračunavanju kapitala banke raspoređuje u stepen kreditnog kvaliteta 1, 2 ili 3 – 0,1% izloženosti,
- d) za ostale izloženosti - 0,5% izloženosti.

Ako Banka u skladu sa svojom internom metodologijom utvrdi iznos očekivanih kreditnih gubitaka veći od onih koji proizlaze iz navedenih odredbi Odluke, Banka primjenjuje tako utvrđen veći iznos.

2. Nivo kreditnog rizika 2:

Banka za izloženosti raspoređene u nivo kreditnog rizika 2 utvrđuje i knjigovodstveno evidentira očekivane kreditne gubitke u iznosu većem od dva navedena:

- a) 5% izloženosti,
- b) iznosa utvrđenog u skladu sa internom metodologijom Banke.

3. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (nastavak)

3.7. Finansijska imovina i obaveze (nastavak)

3.7.1 Finansijska imovina (nastavak)

(iv) Umanjenje vrijednosti (nastavak)

Politika primjenjiva od 1. januara 2020. godine - Odluka o upravljanju kreditnim rizikom i utvrđivanju očekivanih kreditnih gubitaka (nastavak)

3. Nivo kreditnog rizika 3:

Minimalne stope očekivanih kreditnih gubitaka raspoređenih u Nivo 3 ovise od činjenice da li je izloženost osigurana prihvatljivim kolateralom ili ne, te u skladu s tim, minimalne stope su kako slijedi:

a) izloženosti osigurane prihvatljivim kolateralom:

Dani kašnjenja	Minimalni očekivani kreditni gubitak
do 180 dana	15%
od 181 do 270 dana	25%
od 271 do 365 dana	40%
od 366 do 730 dana	60%
od 731 do 1460 dana	80%
preko 1460 dana	100%

b) izloženosti koje nisu osigurane prihvatljivim kolateralom:

Dani kašnjenja	Minimalni očekivani kreditni gubitak
do 180 dana	15%
od 181 do 270 dana	45%
od 271 do 365 dana	75%
od 366 do 456 dana	85%
preko 456 dana	100%

Izuzetno, ukoliko je Banka poduzela odgovarajuće pravne radnje i može dokumentovati izvjesnost naplate iz prihvatljivog kolaterala u naredne tri godine, povećanje nivoa očekivanih kreditnih gubitaka nije dužna vršiti iznad 80% izloženosti. Pri tome procjena budućih novčanih tokova iz prihvatljivog kolaterala svedenih na sadašnju vrijednost mora biti veća od 20% tog potraživanja. U slučaju da Banka ne naplati potraživanja u navedenom periodu od tri godine, dužna je knjigovodstveno evidentirati očekivane kreditne gubitke u iznosu od 100% izloženosti.

U slučaju restrukturiranih izloženosti Banka će svih 12 mjeseci perioda oporavka zadržati očekivane kreditne gubitke na nivou pokrivenosti koji je bio formiran na datum odobrenja restrukture, a koji ne može biti niži od 15% izloženosti. Za treću i svaku narednu restrukturu ranije restrukturirane izloženosti koja je u trenutku restrukture bila raspoređena u nivo kreditnog rizika 3 ili POCI imovine, Banka utvrđuje i knjigovodstveno evidentira očekivane kreditne gubitke u iznosu od 100% izloženosti.

Za izloženosti koje se odnose na slučajeve kada dužnik nije izvršio svoju obavezu prema Banci najkasnije u roku od 60 dana od dana kada je izvršen protest po osnovu prethodno izdate garancije, Banka utvrđuje i knjigovodstveno evidentira očekivani kreditni gubitak u iznosu od 100% izloženosti.

Ako Banka u skladu sa svojom internom metodologijom utvrdi iznos očekivanih kreditnih gubitaka veći od iznosa koji proizlaze iz odredbi Odluke, Banka utvrđuje i knjigovodstveno evidentira te iznose.

3. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (nastavak)

3.7. Finansijska imovina i obaveze (nastavak)

3.7.1 Finansijska imovina (nastavak)

(iv) Umanjenje vrijednosti (nastavak)

Politika primjenjiva od 1. januara 2020. godine - Odluka o upravljanju kreditnim rizikom i utvrđivanju očekivanih kreditnih gubitaka (nastavak)

Minimalne stope očekivanih kreditnih gubitaka za potraživanja od kupaca, potraživanja po osnovu faktoringa i finansijskog lizinga i ostala potraživanja, primjenjuju se prema tabeli kako slijedi:

Dani kašnjenja	Minimalni očekivani kreditni gubitak
nema kašnjenja u materijalno značajnom iznosu	0,5%
do 30 dana	2%
od 31 do 60 dana	5%
od 61 do 90 dana	10%
od 91 do 120 dana	15%
od 121 do 180 dana	50%
od 181 do 365 dana	75%
preko 365 dana	100%

3.7.2. Finansijske obaveze

(i) Klasifikacija

Banka klasifikuje finansijske obaveze po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha i po amortizovanom trošku. Klasifikacija zavisi od namjere zbog koje su finansijski instrumenti stečeni. Uprava određuje klasifikaciju finansijskih instrumenata kod početnog priznavanja i preispituje tu klasifikaciju na svaki datum izvještavanja.

Finansijske obaveze po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha

Finansijske obaveze po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha imaju dvije podkategorije: finansijski instrumenti koji se drže radi trgovanja (uključujući derivative) i oni koje Uprava inicijalno rasporedi u ovu kategoriju. Finansijski instrument raspoređuje se u ovu kategoriju isključivo ukoliko je nastao ili stečen radi prodaje ili kupovine u kratkom roku, u svrhu kratkoročnog stjecanja profita ili raspoređivanjem od strane rukovodstva u ovu kategoriju kod inicijalnog priznavanja. Banka nema finansijskih obaveza klasifikovanih po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha.

Ostale finansijske obaveze

Ostale finansijske obaveze čine sve finansijske obaveze koje nisu vrednovane po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha i uključuju obaveze prema klijentima, obaveze prema bankama i drugim finansijskim institucijama kao i subordinirani dug.

(ii) Inicijalno i naknadno mjerenje

Finansijske obaveze po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha priznaju se inicijalno po fer vrijednosti, dok se transakcijski troškovi priznaju odmah kao rashod u bilansu uspjeha. Naknadno mjerenje je također po fer vrijednosti.

Dobici i gubici koji nastaju iz promjena fer vrijednosti finansijskih obaveza po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha priznaju se u bilansu uspjeha.

Ostale finansijske obaveze se početno vrednuju po svojoj fer vrijednosti uključujući transakcijske troškove. Nakon početnog priznavanja, ostale finansijske obaveze se vrednuju po amortizovanom trošku koristeći metodu efektivne kamatne stope.

3. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (nastavak)

3.7. Finansijska imovina i obaveze (nastavak)

3.7.2. Finansijske obaveze (nastavak)

(iii) Prestanak priznavanja finansijskih obaveza

Banka prestaje priznavati finansijske obaveze kada, i samo kada one prestaju postojati, to jeste kada su ispunjene, otkazane ili istekle.

(iv) Modifikacija finansijskih obaveza

Banka prestaje priznavati finansijsku obavezu kada su uslovi promijenjeni i kada su novčani tokovi modificirane obaveze suštinski drugačiji. U tom slučaju nova finansijska obaveza bazirana na modificiranim uvjetima se priznaje po fer vrijednosti. Razlika između knjigovodstvene vrijednosti i finansijske obaveze se prestaje priznavati i priznaje se plaćena naknada u bilansu uspjeha. Plaćena naknada uključuje prenesenu nefinansijsku imovinu, ukoliko je ima, preuzimanje obaveza uključujući novu modificiranu finansijsku obavezu.

Ukoliko modifikacija finansijske obaveze nije obračunata kao prestanak priznavanja, onda se trošak amortizacije te obaveze ponovo računa diskontovanjem modifikovanog novčanog toka po izvornim efektivnim kamatnim stopama i rezultira priznavanjem u bilansu uspjeha kao dobitak ili gubitak. Kod finansijskih obaveza sa promjenjivom stopom, izvorna kamatna stopa korištena za izračun modifikacije dobiti ili gubitka usklađuje se tako da reflektuje trenutne tržišne uvjete u vrijeme modifikacije. Troškovi i naknade koji nastaju priznaju se kao usaglašavanje knjigovodstvene vrijednosti obaveze ili amortizovane vrijednosti tokom prestalog vijeka modificirane finansijske obaveze kroz ponovno računanje efektivne kamatne stope na instrument.

3.7.3 Prebijanje finansijske imovine i obaveza

Finansijska imovina i obaveze se prebijaju i neto iznos se prikazuje u finansijskom izvještaju, kada, i samo kada Banka ima zakonsko pravo da vrši prebijanje i ima namjeru podmiriti je na neto osnovi ili realizirati imovinu i istovremeno podmiriti obavezu.

Prihodi i rashodi se iskazuju na neto osnovi samo kada je dozvoljeno u skladu sa MSFI, ili za dobitke i gubitke koji proizilaze iz sličnih transakcija, kao u poslovima trgovine.

3.7.4. Specifični finansijski instrumenti

Novac i novčani ekvivalenti

Novac i novčani ekvivalenti obuhvataju sredstva kod Centralne banke Bosne i Hercegovine, stanja na žiro računima kod drugih banaka kao i sredstva oročena kod drugih banaka originalno na period do 3 mjeseca od datuma nastanka.

Novac i novčani ekvivalenti iskazuju se po amortizovanom trošku u izvještaju o finansijskoj poziciji.

Novac i novčani ekvivalenti isključuju obaveznu minimalnu rezervu kod Centralne banke, budući da sredstva obavezne rezerve nisu na raspolaganju Banci u njenom svakodnevnom poslovanju. Obavezna minimalna rezerva kod Centralne banke je iznos koji su obavezne izdvajati sve poslovne banke koje imaju dozvolu za rad u Bosni i Hercegovini.

Dati krediti i potraživanja

Dati krediti i potraživanja iskazuju se po amortizovanom trošku umanjenom za gubitke od umanjenja vrijednosti kako bi se prikazali i procenjeni nadoknadivi iznosi.

“Kredit i potraživanja” u Izvještaju o finansijskom položaju uključuju:

- kredite i potraživanja koja se mjere po amortiziranom trošku (pogledati Bilješku 3.7.1). Inicijalno se mjere po fer vrijednosti uvećanoj za početne troškove, a naknadno po amortiziranom trošku koristeći metod efektivne kamatne stope

3. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (nastavak)

3.7. Finansijska imovina i obaveze (nastavak)

3.7.4. Specifični finansijski instrumenti (nastavak)

Ulaganja u hartije od vrijednosti

Ulaganja u hartije od vrijednosti u izvještaju o finansijskoj poziciji uključuje vlasničke i dužničke instrumente koji se na dan izvještavanja mjere po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit ili po amortizovanom trošku.

Finansijske garancije i kreditne obaveze

“Finansijske garancije” su ugovori koji zahtijevaju od Banke da izvrši specifična plaćanja kao nadoknadu vlasnicima uslijed gubitka koji proizilazi iz neizvršenja obaveza dužnika kada ugovorni uvjeti nastanu. “Kreditne obaveze” su obaveze banke da plasiraju kredit pod unaprijed ugovorenim uvjetima.

Uzeti kamatonosni krediti i subordinirani dug

Uzeti kamatonosni krediti i subordinirani dug klasificiraju se kao ostale finansijske obaveze i početno se priznaju po fer vrijednosti, umanjenoj za pripadajuće transakcijske troškove. Nakon početnog priznavanja, iskazuju se po amortizovanoj vrijednosti, pri čemu se svaka razlika između primitaka (umanjena za troškove transakcije) i otkupne vrijednosti priznaje u bilansu uspjeha tokom razdoblja trajanja posudbe korištenjem metode efektivne kamatne stope.

Tekući računi i depoziti banaka i klijenata

Tekući računi i depoziti su klasificirani kao ostale obaveze i početno se mjere po fer vrijednosti uvećanoj za transakcijske troškove, a naknadno se iskazuju po amortizovanom trošku primjenom metode efektivne kamatne stope.

3.8. Nekretnine i oprema

Nekretnine i oprema početno se iskazuju po trošku nabavke umanjenom za ispravku vrijednosti i akumulirane gubitke od umanjenja vrijednosti. Trošak nabavke obuhvata nabavnu cijenu i sve troškove direktno povezane s dovođenjem sredstva u radno stanje za namjeravanu upotrebu. Naknadni troškovi se uključuju u neto knjigovodstvenu vrijednost ili se iskazuju kao zasebna imovina samo ako je vjerovatno da će buduće ekonomske koristi utjelovljene u okviru dijela biti protjecane u Banku i da se njihov trošak može pouzdano mjeriti. Troškovi svakodnevnih popravki i održavanja priznaju se u bilansu uspjeha u trenutku nastanka. Zemljište se ne amortizuje.

Obračun amortizacije započinje u trenutku u kojem je sredstvo spremno za namjeravanu upotrebu. Amortizacija se obračunava na temelju procijenjenog vijeka upotrebe sredstva, koristeći linearnu metodu koja je kako slijedi:

Procijenjeni vijek trajanja nekretnina i opreme bio je kako slijedi:

	Procijenjeni vijek 2023	Procijenjeni vijek 2022
Zgrade	40 godina	40 godina
Računari	3 – 7 godina	3 – 7 godina
Namještaj i oprema	5 – 10 godina	5 – 10 godina
Bankomati	5 – 8 godina	5 – 8 godina
Vozila	3 – 5 godina	3 – 5 godina
Ostala oprema	2 – 7 godina	2 – 7 godina

Dobici ili gubici od otpisa ili otuđenja materijalne imovine utvrđuju se kao razlika između prihoda od prodaje i knjigovodstvenog iznosa te imovine i priznaju se u izvještaju o bilansu uspjeha u periodu u kojem su nastali.

3. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (nastavak)

3.9. Nematerijalna imovina

Nematerijalna imovina se iskazuje po trošku umanjenom za akumuliranu amortizaciju i gubitke od umanjena vrijednosti. Trošak uključuje sve troškove koji se mogu direktno pripisati sticanju imovine.

Procijenjeni vijek trajanja je kako slijedi:

	Procijenjeni vijek 2023	Procijenjeni vijek 2022
Nematerijalna imovina	5-10 godina	5-10 godina

3.10. Ulaganja u investicijske nekretnine

Ulaganja u investicijske nekretnine obuhvataju nekretnine u posjedu radi zarade prihoda od najma ili zbog porasta vrijednosti kapitalne imovine, ili oboje, i početno se mjere po trošku nabavke, uključujući transakcijske troškove. Nakon početnog priznavanja, ulaganja u nekretnine mjere se po trošku nabavke umanjenom za ispravak vrijednosti i akumulirane gubitke od umanjena vrijednosti. Obračun amortizacije započinje u trenutku u kojem je sredstvo spremno za namjeravanu upotrebu i obračunava se na osnovu procijenjenog životnog vijeka sredstva, korištenjem linearne metode kako slijedi:

	Procijenjeni vijek 2023	Procijenjeni vijek 2022
Zgrade	40 godina	40 godina

Prihod od zakupa od ulaganja u investicijske nekretnine klasifikuje se unutar 'Ostalih operativnih prihoda' u izvještaju o bilansu uspjeha.

3.11 Imovina stečena naplatom potraživanja

Banka može priznati sredstvo koje je prvobitno primljeno kao kolateral po kreditu nakon ispunjenja ugovornih odredbi ili poduzetih određenih pravnih radnji. Kad su oba ispod navedena uvjeta ispoštovana, određena aktiva će biti priznata u bilansu stanja Banke:

- Nakon što se završe pravne radnje oko stjecanja
- Nakon što Banka postane vlasnik imovine.

Banka klasifikuje imovinu stečenu naplatom potraživanja u skladu sa MSFI 5 te se naknadno mjeri po manjoj vrijednosti između neto knjigovodstvene vrijednosti potraživanja i fer vrijednosti umanjeno za troškove prodaje.

Prema zahtjevima nove Odluke od 1. januara 2020. godine, ukoliko Banka ne proda stečenu materijalnu imovinu dužna je vrijednost iste svesti na 1 KM u roku od tri godine od datuma početnog priznavanja, a za imovinu koja je evidentirana prije 1. januara 2019. godine, dužna je istu svesti na 1 KM u roku od dvije godine od dana početka primjene nove Odluke.

3. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (nastavak)

3.12 Umanjenje vrijednosti nefinansijske imovine

Na svaki datum izvještajnog perioda Banka preispituje knjigovodstvene iznose svojih nekretnina i opreme da bi utvrdila postoje li naznake da je došlo do gubitaka uslijed umanjenja vrijednosti navedene imovine. Ako postoje takve naznake, procjenjuje se nadoknadivi iznos sredstva da bi se mogao utvrditi eventualni gubitak nastao umanjenjem.

Nadoknadiva vrijednost je neto prodajna cijena ili vrijednost u upotrebi, zavisno od toga koja je viša. Za potrebe procjene vrijednosti u upotrebi, procijenjeni budući novčani tokovi diskontuju se do sadašnje vrijednosti primjenom diskontne stope prije oporezivanja koja odražava sadašnju tržišnu procjenu vremenske vrijednosti novca i rizike specifične za to sredstvo.

Ako je procijenjen nadoknadivi iznos sredstva manji od knjigovodstvenog iznosa, onda se knjigovodstveni iznos tog sredstva umanjuje do nadoknadivog iznosa. Gubici od umanjenja vrijednosti priznaju se odmah kao rashod u bilansu uspjeha.

Kod naknadnog poništenja gubitka od umanjenja vrijednosti, knjigovodstveni iznos sredstva povećava se do revidiranog procijenjenog nadoknadivog iznosa toga sredstva, pri čemu veća knjigovodstvena vrijednost ne premašuje knjigovodstvenu vrijednost koja bi bila utvrđena da u prethodnim godinama nije bilo priznatih gubitaka na tom sredstvu uslijed umanjenja vrijednosti. Poništenje gubitka od umanjenja vrijednosti odmah se priznaje kao prihod, osim ako se predmetno sredstvo ne iskazuje po procijenjenoj vrijednosti, u kojem slučaju se poništenje gubitka od umanjenja vrijednosti iskazuje kao povećanje uslijed revalorizacije.

3.13 Rezervisanja za obaveze i troškove

Rezervacije se priznaju kada Banka ima sadašnju zakonsku ili konstruktivnu obavezu kao rezultat prošlih događaja za koje je vjerovatno da će biti potreban odlivi resursa koji sadrže ekonomske koristi za podmirenje obaveze i pouzdana procjena iznosa obaveze biti napravljen.

Rezervacije za obaveze i troškove održavaju se na nivou koji rukovodstvo Banke smatra dovoljnim za apsorpciju nastalih gubitaka. Uprava određuje dostatnost odredbi na osnovu uvida u određene stavke; trenutne ekonomske okolnosti rizika karakteristike pojedinih kategorija transakcija, kao i drugi relevantni faktori.

Rezervisanja se oslobađaju samo za takve izdatke u vezi sa kojima se rezervacije priznaju na početku. Ako odliv ekonomskih koristi za izmirenje obaveza više nije vjerovatan, rezervacija se ukida.

3. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (nastavak)

3.14. Obaveze za zaposlene

i. Obaveze za doprinose

Banka u svom svakodnevnom poslovanju za svoje zaposlene plaća penziona i zdravstveno osiguranje i porez na platu koji se računa na bruto plate, topli obrok, regres i troškove prijevoza a sve u skladu sa zakonskom regulativom. Banka ove doprinose uplaćuje u državne fondove za zdravstveno i penziona osiguranje prema stopama koje se primjenjuju tokom godine obračunate na bruto plate.

Banka je obavezna plaćati doprinose za javno penziona osiguranje. Nakon što izvrši uplatu, Banka nema dalje obaveze po tom osnovu. Stalni doprinosi predstavljaju troškove godine u kojoj dospijevaju i kao takvi su uključeni u troškove zaposlenih. Troškovi navedenih uplata priznaju se u bilansu uspjeha u istom periodu kao i povezani troškovi plata.

ii. Kratkoročna primanja zaposlenih

Obaveze plaćanja kratkoročnih primanja zaposlenima računaju se na nediskontovanoj osnovi i knjiže se u vrijeme pružanja date usluge.

Rezervisanje se knjiži za iznos za koji se očekuje da će biti plaćen kao kratkoročni bonus ili kao dio plana podjele zarade ukoliko Banka ima sadašnju pravnu ili izvedenu obavezu koja je nastala na osnovu prošlih usluga koje je zaposleni pružio i ukoliko ta obaveza može na pouzdan način biti procijenjena.

iii. Dugoročna primanja zaposlenih

Prema propisima, prilikom odlaska u penziju zaposlenici Banke imaju pravo na jednokratnu beneficiju čiji iznos zavisi od godina starosti, godina radnog staža, te plate koju su primali u Banci.

Takve uplate se tretiraju kao ostala dugoročna primanja zaposlenih, a obaveza knjižena u izvještaju o finansijskom položaju predstavlja sadašnju vrijednost imovine za pokriće beneficije (ukoliko je ima), uključujući korekciju za neiskazane aktuarske dobitke i gubitke te trošak prošlih usluga.

Ovu obavezu na godišnjoj osnovi računa nezavisni aktuar koristeći metodu projiciran kreditne jedinice. Sadašnja vrijednost utvrđene obaveze plaćanja beneficije utvrđuje se diskontovanjem očekivanih budućih odliva novca primjenom prosječne kamatne stope koja je slična stopi prinosa korporativnih obveznica u Federaciji Bosne i Hercegovine i prosječnoj kamatnoj stopi dugoročnih depozitnih računa u komercijalnim bankama u zemlji.

Aktuarski dobitci i gubici nastali uslijed korekcije na osnovu iskustva i promjenama u aktuarskim pretpostavkama iskazuju se odmah po nastanku u izvještaj o bilansu uspjeha kao i trošak prošlih obaveza.

3.15. Kapital i rezerve

Dionički kapital

Dionički kapital predstavlja nominalnu vrijednost uplaćenih običnih dionica klasifikovanih u poziciju kapitala i rezervi i denominiran je u BAM. Dividende se priznaju kao obaveza u periodu u kojem su objavljene.

Dionička premija

Dionička premija predstavlja akumuliranu pozitivnu razliku između nominalne vrijednosti i iznosa primljenog za izdate dionice.

3. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (nastavak)

3.15. Kapital i rezerve (nastavak)

Zakonske rezerve

Zakonske rezerve su kreirane u skladu sa Zakonom o privrednim društvima Federacije Bosne i Hercegovine koji zahtijeva da se 10% godišnje dobiti prenosi u zakonske rezerve dok one ne dosegnu 25% upisanog dioničkog kapitala. Ukoliko zakonske rezerve do kraja pete poslovne godine ne dostignu visinu od 25% upisanog dioničkog kapitala, za petu i naredne poslovne godine dioničko društvo je obavezno povećati prijenos u rezerve na 20% godišnje dobiti, sve dok zakonske rezerve ne dostignu iznos od 25% dioničkog kapitala. Zakonske rezerve mogu se koristiti za pokriće gubitaka sadašnje i prošlih godina.

Zadržana dobit / akumulirani gubitak

Sva dobit (nakon raspoređivanja) ili gubitak za godinu prenosi se u zadržanu dobit/akumulirane gubitke.

3.16. Zarada po dionici

Banka objavljuje osnovnu i razrjeđenu zaradu po dionici (eng. earnings per share „EPS“).

Osnovna zarada po dionici računa se dijeljenjem dobiti ili gubitka tekućeg razdoblja namijenjenih redovnim dioničarima Banke ponderisanim prosječnim brojem redovnih dionica u opticaju tokom perioda. Banka nema povlaštene dionice.

3.17 Novi standardi i tumačenja

Brojni novi standardi i dodaci standardima su na snazi za godišnja razdoblja koja počinju nakon 1. januara 2023. godine.

- MSFI 17 Ugovori o osiguranju (uključujući i izmjene MSFI 17)
- Izmjene MRS 1 Prezentacija finansijskih izvještaja
- Dopune MRS 8 Računovodstvene politike, Promjene u računovodstvenim procjenama i greške
- MRS 12 Porez na dobit (uključujući i izmjene MRS 12).

Banka smatra da novi standardi i dodaci standardima neće imati značajan utjecaj na finansijske izvještaje u razdoblju prve primjene.

4. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE PROCJENE I KLJUČNI IZVORI PROCJENE NEIZVJESNOSTI

Banka u toku svog redovnog poslovanja procjenjuje i prosuđuje o neizvjesnim događajima, uključujući pretpostavke i procjene o budućnosti. Takve računovodstvene pretpostavke i procjene redovno se preispituju i temelje na historijskom iskustvu i ostalim faktorima poput očekivanog toka budućih događaja koji se može realno pretpostaviti u postojećim okolnostima, ali unatoč tome neizbježno predstavljaju izvore neizvjesnosti. Procjena umanjenja vrijednosti kreditnog portfolia Banke, predstavlja najznačajniji izvor neizvjesnosti procjene. Ti i ostali ključni izvori neizvjesnosti procjene koji imaju značajan rizik uzrokovanja značajnih uskladba knjigovodstvene vrijednosti imovine i obaveza u narednoj finansijskoj godini, opisani su u nastavku.

Gubici od umanjenja vrijednosti kredita i potraživanja

Banka kontinuirano prati kreditnu sposobnost svojih klijenata. Potreba za umanjenjem vrijednosti bilansne i vanbilansne izloženosti Banke kreditnom riziku procjenjuje se mjesečno.

Informacije o prosudbama u primjeni računovodstvenih politika koje imaju najznačajniji uticaj na iznose priznate u finansijskim izvještajima sadržane su u sljedećim bilješkama.

- Bilješka 3.7.1: klasifikacija finansijske imovine: procjena poslovnog modela u kojem se imovina klasifikuje i procjena da li su ugovorni uslovi finansijske aktive na SPPI preostalog iznosa glavnice.
- Bilješka 5.1.1: uvođenje kriterija za utvrđivanje da li je kreditni rizik finansijske aktive značajno povećan nakon inicijalnog priznavanja; utvrđivanje metodologije za uključivanje informacija koje se odnose na buduća mjerenja ECL-a i odabir modela za mjerenje ECL-a.

Informacije o pretpostavkama i neizvjesnostima procjena koje imaju najznačajniji uticaj na usklađenja priznata u godini koja je završila na dan 31. decembar 2023. i 31. decembra 2022. godine sadržane su u sljedećim bilješkama.

- Bilješka 5.1.1.: umanjenje vrijednosti finansijskih instrumenata: određivanje ulaznih parametara za ECL model mjerenja, uključujući informacije koje se odnose na budućnost.
- Bilješka 5.1.1.: umanjenje vrijednosti finansijskih instrumenata: osnovne pretpostavke u određivanju procjene nadoknadivih novčanih tokova.

Porezi

Banka priznaje poreznu obavezu u skladu sa poreznim propisima Federacije Bosne i Hercegovine. Porezne prijave odobravaju porezna tijela koja su nadležna za provođenje naknadne kontrole poreznih obveznika.

Regulatorni zahtjevi

Agencija je ovlaštena za provođenje regulatornog nadzora nad poslovanjem Banke i može zahtijevati izmjene knjigovodstvene vrijednosti imovine i obaveza, u skladu sa odgovarajućim propisima.

Bilješke uz finansijske izvještaje za godinu koja je završila 31. decembra 2023.
(svi iznosi izraženi u hiljadama KM, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)

4. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE PROCJENE I KLJUČNI IZVORI PROCJENE NEIZVJESNOSTI (nastavak)

Sudski sporovi

Ukupan iznos sudskih sporova iznosi 713 hiljada KM (2022: 1.030 hiljade KM). Banka provodi pojedinačnu procjenu svih sudskih sporova i na osnovu toga određuje iznos rezervisanja. Procjenu i predlaganje iznosa rezervisanja za sudske sporove provodi Direkcija pravnih poslova Banke i Sektor finansija dok odluku o iznosu rezervisanja donosi Uprava Banke.

Kao što je navedeno u Bilješci 29 Banka je rezervisala 576 hiljada KM (2022.: 463 hiljada KM). iznos koji Uprava smatra dostatnim.

5. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZIKOM

Banka je izložena rizicima u domenu svojih poslovnih aktivnosti. Informativan i transparentan pristup upravljanju rizikom jedna je od centralnih komponenti našeg poslovnog modela. Ovo je također odraženo i u našoj risk kulturi i apetitu za rizik. Slijedeći dosljedan pristup upravljanju rizicima, cilj je osigurati da likvidnost i adekvatnost kapitala i dalje budu primjereni u svakom trenutku, kao i postizanje stabilnih rezultata. Sveukupan risk profil banke je adekvatan i stabilan. Ovo je bazirano na sveukupnoj procjeni individualnih rizika, kao što je predstavljeno u ovom izvještaju.

Dok poslovna strategija objašnjava poslovne ciljeve Banke i mjere kojima će ti ciljevi biti ostvareni, strategija upravljanja rizicima objašnjava sve materijalne rizike koji se mogu javiti u toku ostvarivanja i implementacije poslovne strategije i također definiše ciljeve i mjere upravljanja rizicima. Strategiju nadopunjuju politike i drugi akti banke koje se koriste za upravljanje rizicima i kvantificiranje rizika Banke. Strategija upravljanja rizicima se pregleda i ažurira najmanje jednom godišnje. Sve izmjene i dopune Strategije usvaja Nadzorni odbor, temeljem prijedloga Uprave banke

Implementirani principi i strategija upravljanja rizicima nisu imali značajnije izmjene u odnosu na prethodnu godinu. Banka je prepoznala rizike rasta kamatnih stopa na kredite i ekonomiju Bosne i Hercegovine te je poslovne aktivnosti prilagodila nastaloj situaciji. Izmjena kamatnih stopa na kredite prema klijentima izvršena je u zadnjem kvartalu 2022. godine, i nije mijenjana tokom 2023. godine. Praćen je uticaj rasta kamatnih stopa na kreditni rizik kod kreditnih klijenata te nije došlo do rasta kreditnih rizika koji su povezani sa rastom kamatnih stopa. Kao i u ranijim periodima, ključni fokus Banke je bio na upravljanju i održavanju kvalitete kreditnog portfolia.

Tokom 2023. godine, Banka nije imala problem sa likvidnosti niti je bilo potrebe za korištenjem dodatnih izvora likvidnosti.

Izazovi koji su prouzrokovani ratnim dešavanjima u Ukrajini, rastom cijena i aktivnostima centralnih banaka na protuinflatornim kretanjima obilježili su privredne aktivnosti tokom 2023. godine, posebno u prvoj polovini. Ovaj ambijent je uzrokovao nižu investicijsku aktivnost, koja je rezultirala u manjem rastu isplaćenih kredita. U drugoj polovini godine uz stabilizaciju monetarnih politika centralnih banaka došlo je do povećanja privrednih aktivnosti i rasta tražnje za kreditima. Uz pozitivnija očekivanja makroekonomskih parametara i jačanja internih kapaciteta banke, u vidu novih uposlenih za rad sa klijentima, Banka je planirala rast kreditne i ostale aktive u vrijednostima preko 10%. Banka će i u narednom periodu nastaviti pratiti situaciju u zemlji i na globalnim novčanim tržištima, kako bi se ocjenio potencijalni utjecaj na promjene u kreditnom, operativnom i riziku likvidnosti te preuzele adekvatne mjere.

Principi naše poslovne strategije, objašnjeni ispod, predstavljaju osnovu na kojoj je izgrađen sistem upravljanja rizicima. Konzistentna primjena ovih principa umanjuje rizike kojima je Banka izložena.

Fokus na osnovno bankarsko poslovanje

Banka se fokusira na pružanje finansijskih usluga malim i srednjim preduzećima kao i fizičkim licima. Shodno tome, prihod se ostvaruje prvenstveno u formi prihoda od kamate na kredite klijenata i prihoda od naknada za poslovanje po računima i platnom prometu. Sve ostale operacije Banke se vrše primarno za podršku osnovne djelatnosti. Banka preuzima uglavnom kreditni rizik, operativni rizik, rizik kamatne stope i rizik likvidnosti u svakodnevnom poslovanju. Istovremeno, Banka strogo ograničava sve ostale rizike uključene u bankarsko poslovanje.

5. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZIKOM *(nastavak)*

Visok stepen transparentnosti, jednostavnosti i diversifikacije

Fokus Banke na mala i srednja preduzeća povlači za sobom visok nivo diverzifikacije u oblasti kredita i depozita. U smislu grupa klijenata, diverzifikacija se proteže na privredne sektore, segmente klijenata (mala i srednja preduzeća i fizička lica) i prihodovne grupe. Diverzifikacija portfolija kredita je centralni stub politike upravljanja kreditnim rizikom. Dodatna karakteristika našeg pristupa je da mi nastojimo osigurati klijentima jednostavne i lako razumljive proizvode. Navedeno vodi ka visokom nivou transparentnosti, ne samo u pogledu određenog klijenta, već i u pogledu upravljanja rizicima. Visok nivo diverzifikacije te jednostavni i transparentni proizvodi, kao i procesi, rezultiraju značajnim smanjenjem rizičnog profila Banke.

Ključne komponente upravljanja rizicima

Upravljanje rizikom obuhvata identifikovanje, kvantifikaciju, upravljanje, praćenje, kontrolu i izvještavanje o rizicima. U upravljanju rizicima, Banka uzima u obzir "Minimalne zahtjeve za upravljanje rizicima" (MaRisk), relevantnih publikacija nacionalnih i međunarodnih regulatornih tijela kao i Bančino znanje o tržištima stečenim tokom više godina. Mehanizmi koji su dizajnirani za zaštitu i ublažavanje rizika se redovno prate kako bi se osigurala njihova efikasnost, a procedure i metode koje se koriste za upravljanje rizicima podliježu stalnom razvoju.

Ključni elementi upravljanja rizicima u Banci su prikazani u nastavku.

- Banka primjenjuje jedinstven okvir za upravljanje rizikom. Politike i standardi upravljanja rizicima su odobreni od strane Nadzornog odbora i Uprave Banke i ažuriraju se najmanje jednom godišnje. One određuju odgovornosti na nivou Banke i utvrđuju minimalne zahtjeve za upravljanje, praćenje i izvještavanje,
- Svim preuzetim rizicima se upravlja tako što se u svakom trenutku osigurava adekvatan nivo regulatornog i internog kapitala banke,
- Godišnja provjera rizika osigurava da su identificirani svi materijalni i nematerijalni rizici, i ako je potrebno uzmu u obzir strategije i procesi upravljanja rizikom,
- Praćenje i kontrola rizika te moguće koncentracije rizika vrše se koristeći sveobuhvatne alate za analizu svih materijalnih rizika,
- Pokazatelji ranog upozorenja (okidači za izvještavanje) i limiti se postavljaju i prate za sve materijalne rizike,
- Redovni stres testovi se izvode za sve materijalne rizike, za svaku pojedinačnu kategoriju rizika kao i za sve kategorije rizika,
- Redovno i ad-hoc izvještavanje se vrši na profilu rizika,
- Efikasnost odabranih mjera, ograničenja i metoda se kontinuirano prati i kontroliše,
- Uspostavljeni su odgovarajući procesi i procedure za efikasan sistem interne kontrole. Ovo se zasniva na principima podjele dužnosti, dvostrukoj kontroli i za sve operacije relevantne za rizik, razdvajanja front i back office-a do nivoa upravljanja,
- Svi novi ili značajno promijenjeni proizvodi prolaze temeljitu analizu prije nego što se prvi put koriste kako bi se osigurala procjena novih rizika.

Organizacija pozicije upravljanja rizicima i izvještavanja o rizicima

Uprava Banke snosi odgovornost za upravljanje rizicima unutar Banke. Banka ima, kao minimum, odjel za upravljanje rizicima, odbor za upravljanje rizicima i ALCO, kao i specijalizovane komisije koje se bave pojedinačnim rizicima. Ovi odbori prate i upravljaju rizičnim profilom Banke.

Na nivou Banke, rizične pozicije se redovno analiziraju, intenzivno razmatraju i dokumentuju u standardizovanim izvještajima. Odjel za upravljanje rizicima Banke redovno izvještava različitim funkcijama unutar Banke. Nadzorni odbor se obaviještava najmanje jednom kvartalno o svim događajima relevantnim za rizike.

Upravljanje ključnim rizicima u Banci detaljnije je opisano u sljedećem odjeljku. To uključuje: kreditni rizik, rizik druge ugovorne strane, valutni rizik, operativni rizik, kamatni rizik u bankarskoj knjizi i rizik likvidnosti.

5. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZIKOM (nastavak)

Upravljanje pojedinačnim rizicima

5.1 Kreditni rizik

Banka definiše kreditni rizik kao rizik od gubitka koji će biti ostvaren ukoliko druga strana u kreditnoj transakciji neće biti u mogućnosti ispuniti svoje ugovorno definisane obaveze prema Banci ili će moći samo djelomično da ih ispunji. U sklopu kreditnog rizika mi razlikujemo kreditni rizik klijenta, kreditni rizik druge strane (uključujući rizik izdavaoca) i rizik zemlje. Kreditni rizik je najznačajniji rizik sa kojim se Banka suočava i kreditna izloženost klijenta čini najznačajniji dio navedenog rizika.

Maksimalna izloženost kreditnom riziku:

	31.12.2023	31.12.2022
Sredstva kod Centralne banke BiH	174.847	200.819
Kreditni i potraživanja od banaka	96.676	54.682
Ulaganja u hartije od vrijednosti	54.358	49.255
Kreditni i potraživanja od klijenata, neto	565.606	541.481
Ostala finansijska imovina	189	132
Potencijalne obaveze	104.242	94.369
Total	995.918	943.738

5.1.1. Kreditni rizik klijenta

Ključni ciljevi upravljanja kreditnim rizikom su postizanje visokog kvaliteta kreditnog portfolija, niske koncentracije rizika u kreditnom portfoliju i odgovarajuća pokrivenost kreditnih rizika rezervacijama za kreditne gubitke.

Banka nudi usluge širokom spektru klijenata, poslovnim klijentima koji uključuju mala i srednja preduzeća (MSP) kao i veoma male klijente sa sve formalnijim strukturama, te fizičkim licima. Za kreditne usluge primjenjujemo sljedeće principe:

- Detaljna analiza dužničkog i platnog kapaciteta naših kreditnih klijenata uključujući i procjenu budućih novčanih tokova,
- Dokumentiranje analize kreditnog rizika i procesa koji se odvijaju tokom kreditiranja osiguravajući da obavljene analize mogu biti razumljive trećim stranama,
- Stalno izbjegavanje prezaduženosti naših kreditnih klijenata,
- Izgradnja dugoročnog odnosa s klijentom, održavanje redovnog kontakta i dokumentovanje razvoja izloženosti u okviru redovnih izvještaja o praćenju,
- Strogo praćenje otplate kreditnih izloženosti,
- Primjena intenzivnog upravljanja kreditima u kašnjenju,
- Obezbjedenje kolateralom u slučaju insolventnosti.

5. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZIKOM (nastavak)

5.1 Kreditni rizik (nastavak)

5.1.1. Kreditni rizik klijenta (nastavak)

Okvir Banke za upravljanje kreditnim rizikom klijenata prikazan je u relevantnim politikama i standardima. Politike navode, između ostalog, odgovornosti za upravljanje kreditnim rizikom na nivou Banke, principe organizacije kreditnog poslovanja, principe kreditnog poslovanja i okvir za vrednovanje kolaterala za kreditne izloženosti. Standardi sadrže detaljna objašnjenja o kreditnim poslovima Banke sa poslovnim klijentima i fizičkim licima i rasponu ponuđenih kredita. Oni također utvrđuju pravila koja se tiču restrukturiranja, rezervisanja za rizike i otpise. Stoga, politike i standardi definišu mjere za smanjenje rizika za fazu prije isplate (procjena kreditnog rizika) i fazu nakon isplate (npr. redovno praćenje finansijske situacije, pregled indikatora ranog upozorenja, i intenzivnije upravljanje problematičnim kreditima).

Banka dijeli svoje kreditne izloženosti u tri kategorije: kreditna izloženost malih i srednjih preduzeća i kreditne izloženosti prema fizičkim licima. U zavisnosti od kategorije klijenta kojoj je dodijeljena kreditna izloženost primjenjuju se različiti procesi procjene kreditnog rizika. Ovi procesi se razlikuju jedni od drugih u smislu sljedećih atributa: stepen podjele dužnosti, vrsta informacija koja pruža osnovu za kreditnu analizu, kriterije za kreditne odluke i zahtjeve za kolateralom. Za operacije relevantne za rizik primjenjuje se stroga podjela funkcija između Odjela za poslovanje sa privredom i fizičkim licima i Odjela za upravljanje kreditnim rizikom, do razine upravljanja.

Iskustvo Banke je pokazalo da temeljna procjena kreditne sposobnosti predstavlja najefikasniji oblik upravljanja kreditnim rizikom. Kreditne odluke Banke se stoga zasnivaju pretežno na analizi finansijske situacije i kreditne sposobnosti klijenta. Redovne posjete na licu mjesta obavljaju se za sve klijente kako bi se osiguralo adekvatno razmatranje njihovih specifičnih karakteristika i potreba.

Sve kreditne odluke u Banci donosi kreditni komitet. Njegovi članovi imaju ograničenja odobranja koja odražavaju njihovu stručnost i iskustvo. Sve odluke o srednjim kreditnim izloženostima donose kreditni komiteti u sjedištu Banke. Ako su izloženosti posebno značajne za Banku zbog njihove veličine, odluku donosi Nadzorni odbor Banke.

Najvažnija osnova za donošenje odluka u okviru kreditnog komiteta je prijedlog za finansiranje i struktura kolaterala koji je prilagođen potrebama klijenta i ovisan o njegovom profilu rizika.

Politike upravljanja kreditnim rizikom Banke ograničavaju mogućnost za neosigurane kreditne operacije. U zavisnosti od profila rizika i roka izloženosti, krediti se mogu izdati i bez potpunog osiguranja. Kao opšte pravilo, kreditne izloženosti sa većim profilom rizika pokrivene su solidnim kolateralom, uglavnom kroz hipoteke.

Vrednovanje nepokretnog kolaterala vrši se na osnovu mišljenja koje su pripremili vanjski, nezavisni stručnjaci koji su uključeni u listu Bančinih certificiranih procjenitelja. Provjere vjerodostojnosti vrijednosti kolaterala su fiksna komponenta procesa godišnjeg pregleda naših zajmoprimaca kako bi se osiguralo da se u ranoj fazi otkrije smanjenje vrijednosti kolaterala i da se mogu poduzeti odgovarajuće mjere. Procjene moraju biti ažurirane u redovnim intervalima, a provjere vjerodostojnosti provodi specijalizirano osoblje Banke.

5. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZIKOM (nastavak)

5.1 Kreditni rizik (nastavak)

5.1.1. Kreditni rizik klijenta (nastavak)

Na osnovu naših zahtjeva za kolateralizacijom, osiguranje kredita sa hipotekama je jedan od najvažnijih instrumenata za ograničavanje kreditnog rizika.

Vrsta kolaterala	% ukupnog	31. decembra 2023.	% ukupnog	31. decembra 2022.
Nekretnine	59,8%	266.922	60,0%	268.473
Pokretna imovina	13,5%	60.136	10,0%	44.816
Finansijske garancije	24,5%	109.239	26,6%	119.221
Gotovinski depoziti	2,3%	10.330	3,4%	15.129
Ukupno		446.626		447.638

Vrijednost kolaterala zasnovana je na najsvježijim procjenama koje uzimaju u obzir interno definisane korektivne faktore zavisno od vrste kolaterala. Za svaki kredit vrijednost kolaterala u tabeli iznad je ograničena do nivoa preostale vrijednosti kredita. Rano otkrivanje povećanja kreditnog rizika na nivou zajmoprimca inkorporirano je u sve procese koji se odnose na kreditiranje, što rezultira pravovremenom identifikacijom i pravovremenom procjenom finansijskih poteškoća sa kojima se klijenti suočavaju.

Štaviše, Banka je razvila indikatore za ranu identifikaciju rizika na osnovu kvantitativnih i kvalitativnih obilježja rizika. One uključuju, ali nisu ograničene na smanjenje ili obim prometa na računu, visoku iskorištenost odobrenih kreditnih linija i prekoračenja u dužem vremenskom periodu i zaostale obaveze. Redovno bilježenje i analiza ovih indikatora ranog upozorenja pomažu u upravljanju portfolijom, identifikaciji potencijalnih rizika u početnoj fazi i osigurava potrebne mjere kako bi se izbjeglo značajno povećanje kreditnog rizika. Izvještaji o predmetnom portfoliju redovno se dostavljaju rukovodiocima filijala, Upravi Banke i u agregiranom obliku ProCredit Holdingu.

Događaji koji bi mogli uticati na značajan dio kreditnog portfolija (zajednički faktori rizika) se analiziraju i razmatraju. Ovo može dovesti do nametanja ograničenja izloženosti riziku prema određenim grupama klijenata, npr. u određenim sektorima privrede ili geografskim regijama.

Kretanja i rast referentnih kamatnih stopa a time i promjene cijena na odobrene kredite sa varijabilnim stopama nameće potrebu analize uticaja efekata na kreditnu sposobnost kreditnih klijenata banke. Banka vrši monitoring kretanja kamatnih stopa i mogući poremećaji na otplatnim kapacitetima klijenata će se analizirati pojedinačno te reflektovati na izračunu rezervi na potencijalne kreditne gubitke.

5. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZIKOM (nastavak)

5.1 Kreditni rizik (nastavak)

5.1.1. Kreditni rizik klijenta (nastavak)

Banka je redovno provodila analizu kreditnog rizika, te temeljem dostupnih podakata o izloženostima i informacijama prikupljenim od klijenata procjenjivala vjerovatnoću da klijent neće biti u mogućnosti uredno ispuniti svoje obaveze te u skladu s tim vršila adekvatnu klasifikaciju u nivo rizika uz pripadajuće umanjene vrijednosti.

- Na bazi indikatora kvalitete aktive, Banka kreditni portfolio dijeli u tri nivoa kreditnog rizika. Izloženosti se pripisuju ovim nivoima kreditnog rizika na osnovu klasifikacije rizika i drugih karakteristika rizika dužnika. Od posebnog značaja je klasifikacija rizika, dospjele ugovorne obaveze (posebno one koje kasne preko 90 dana), pokretanje stečajnog postupka ili sličnih sudskih postupaka, restrukturiranja ili likvidacije kolaterala od strane drugih banaka, kao i drugi faktori koji ukazuju na značajno pogoršanje ekonomskog stanja klijenta. Indikatori omogućuju jasan pregled kvaliteta portfolija Banke te predstavljaju jedan od najvažnijih alata za proces upravljanja kreditnim rizikom. Nivo kreditnog rizika I ne pokazuje znakove potencijalnog povećanja rizika. Iako neke izloženosti pokazuju znakove ranog upozorenja, one ne moraju nužno rezultirati povećanjem rizika.
- Nivo kreditnog rizika II obuhvata izloženosti koje pokazuju povećani kreditni rizik. Ovo može biti uzrokovano privremenim poteškoćama u plaćanju (30-90 dana), restrukturiranjem ili drugim faktorima. Ipak, Banka još uvijek procjenjuje da je moguća potpuna otplata izloženosti, npr. nakon restrukturiranja.
- Nivo kreditnog rizika III obuhvata sve izloženosti od kojih je većina pokazala dugotrajne teškoće u plaćanju (u kašnjenju preko 90 dana) ili druge negativne faktore, npr. pokretanje sudskog postupka. Više detalja moguće je pronaći u nastavku.

Kada se otkrije veći rizik neispunjavanja obaveza za kreditnu izloženost on se stavlja pod pojačan nadzor. Nadzor se temelji na bliskoj komunikaciji s klijentom, identifikaciji izvora većeg rizika i pažljivom praćenju poslovnih aktivnosti. Odluke o mjerama za smanjenje kreditnog rizika preuzimaju ovlaštena tijela za donošenje odluka. Pored toga, specijalizovani službenici za oporavak mogu biti pozvani da podrže intenzivnije upravljanje kreditnom izloženošću. Jedan od prvih koraka u upravljanju takvim kreditima je određivanje ekonomske i finansijske situacije klijenta, jer je to najvažnija osnova za odluke o tome da li se izloženost može restrukturirati ili ne. Cilj je da se takve odluke donose u ranoj fazi dok su šanse za stabilizaciju visoke i prije nego što izloženost uđe u naprednu fazu kašnjenja u plaćanju. Kada se kreditna izloženost klasifikuje kao Nivo kreditnog rizika III i pokrene sudski postupak naplate ona se prenosi na službenike odgovorne za naplatu spornih potraživanja u Odjelu Pravni, KUPIT i odjel usklađenosti. Kolateral se prodaje putem likvidacije trećoj strani po najvišoj mogućoj cijeni, obično putem javne aukcije. Većina prodatog kolaterala sastoji se od materijalne imovine kao što su zemljište ili zgrade.

Bilješke uz finansijske izvještaje za godinu koja je završila 31. decembra 2023.
(svi iznosi izraženi u hiljadama KM, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)

5. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZIKOM (nastavak)

5.1 Kreditni rizik (nastavak)

5.1.1. Kreditni rizik klijenta (nastavak)

Imovina dobivena preuzimanjem kolaterala (stečene imovine)

Detalji nefinansijske imovine preuzete od strane Banke u toku godine preuzimanjem kolaterala koji su služili kao sredstvo osiguranja za kreditne izloženosti koje Banka posjeduje na kraju godine prikazani su ispod.

	31.12.2023.	31.12.2022.
Objekti namjenjeni prodaji	2	2
Zemljišta namjenjena prodaji	-	-
Stečena imovina	2	2

Politika Banke je da se ide na blagovremeno prodaju kolaterala na uobičajen način. Banka generalno ne koristi negotovinski kolateral za svoje operacije.

Pokriće za kreditne gubitke

Pokriće za kreditne gubitke se utvrđuje u skladu sa definisanim bankarskim standardima, koji se zasnivaju na MSFI 9 modelu umanjenja vrijednosti. Model očekivanog kreditnog gubitka (ECL) je centralni element pristupa za kvantifikovanje gubitaka za bilansne i vanbilansne finansijske instrumente. Model računa gubitke za umanjenje vrijednosti uzimajući u obzir kreditne gubitke očekivane pod različitim zadanim scenarijima u budućnosti. Izračunata pokrića za kreditne gubitke predstavljaju sumu ishoda ponderisanih vjerovatnosti; procjene očekivanog kreditnog gubitka su nepristrasne i uključuju dodatne informacije o događajima iz prošlosti, trenutačnim uvjetima i prognozama budućih ekonomskih uvjeta.

Model „tri nivoa kreditnog rizika“

Na svaki izvještajni datum, sve kreditne izloženosti klijenata su raspoređene unutar tri nivoa navedena u nastavku na temelju razvoja kreditnog rizika od početnog priznavanja. Za svaki nivo kreditnog rizika primjenjuje se posebna metodologija rezervisanja kako bi se utvrdilo umanjenje. Tijekom životnog trajanja moguće je kretanje između nivoa.

- *Nivo kreditnog rizika 1* obuhvata izloženosti za koje kreditni rizik nije značajno povećan od početnog priznavanja, kao i izloženosti koje pokazuju nizak kreditni rizik na datum izvještavanja i izloženosti za koje ne postoji indikacija za alokaciju u Nivo kreditnog rizika 2 ili Nivo kreditnog rizika 3. Općenito, sve izloženosti alocirane su u Nivo kreditnog rizika 1 na početku priznavanja, uz iznimku finansijske imovine koja je kupljena ili kreirana umanjene vrijednosti (eng. Purchased or originated credit impaired assets - POCI). Za izloženosti u Nivou kreditnog rizika 1 očekivani kreditni gubici koji proizlaze iz mogućnosti nastanka statusa neizmirenja obaveza u periodu od 12 mjeseci nakon datuma izvještavanja se priznaju kao rashodi. Za izloženosti koje dospijevaju u periodu kraćem od 12 mjeseci primjenjuje se kraće ugovorno dospijeće.
- *Nivo kreditnog rizika 2* obuhvata izloženosti za koje je kreditni rizik značajno povećan od početnog priznavanja, ali za koje ne postoje objektivni pokazatelji umanjenja vrijednosti. Rezervacije za gubitke se utvrđuju u iznosu koji je jednak očekivanim kreditnim gubicima tokom čitavog preostalog perioda kredita.

5. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZIKOM (nastavak)

5.1 Kreditni rizik (nastavak)

5.1.1. Kreditni rizik klijenta (nastavak)

- *Nivo kreditnog rizika 3* uključuje izloženosti u statusu neizmirenja obaveza (osim POCI), tj. na datum izvještavanja postoji i značajno povećanje kreditnog rizika i objektivne indikacije umanjenja vrijednosti. Odgovarajuće obračunavanje gubitaka vrši se na osnovu očekivanih kreditnih gubitaka, uzimajući u obzir 100% vjerovatnoću nastanka statusa neizmirenja obaveza.
- *POCI (Purchased or Originated Credit Impaired)* izloženosti se odnose na izloženosti u statusu neizmirenja obaveza; međutim ove izloženosti se evidentiraju posebno i razlikuju se odnosu na ostale izloženosti u Nivou kreditnog rizika 3 u načinu priznavanja umanjenja vrijednosti.

Izračun očekivanih kreditnih gubitaka (ECL) – prema internom modelu Banke

Sljedeći parametri se uzimaju pri izračunu očekivanih kreditnih gubitaka:

- Izloženost u trenutku nastanka statusa neizmirenja obaveza (EAD):

EAD predstavlja očekivani iznos izloženosti u trenutku nastanka statusa neizmirenja obaveza kredita. Proizlazi iz trenutčno nepodmirenih potraživanja od klijenata i mogućih budućih promjena pod primjenjivim ugovornim uvjetom. Stoga se EAD sastoji od bruto knjigovodstvene vrijednosti u trenutku nastanka statusa neizmirenja obaveza. Za vanbilanse izloženosti Banka je primjenila minimalne regulatorne stope faktora kreditne konverzije (CCF).

- Vjerovatnoća nastupanja statusa neizmirenja obaveza (PD):

Vjerovatnoća nastupanja statusa neispunjavanja obaveza po kreditu unutar određenog vremenskog perioda proizlazi iz historijskih default događaja. Podaci uključuju vrijeme, vrstu i iznos u trenutku nastanka statusa neizmirenja obaveza, kao i informacije o karakteristikama rizika klijenata u internom sistemu klasifikacije rizika. Parametri uzimaju u obzir specifičnosti zemlje i razlikuju razine rizika izloženosti prema segmentima klijenata definisanim na nivou Banke. Banka koristi statističke modele za analizu prikupljenih podataka i predviđanja očekivanog PD-a na temelju scenarija za razvoj ekonomskih uvjeta. Osim toga, procjenjuju se PD-evi tokom preostalog vijeka trajanja izloženosti.

5. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZIKOM (nastavak)

5.1 Kreditni rizik (nastavak)

5.1.1. Kreditni rizik klijenta (nastavak)

- Gubitak usljed nastupanja statusa neizmirenja obaveza (LGD):

Sa krajem 2023.godine Banka je primjenila minimalne regulatorne vrijednosti LGD.

Ulazni podaci za procjenu vjerovatnoće nastupanja statusa neizmirenja obaveza temelje se na višegodišnjoj historiji podataka za sve zajmoprimce u Banci. Regresijska analiza koristi se za procjenu utjecaja karakteristika rizika klijenata i makroekonomskih faktora za razmatrane parametre. Odabir relevantnih makroekonomskih faktora (rast BDP-a, stopa inflacije, stopa nezaposlenosti) temelji se na njihovoj statističkoj značajnosti i ekonomskoj vjerodostojnosti. Za PD prosječna ponderisana vrijednost izračunava se na temelju različitih scenarija za makroekonomske faktore u prognoziranoj godini. U skladu s MSFI-jem 9, Banka koristi tri makroekonomska scenarija: osnovni, optimistični i pesimistični i to u sljedećim omjerima: 50%, 10% i 40%. Makroekonomske prognoze temelje se na makroekonomskim predviđanjima MMF-a.

U očekivanju nastavka povećane neizvjesnosti zbog rata u Ukrajini, i u dugom roku, napravljena su odgovarajuća prilagođavanja temeljnih makroekonomskih faktora koji se koriste za određivanje parametara ECL modela. Ova prilagođavanja su zasnovana na makroekonomskim prognozama najnovije baze podataka Svjetske ekonomske perspektive MMF-a, uzimajući u obzir dugoročne izgleda. Parametri se izračunavaju ponderisanjem tri scenarija (bazni/pesimistički/optimistički). U sljedećoj tabeli prikazani su makroekonomski faktori korišteni za izračunavanje parametara ECL na datum izvještavanja tokom perioda predviđanja:

	Rast BNP u %	
	2023.	2024.
Bazni scenario	2,00	3,00
Pesimistični scenario	-0,08	0,92
Optimistični scenario	3,45	4,45

5. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZIKOM (nastavak)

5.1 Kreditni rizik (nastavak)

5.1.1. Kreditni rizik klijenta (nastavak)

Promjene gore navedenih pretpostavki mogu dovesti do promjena u obračunatim iznosima umanjenja vrijednosti tokom protoka vremena. Banka priznaje da diskrecijske odluke menadžmenta i procjene nesigurnosti mogu imati značajan utjecaj na uspostavu naknada za gubitke za kolektivno i individualno procijenjene izloženosti. Takvo diskrecijsko pravo temelji se na primijenjenoj definiciji neispunjavanja obaveza, pristupu određivanja značajnog povećanja kreditnog rizika (SICR) i odabranim makroekonomskim faktorima.

Da bi se pokrili efekti kriza koji se ne mogu modelirati i odraziti empirijski specificiranim modelima kreditnog rizika, uvedeni se sljedeći zaštitni slojevi modela:

- Unutar-modelsko prilagođavanje vjerovatnoće nastupanja statusa neizmirenja obaveza naviše:
 - Formulacija zaštitnog sloja određena je ekspertskim pretpostavkama izvedenim iz kriznih godina uočenih u historiji podataka. Historija neizmirenja obaveza duga je 15 godina i uključuje globalne padove (globalna finansijska kriza i Covid).
- Adaptacija pondera scenarija većom težinom pesimističkog scenarija:
 - Pesimistički scenario: 40% (prethodno 25%).
 - Optimistički scenario: 10% (manje u odnosu na 25% ranije).
 - Srednji scenario: 50% (nepromijenjeno).

Klasifikacije rizika se dodeljuju u skladu sa procesom interne evaluacije za trenutni kapacitet otplate kreditne izloženosti, na osnovu kvantitativnih i kvalitativnih faktora.

		12-months PD interval	31. decembar 2023.		31. decembar 2022.	
Ocjena Performing	1-5:	0% - 1%	44,09%	256.881	46,09%	257.094
		1% - 3%	23,72%	138,221	29,10%	162.342
		3%- 5%	17,40%	101.406	13,03%	72.712
		5% - 10%	0,00%	-	0,00%	-
Ocjena Underperforming	6-7:	10% < 100%	2,32%	13.499	2,22%	12.404
Ocjena 8: Defaulted		100%	1,37%	7.980	1,87%	10.414
Neocijenjen*		-	11,10%	64.652	7,69%	42.898
Ukupno izloženost	bruto		100%	582.638	100%	557.864

*Kategorija neocijenjen uključuje sva fizička lica i pravna lica sa izloženošću manjom od 100.000 KM.

Očekivani kreditni gubitak za sve izloženosti u Nivou kreditnog rizika 1 i 2 i pojedinačno neznačajne izloženosti svrstane u Nivo kreditnog rizika 3 (ispod 100.000 KM) određuju se kolektivnom procjenom kreditnog rizika. Očekivani kreditni gubitak za individualno značajne izloženosti u Nivou kreditnog rizika 3 (iznad 100.000 KM) određuju se na pojedinačnoj osnovi (detaljno opisano u nastavku pod *Definisanje status neizmirenja obaveza*).

5. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZIKOM (nastavak)

5.1 Kreditni rizik (nastavak)

5.1.1. Kreditni rizik klijenta (nastavak)

Značajno povećanje kreditnog rizika (SICR)

Kvantitativne i kvalitativne informacije koriste se za utvrđivanje postojanja značajnog povećanja kreditnog rizika.

Kvantitativni test za SICR sastoji se od usporedbe očekivanog PD-a tokom preostalog životnog vijeka na datum izvještavanja i očekivanog PD-a tokom preostalog vremenskog perioda pri početnom priznavanju. Ukoliko razlika između ova dva PD-a prelazi postavljeni prag u iznosu od 200% smatra se da je došlo da značajnog povećanja kreditnog rizika. Ovaj prag predlaže Uprava, na bazi ekspertskog mišljenja, a odobrava Nadzorni odbor Banke. U ovom slučaju odgovarajući finansijski instrument se prenosi iz Nivoa kreditnog rizika 1 u Nivo kreditnog rizika 2. Nadalje, transfer iz Nivoa 2 u Nivo 1 moguć je ukoliko se kreditni rizik značajno smanji.

Nadalje, kvalitativni kriteriji upotrebljavaju se pri utvrđivanju postojanja značajnog povećanja kreditnog rizika. Transfer iz Nivoa kreditnog rizika 1 u Nivo kreditnog rizika 2 dešava se u slučaju ispunavanja jednog od navedenih kriterija:

- Ugovorena plaćanja dospjela više od 30 dana, ali ne duže od 90 dana;
- Klasifikacija klijenta kao “restrukturiran” (forbearance) u skladu sa internim politikama (modifikacija inicijalno ugovorenih uvjeta uzrokovana finansijskim poteškoćama);
- Račun klijenta je blokiran kontinuirano duže od 30 dana;
- Klijent je uvršten na listu pod nadzorom zbog indikacija značajnog porasta kreditnog rizika;
- Klijent je raspoređen u klasifikaciju rizika 6 ili 7.

Povratak iz Nivoa kreditnog rizika 2 u Nivo kreditnog rizika 1 je moguć kada nema zaostalih plaćanja duže od 30 dana u zadnja 3 mjeseca i nije ispunjen nijedan drugi kriterijum Nivoa 2. Restrukturiranje podliježe dodatnom dvogodišnjem probnom periodu tokom kojeg nijedna dospjela plaćanja ne mogu biti neplaćena duže od 30 dana. Period počinje restrukturiranjem ugovora ili, ako je primjenjivo, nakon isteka moratorija ili grejs perioda ako su bili uključeni u plan otplate.

Umanjene kreditne izloženosti:

Kreditna izloženost smatra se umanjenom i prenosi se u Nivo kreditnog rizika 3 ako je na datum izvještavanja primjenjiv jedan od sljedećih kriterija:

- klijent je u kašnjenju preko 90 dana u materijalno značajnim iznosima;
- kvalitativni i kvantitativni kriteriji na osnovu kojih banka razmatra vjerovatnoću da klijent neće izvršiti otplatu u cijelosti bez realizacije kolaterala;
- klijent je raspoređen u klasifikaciju rizika 8;
- slučajevi reprogramiranja sa umanjenom vrijednošću;
- pokrenut stečajni postupak;
- banka je pokrenula sudski postupak protiv klijenta;
- slučaj kreditne prevare;
- račun klijenta je blokiran kontinuirano više od 60 dana;
- desio se protest garancije i klijent nije izmirio svoje obaveze po garanciji u periodu dužem od 60 dana;
- POCI imovina;
- ostali znaci umanjenja vrijednosti koji ukazuju da se od klijenta ne može očekivati otplata u cjelosti.

5. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZIKOM (nastavak)

5.1 Kreditni rizik (nastavak)

5.1.1. Kreditni rizik klijenta (nastavak)

Definisanje statusa neizmirivanja obaveza ("default")

Banka je prilagodila definiciju umanjenja vrijednosti prema MSFI 9 regulatornoj definiciji statusa neizmirenja obaveza. Ovo je ujedno i definicija koja se koristi za interno upravljanje rizikom i primjenjuje se na sve izloženosti koje su dio kreditnog portfolija Banke. Banka smatra da je izloženost umanjenje, i prebačena u Nivo kreditnog rizika 3, ako je ispunjen barem jedan od gore navedenih kriterija i ako su očekivani novčani tokovi negativno pogođeni do te mjere da se potpuna otplata potraživanja više ne može pretpostaviti.

U slučaju određivanja rezervisanja u Nivou kreditnog rizika 3 pravi se razlika između pojedinačno značajnih i pojedinačno neznačajnih kreditnih izloženosti – prag materijalnosti jednak je 100.000 BAM. Za značajne izloženosti s naznakama umanjenja vrijednosti radi se pojedinačna procjena kako bi se utvrdio iznos rezervisanja, uzimajući u obzir očekivane prilive, uključujući likvidaciju kolaterala. Za pojedinačno neznačajne izloženosti, rezervisanja za umanjenje vrijednosti određuju se primjenom parametara za kolektivnu procjenu kreditnog rizika. Transfer izloženosti iz Nivoa 3 u niži nivo kreditnog rizika moguće je ukoliko je klijent u mogućnosti podmiriti nepodmirene dugove u cjelosti bez realizacije kolaterala. Za POCI izloženosti nije moguća migracija između faza.

Finansijske imovine koja je kupljena ili kreirana umanjene vrijednosti (eng. Purchased or originated credit impaired assets - POCI)

Banka ima zasebna pravila za POCI izloženosti. U našem poslovnom modelu sticanje imovine umanjene vrijednosti nije dopušteno. POCI izloženost može nastati samo kao posljedica novih pregovora ili značajne izmjene ugovorenih novčanih tokova. Za POCI izloženosti, ne priznaje se umanjenje vrijednosti na dan inicijalnog priznavanja. U narednim periodima sve promjene procijenjenog cijeloživotnog očekivanog kreditnog gubitka priznaju se kao rashod u izvještaju o bilansu uspjeha i u skladu s tim iskazuju kao troškovi umanjenja vrijednosti za te izloženosti.

Promjene u ugovorenim uvjetima (modifikacije)

Moguće su promjene prvobitno ugovornih uvjeta izloženosti, posebno s ciljem poboljšanja izgleda za otplatu i ako je moguće, izbjegavanje neispunjavanja obaveza, izuzeća ili realizacije kolaterala. Banka koristi kvantitativne i kvalitativne faktore kako bi utvrdila postojanje značajne izmjene ugovorenih uvjeta. Kao kvantitativni faktor Banka preračunava sadašnju vrijednost novčanih tokova kako bi se utvrdili uvjeti promjene (test neto sadašnje vrijednosti). U slučaju značajne modifikacije prvobitni kredit se prestaje priznavati, a novi kredit se priznaje po fer vrijednosti na datum modifikacije. U slučaju neznačajnih promjena, dobit ili gubitak od modifikacije priznaje se u izvještaju o dobiti i gubitku.

Otpisi

Kada je kredit nenaplativ, otpisuje se na teret pripadajućeg umanjenja vrijednosti koji je izdvojen, pod uslovom da ne postoji opravdano očekivanje za povrat.

U skladu sa Odlukom o upravljanju kreditnim rizikom i utvrđivanju očekivanih kreditnih gubitaka koja je na snazi od 1. januara 2020. Banka vrši računovodstveni otpis bilansne izloženosti dvije godine nakon što je Banka knjigovodstveno evidentirala očekivane kreditne gubitke u visini od 100% bruto knjigovodstvene vrijednosti te izloženosti i istu proglasila u potpunosti dospjelom.

Bilješke uz finansijske izvještaje za godinu koja je završila 31. decembra 2023.
(svi iznosi izraženi u hiljadama KM, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)

5. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZIKOM (nastavak)

5.1 Kreditni rizik (nastavak)

5.1.1. Kreditni rizik klijenta (nastavak)

Analiza kreditnog kvaliteta i koncentracija kreditnog rizika

U sljedećoj tabeli dat je pregled odgovarajućih bruto i neto iznosa kreditne izloženosti i pripadajuće rezervacija za umanjenje vrijednosti:

	Nivo kreditnog rizika 1 12-mjesečni ECL	Nivo kreditnog rizika 2 Cjeloživotni ECL	Nivo kreditnog rizika 3 Cjeloživotni ECL	Ukupno
31. decembar 2023.				
Pravna lica				
Bruto vrijednost izloženosti	508.048	32.582	9.438	550.068
Umanjenje vrijednosti	(4.675)	(2.304)	(8.108)	(15.086)
Neto knjigovodstvena vrijednost	503.373	30.279	1.330	534.982
Fizička lica				
Bruto vrijednost izloženosti	30.511	1.160	900	32.570
Umanjenje vrijednosti	(1.180)	(75)	(692)	(1.947)
Neto knjigovodstvena vrijednost	29.331	1.085	207	30.623

	Nivo kreditnog rizika 1 12-mjesečni ECL	Nivo kreditnog rizika 2 Cjeloživotni ECL	Nivo kreditnog rizika 3 Cjeloživotni ECL	Ukupno
31. decembar 2022.				
Pravna lica				
Bruto vrijednost izloženosti	481.560	36.858	11.091	529.509
Umanjenje vrijednosti	(3.948)	(2.494)	(8.379)	(14.821)
Neto knjigovodstvena vrijednost	477.612	34.364	2.712	514.688
Fizička lica				
Bruto vrijednost izloženosti	25.800	1.904	651	28.355
Umanjenje vrijednosti	(922)	(126)	(514)	(1.562)
Neto knjigovodstvena vrijednost	24.878	1.778	137	26.793

Bilješke uz finansijske izvještaje za godinu koja je završila 31. decembra 2023.
(svi iznosi izraženi u hiljadama KM, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)

5. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZIKOM (nastavak)

5.1 Kreditni rizik (nastavak)

5.1.1. Kreditni rizik klijenta (nastavak)

Sljedeća tabela pokazuje informacije o kreditnoj kvaliteti kredita i potraživanja. Za kreditne obaveze i finansijske garancije. Iznosi u tabelama predstavljaju odobrene ili garantovane iznose.

	Nivo kreditnog rizika 1	Nivo kreditnog rizika 2	Nivo kreditnog rizika 3	Ukupno
31. decembar 2023.				
Kreditni i potraživanja od klijenata				
Ocjena 1-5	494.191	18.556	-	512.747
Ocjena 6-7	-	13.883	-	13.883
Ocjena 8	-	-	10.147	10.147
Neocijenjen	44.368	1.303	191	45.861
Ukupno	538.559	33.742	10.338	582.638
Umanjenje vrijednosti	(5.855)	(2.378)	(8.800)	(17.033)
Ukupno	532.704	31.364	1.537	565.605

	Nivo kreditnog rizika 1	Nivo kreditnog rizika 2	Nivo kreditnog rizika 3	Ukupno
31. decembar 2023.				
Finansijske garancije				
Ocjena 1-5	27.711	2.155	-	29.866
Ocjena 6-7	-	184	-	184
Ocjena 8	-	-	-	-
Neocijenjen	1.783	18	-	1.801
Ukupno	29.493	2.357	-	31.850
Umanjenje vrijednosti	(67)	(24)	-	(91)
Ukupno	29.426	2.333	-	31.759

	Nivo kreditnog rizika 1	Nivo kreditnog rizika 2	Nivo kreditnog rizika 3	Ukupno
31. decembar 2023.				
Odobreni neiskorišteni krediti				
Ocjena 1-5	48.932	3.505	-	52.436
Ocjena 6-7	-	791	-	791
Ocjena 8	-	-	-	-
Neocijenjen	3.038	-	-	3.038
Ukupno	51.970	4.295	-	56.266
Umanjenje vrijednosti	(112)	(79)	-	(192)
Ukupno	51.858	4.216	-	56.074

Bilješke uz finansijske izvještaje za godinu koja je završila 31. decembra 2023.
(svi iznosi izraženi u hiljadama KM, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)

5. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZIKOM (nastavak)

5.1 Kreditni rizik (nastavak)

5.1.1. Kreditni rizik klijenta (nastavak)

	Nivo kreditnog rizika 1	Nivo kreditnog rizika 2	Nivo kreditnog rizika 3	Ukupno
31. decembar 2022.				
Kreditni i potraživanja od klijenata				
Ocjena 1-5	471.924	20.224	-	492.148
Ocjena 6-7	1.826	10.578	-	12.404
Ocjena 8	-	-	10.414	10.414
Neocijenjen	33.610	7.960	1.328	42.898
Ukupno	507.360	38.762	11.742	557.864
Umanjenje vrijednosti	(4.870)	(2.620)	(8.893)	(16.383)
Ukupno	502.490	36.142	2.849	541.481

	Nivo kreditnog rizika 1	Nivo kreditnog rizika 2	Nivo kreditnog rizika 3	Ukupno
31. decembar 2022.				
Finansijske garancije				
Ocjena 1-5	44.559	5.311	-	49.870
Ocjena 6-7	-	131	-	131
Ocjena 8	-	-	-	-
Neocijenjen	2.252	356	-	2.608
Ukupno	46.811	5.798	-	52.609
Umanjenje vrijednosti	(100)	(87)	-	(186)
Ukupno	46.711	5.712	-	52.423

	Nivo kreditnog rizika 1	Nivo kreditnog rizika 2	Nivo kreditnog rizika 3	Ukupno
31. decembar 2022.				
Odobreni neiskorišteni krediti				
Ocjena 1-5	19.235	3.130	-	22.365
Ocjena 6-7	-	52	-	52
Ocjena 8	-	-	-	-
Neocijenjen	3.483	433	2	3.918
Ukupno	22.718	3.615	2	26.335
Umanjenje vrijednosti	(60)	(39)	(0)	(99)
Ukupno	22.658	3.576	2	26.236

Kreditni rizik kredita i potraživanja kreditnih linija i garancije objavljen je na osnovu interne risk klasifikacije. Kategorija 'neocijenjen' uključuje sva fizička lica i pravna lica sa izlošenošću manjom od 100.000 BAM.

5. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZIKOM (nastavak)

5.1 Kreditni rizik (nastavak)

5.1.1. Kreditni rizik klijenta (nastavak)

U sljedećoj tablici navedene su informacije o stanju kredita i potraživanja klijentima koji su dospjeli u nivoima kreditnog rizika 1, 2 i 3.

31. decembar 2023.	Nivo kreditnog rizika 1	Nivo kreditnog rizika 2	Nivo kreditnog rizika 3	Ukupno
Kreditni i potraživanja od klijenata – bruto				
vrijednost				
Bez kašnjenja	466.154	22.434	103	488.690
Kašnjenje < 30 dana	72.405	8.451	279	81.135
Kašnjenje > 30 dana < 90 dana	-	2.857	324	3.181
Kašnjenje > 90 dana	-	-	9.632	9.632
Ukupno	538.559	33.742	10.338	582.638
31. decembar 2022.	Nivo kreditnog rizika 1	Nivo kreditnog rizika 2	Nivo kreditnog rizika 3	Ukupno
Kreditni i potraživanja od klijenata – bruto				
vrijednost				
Bez kašnjenja	501.132	36.558	389	538.079
Kašnjenje < 30 dana	6.211	1.639	297	8.146
Kašnjenje > 30 dana < 90 dana	17	559	709	1.285
Kašnjenje > 90 dana	1	7	10.347	10.354
Ukupno	507.360	38.762	11.742	557.864

Bilješke uz finansijske izvještaje za godinu koja je završila 31. decembra 2023.
(svi iznosi izraženi u hiljadama KM, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)

5. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZIKOM (nastavak)

5.1 Kreditni rizik (nastavak)

5.1.1. Kreditni rizik klijenta (nastavak)

Sljedeća tabela prikazuje bruto i neto izloženosti, raščlanjene prema ekonomskom sektoru i nivoima kreditnog rizika.

31. decembar 2023.		Kreditni dati pravnim licima					Kreditni dati fizičkim licima			Ukupno
u KM '000	Proizvodnja	Trgovina	Transport i skladištenje	Poljoprivreda, šumarstvo i ribolov	Ostale poslovne aktivnosti	Stambeni krediti	Investicioni krediti i OVD	Ostale namjene		
Nivo kreditnog rizika 1										
Bruto vrijednost izloženosti	182.729	117.525	44.103	19.382	144.310	11.185	18.011	1.313	538.558	
Umanjenje vrijednosti	(1.618)	(1.042)	(447)	(172)	(1.396)	(270)	(886)	(24)	(5.855)	
Neto knjigovodstvena vrijednost	181.111	116.483	43.656	19.210	142.914	10.915	17.125	1.291	532.705	
Nivo kreditnog rizika 2										
Bruto vrijednost izloženosti	6.562	11.472	2.692	2.606	9.250	204	956	-	33.742	
Umanjenje vrijednosti	(380)	(798)	(156)	(143)	(827)	(18)	(57)	-	(2.378)	
Neto knjigovodstvena vrijednost	6.182	10.675	2.536	2.463	8.423	186	899	-	31.364	
Nivo kreditnog rizika 3										
Bruto vrijednost izloženosti	2.202	5.681	47	907	601	209	690	-	10.338	
Umanjenje vrijednosti	(1.626)	(5.323)	(47)	(642)	(470)	(119)	(573)	-	(8.800)	
Neto knjigovodstvena vrijednost	575	358	0	266	131	90	117	-	1.537	

Bilješke uz finansijske izvještaje za godinu koja je završila 31. decembra 2023.
(svi iznosi izraženi u hiljadama KM, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)

5. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZIKOM (nastavak)

5.1 Kreditni rizik (nastavak)

5.1.1. Kreditni rizik klijenta (nastavak)

31. decembar 2022.

u KM '000	Kreditni rizik datim pravnim licima					Kreditni rizik datim fizičkim licima			Ukupno
	Proizvodnja	Trgovina	Transport i skladištenje	Poljoprivreda, šumarstvo i ribolov	Ostale poslovne aktivnosti	Stambeni krediti	Investicioni krediti i OVD	Ostale namjene	
Nivo kreditnog rizika 1									
Bruto vrijednost izloženosti	181.338	128.602	37.139	18.919	115.562	11.287	13.193	1.320	507.360
Umanjenje vrijednosti	(1.363)	(1.030)	(286)	(155)	(1.114)	(272)	(631)	(19)	(4.870)
Neto knjigovodstvena vrijednost	179.975	127.572	36.853	18.764	114.448	11.015	12.562	1.301	502.490
Nivo kreditnog rizika 2									
Bruto vrijednost izloženosti	7.228	11.310	2.520	1.122	14.679	1.522	378	4	38.762
Umanjenje vrijednosti	(528)	(727)	(192)	(63)	(984)	(100)	(25)	(1)	(2.620)
Neto knjigovodstvena vrijednost	6.700	10.583	2.328	1.059	13.695	1.422	353	3	36.143
Nivo kreditnog rizika 3									
Bruto vrijednost izloženosti	2.130	7.434	51	794	681	194	450	7	11.742
Umanjenje vrijednosti	(1.081)	(6.294)	(48)	(397)	(560)	(99)	(409)	(7)	(8.893)
Neto knjigovodstvena vrijednost	1.049	1.140	3	398	122	96	41	-	2.849

5. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZIKOM (nastavak)

5.1 Kreditni rizik (nastavak)

5.1.1. Kreditni rizik klijenta (nastavak)

Kreditni rizik na nivou portfolija se procjenjuje na mjesečnoj osnovi, a po potrebi i češće. To uključuje analizu strukture i kvaliteta portfolija, restrukturirane izloženosti, otpisa, koeficijenta pokrivenosti i koncentracionog rizika.

Koncentracijski rizik u portfoliju kredita klijentima je efektivno ograničen visokim stepenom diverzifikacije. Ova diverzifikacija je posljedica kreditiranja malih i srednjih preduzeća u različitim privrednim sektorima i fizičkih lica i raspodjele kreditnog portfolija.

Sljedeća tabela prikazuje bruto vrijednost kredita raščlanjenih prema poslovnom području, privrednim sektorima i iznosu kredita.

31. decembar 2023.	do EUR 50.000	50.000 - 250.000	Preko EUR 250.000	Ukupno
Kreditni pravni licima				
Proizvodnja	10.017	74.060	107.415	191.492
Trgovina	11.476	59.365	63.837	134.678
Transport i skladištenje	5.160	23.584	18.098	46.842
Poljoprivreda, šumarstvo i ribolov	857	8.507	13.532	22.895
Ostale poslovne aktivnosti	10.131	56.881	87.149	154.160
Ukupno krediti pravni licima	37.641	222.397	290.030	550.068
Kreditni fizičkim licima				
Stambeni krediti	2.610	7.568	1.420	11.598
Investicioni krediti i OVD	13.337	4.498	1.823	19.658
Ostale namjene	488	826	-	1.314
Ukupno krediti fizičkim licima	16.434	12.893	3.243	32.570
Ukupno krediti i potraživanja od klijenata (bruto)	54.075	235.290	293.273	582.638

31. decembar 2022.	do EUR 50.000	50.000 - 250.000	Preko EUR 250.000	Ukupno
Kreditni pravni licima				
Proizvodnja	9.111	71.669	109.916	190.696
Trgovina	10.944	61.329	75.073	147.346
Transport i skladištenje	4.482	17.341	17.887	39.710
Poljoprivreda, šumarstvo i ribolov	1.111	6.583	13.141	20.835
Ostale poslovne aktivnosti	9.307	48.351	73.264	130.922
Ukupno krediti pravni licima	34.955	205.273	289.281	529.509
Kreditni fizičkim licima				
Stambeni krediti	3.735	8.489	779	13.003
Investicioni krediti i OVD	9.462	3.031	1.528	14.021
Ostale namjene	446	885	-	1.331
Ukupno krediti fizičkim licima	13.643	12.405	2.307	28.355
Ukupno krediti i potraživanja od klijenata (bruto)	48.598	217.678	291.588	557.864

5. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZIKOM (nastavak)

5.1 Kreditni rizik (nastavak)

5.1.1. Kreditni rizik klijenta (nastavak)

Pored toga, Banka ograničava koncentracijski rizik svog portfolija sljedećim zahtjevima: Za velike kreditne izloženosti (one koje prelaze 10% kapitala banke) potrebno je odobrenje Grupacijskog odbora za upravljanje rizicima i Nadzornog odbora Banke. Nijedna velika kreditna izloženost ne može preći 25% regulatomog kapitala Banke, a zbir svih velikih kreditnih izloženosti Banke ne smije preći 150% njenog regulatornog kapitala.

Kvalitet kreditnog portfolija u svim kategorijama klijenata prati se od strane kreditnih kontrolnih jedinica na nivou Banke. Oni ocjenjuju kvalitetu kreditne analize, kao i usklađenost sa internim procedurama i identificiraju znakove prevare. Ovi timovi se sastoje od iskusnog osoblja koje ne samo da vrši posjete klijentima na licu mjesta kako bi pratilo proces kreditiranja, već i sistematski pregleda portfolijo kako ne bi bilo nepravilnosti.

Kontinuirana obuka osoblja osigurava da se kreditni rizik pravilno procjenjuje svaki put kada se kredit izda, te da se kreditna izloženost pažljivo prati tokom cijelog vijeka trajanja i, ako je potrebno, da se odgovarajuće mjere poduzmu na vrijeme.

5.1.2 Rizik druge ugovorne strane, uključujući rizik izdavaoca

Banka definiše rizik druge ugovorne strane, uključujući rizik izdavatelja kao rizik da ugovorna strana i izdavalac mogu doći u status neizmirenja obaveza ili pogoršane kreditne kvalitete prije konačne namire novčanih tokova ugovorene transakcije (najčešće se odnosi na derivatne ili druge slične finansijske instrumente). Banka ostvaruje izloženosti prema drugim ugovorenim stranama primarno u svrhu čuvanja visoko likvidnih sredstava radi umanjivanja rizika likvidnosti i za obavljanje platnog prometa. Kako bi se minimizirao rizik druge ugovorne strane, uključujući rizik izdavatelja, Banka ulazi u poslovni odnos samo sa bankama koje imaju visok kreditni rejting, plasira sredstva na kratke rokove (do tri mjeseca) te koristi ograničen broj finansijskih instrumenata (postojeća ulaganja odnose se na državne trezorske zapise i obveznice zemanlja Evropske unije sa rejtingom AA- i više). Banka se ne bavi spekulativnom trgovinom i ukoliko je potrebno kupuju se samo visokolikvidne hartije od vrijednosti.

Izloženost Banke riziku druge ugovorne strane je povećan u odnosu na prošlu godinu što je rezultat većih rezervi likvidnosti.

	31.12.2023.	u %	31.12.2022.	u %
Stanje računa kod centralne banke	175.127	53,22%	201.208	65,4%
<i>Umanjenje vrijednosti sredstava kod centralne banke</i>	<i>(280)</i>		<i>(389)</i>	
<i>Iznos obavezene rezerve</i>	<i>80.599</i>		<i>74.297</i>	
<i>Ostale izloženosti kod centralne banke</i>	<i>94.528</i>		<i>126.911</i>	
Kreditni i potraživanja od banaka po amortizovanom trošku	96.775	29,44%	54.737	17,8%
<i>Umanjenje vrijednosti sredstava kod depozitnih institucija</i>	<i>(99)</i>		<i>(56)</i>	
Ulaganja u hartije od vrijednosti	54.418	16,5%	49.255	16,0%
<i>Umanjenje vrijednosti</i>	<i>(60)</i>		-	
Ostala finansijska imovina	2.649	0,8%	2.446	0,8%
<i>Umanjenje vrijednosti sredstava kod depozitnih institucija</i>	<i>(2)</i>		<i>(2)</i>	
Ukupno	328.528	100%	307.199	100%

5. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZIKOM (nastavak)

5.1. Kreditni rizik (nastavak)

5.1.1. Kreditni rizik klijenta (nastavak)

Izloženostima prema ugovornim stranama i izdavaocima se upravlja na osnovu sistema limita, kao što je slučaj sa kreditnim rizikom klijenata. Banka zaključuje transakcije samo sa drugim ugovornim stranama koje su prethodno analizirane i za koje je odobren limit. U toku 2023, Banka je vršila ulaganja u vrijednosne papire Federacije BiH, Republike Srpske i zemlje Evropske Unije sa rejtingom AA- i više.

5.1.2 Rizik zemlje

Banka definiše rizik zemlje kao rizik koji se odnosi na državu porijekla lica prema kojem je Banka izložena, odnosno rizik mogućnosti nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat ili kapital Banke zbog nemogućnosti banke da naplati svoja potraživanja od ovog lica iz razloga koji su posljedica političkih, ekonomskih ili socijalnih prilika u zemlji porijekla tog lica, kao rizik da Banka ne može ostvariti prava nad određenom imovinom u zemlji ili da druga ugovorna strana u toj zemlji nije u mogućnosti izvršiti obavezu zbog ograničenja ili prijenosa ili eksproprijacije njenih prekograničnih obaveza. Stoga, rizik zemlje proizlazi isključivo iz prekograničnih transakcija.

Banka je izložena riziku zemlje za vrlo ograničen obim putem nostro računa sa drugim bankama (uglavnom članice ProCredit Grupe i banaka čije je sjedište u zemljama Evropske Unije) kao i investiranja u vrijednosne papire zemalja Evropske Unije.

5.2. Tržišni rizik

Tržišni rizik se definiše kao rizik od potencijalnih gubitaka rizik od gubitaka na bilansnim i vanbilansnim pozicijama usljed promjene cijena na tržištu zbog promjene tržišnih cijena, kao što su devizni valutni kursevi ili drugi parametri koji utiču na cijene. Relevantni tržišni rizici za Banku su devizni valutni rizik i rizik kamatne stope. Banka upravlja tržišnim rizicima na takav način da njihov uticaj bude što je moguće više ograničen sa sveukupne perspektive rizika. U skladu sa strategijom ProCredit Grupe, devizni valutni rizik i rizik kamatne stope se ne mogu koristiti u špekulativne svrhe. Devizni rizik i rizik kamatne stope isključivo se koriste u svrhu zaštite ili likvidnosti.

5.2.1. Valutni rizik

Valutni rizik se definiše kao rizik gubitka koji proizlazi iz promjene kursa valute i/ili promjene cijene zlata. Valutni rizik može imati negativne efekte na prihode i može dovesti do smanjenja stopa regulatornog kapitala.

Rezultati mogu biti negativno pogođeni kada se obim imovine i obaveza denominiranih u stranim valutama ne podudara, a kursevi se nepovoljno kreću. Ključni indikator rizika koji obuhvata bilansnu razliku za svaku valutu je otvorena valutna pozicija. Limiti za otvorenu valutnu poziciju su postavljeni na nivou Banke te uključuju limite propisane od strane regulatornih tijela.

Sljedeća tabela prikazuje otvorenu valutnu poziciju Banke u EUR i USD valuti. Pozicija „ostale valute” uglavnom uključuje CHF i druge valute, iako Banka ima neznatan dio imovine u drugim valutama. Banka ima značajna sredstva i obaveze u EUR valuti ali zbog fiksnog odnosa EUR i KM Banka smatra da nije izložena značajnom valutnom riziku od pozicija denominiranih u EUR valuti.

5. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZIKOM (nastavak)

5.2. Tržišni rizici (nastavak)

5.2.1. Valutni rizik (nastavak)

31. decembar 2023.	KM	EUR*	USD	Ostale valute	Ukupno
Finansijska imovina					
Gotovina	8.479	1.365	50	1	9.896
Stanje računa kod Centralne banke BiH	174.674	173	-	-	174.847
Kredit i potraživanja od banaka	447	85.411	10.629	189	96.676
Kredit i potraživanja od klijenata	219.940	345.666	-	-	565.606
od čega indeksirani u EUR*	-	345.666	-	-	345.666
Ulaganja u hartije od vrijednosti	38.735	15.623	-	-	54.358
Ostala imovina	98	726	2.012	-	2.836
	442.373	448.964	12.691	190	904.219
Finansijske obaveze					
Obaveze prema bankama	-	-	-	-	-
Obaveze prema finansijskim institucijama	214	93.388	-	-	93.602
Obaveze prema klijentima	462.677	250.413	12.114	78	725.282
od čega indeksirani u EUR*	-	97.703	-	-	97.703
Subordinisani dug	-	8.033	-	-	8.033
Rezervisanja za vanbilansne stavke	217	64	2	-	283
Ostale obaveze	3.806	1.627	3	-	5.436
	466.915	353.525	12.119	78	832.636
<i>Neto valutna pozicija</i>	(24.541)	95.440	572	112	71.525

* Banka ima velik broj ugovora sa valutnom klauzulom. Zbog fiksnog odnosa između EUR i KM valute, Banka nije izložena značajnom valutnom rizikom iz pozicija denominiranih u EUR valuti

5. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZIKOM (nastavak)

5.2. Tržišni rizici (nastavak)

5.2.1. Valutni rizik (nastavak)

31. decembar 2022.	KM	EUR*	USD	Ostale valute	Ukupno
Finansijska imovina					
Gotovina	6.707	2.616	56	1	9.380
Stanje računa kod Centralne banke BiH	198.806	2.013	-	-	200.819
Kredit i potraživanja od banaka	249	39.173	15.028	231	54.681
Kredit i potraživanja od klijenata	193.033	348.448	-	-	541.481
<i>od čega indeksirani u EUR*</i>	-	348.448	-	-	348.448
Ulaganja u hartije od vrijednosti	49.170	85	-	-	49.255
Ostala imovina	121	674	1.781	-	2.576
	448.086	393.009	16.865	232	858.192
Finansijske obaveze					
Obaveze prema bankama	-	13.793	-	-	13.793
Obaveze prema finansijskim institucijama	-	106.293	-	-	106.293
Obaveze prema klijentima	445.567	202.590	16.743	76	664.976
<i>od čega indeksirani u EUR*</i>	-	59.880	-	-	59.880
Rezervisanja za vanbilansne stavke	208	65	12	-	285
Subordinisani dug	-	7.919	-	-	7.919
Ostale obaveze	1.916	576	4	-	2.496
	447.691	331.236	16.759	76	795.762
<i>Neto valutna pozicija</i>	398	61.773	106	156	62.433

* Banka ima velik broj ugovora sa valutnom klauzulom. Zbog fiksnog odnosa između EUR i KM valute, Banka nije izložena značajnom valutnom riziku zbog pozicija denominiranih u EUR valuti.

5. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZIKOM (nastavak)

5.2. Kamatni rizik u bankarskoj knjizi

5.2.2. Kamatni rizik u bankarskoj knjizi

Kamatni rizik u bankarskoj knjizi je rizik od mogućeg nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Banke po osnovu pozicija iz bankarske knjige uslijed promjene kamatnih stopa. Rizik kamatne stope je rizik nastanka gubitaka uslijed promjene tržišnih kamatnih stopa i prvenstveno proizlazi iz razlika ponovnog određivanja cijena na dan dospjeća imovine i obaveza. Cilj upravljanja kamatnim rizikom ogleda se u održavanju što manjih razlika u svim valutama. Navedeno je posebno važno u kontekstu ograničenih mogućnosti upravljanja rizikom korištenjem kamatnih derivata (hedges) u domaćoj valuti.

Mjerenje, praćenje i ograničavanje rizika kamatne stope zasniva se na utjecaju ekonomske vrijednosti i profitno orijentisanim pokazateljima. Rizik se redovno mjeri, najmanje jednom kvartalno. Imovina i obaveze se raspoređuju po vremenskim intervalima prema uvjetima ugovora. Kamatonosni a vista depoziti i štedni računi se uključuju u gap analizu.

Na nivou Banke, pretpostavljamo paralelnu smjenu krivulje kamatnih stopa. Mjerenje je zasnovano na kamatnom šoku Bazelskog komiteta za neočekivana kretanja kamatne stope i paralelna pomjeranja krive prinosa, kretanja kamatne stope od ± 200 baznih bodova. Postavljeni limiti su utvrđeni u odnosu na regulatorni kapital kako bi se izmjerio ekonomski utjecaj i utjecaj na bilans uspjeha.

Za potrebe izvještavanja Agencije za bankarstvo FBiH o izloženosti kamatnom riziku u bankarskoj knjizi, Banka se koristi jednostavnim izračunom pri procjeni promjene ekonomske vrijednosti bankarske knjige, primjenjujući standardni kamatni šok na pozicije bankarske knjige po svim važnijim valutama pojedinačno i za ostale valute ukupno. Ukupna neto ponderisana pozicija bankarske knjige izražava se u apsolutnom iznosu i predstavlja promjenu ekonomske vrijednosti bankarske knjige banke koja je nastala kao rezultat primjene standardnog kamatnog šoka.

Valuta	Promjena ekonomske vrijednosti	
	31. decembar 2023.	31. decembar 2022.
KM	(2.501)	(3.033)
EUR	(556)	(3.935)
USD	-	-
Ostale valute	(161)	(225)
Ukupno (u KM '000)	(3.218)	(7.193)

Banka je sa računanjem promjena ekonomske vrijednosti i uticaja promjena kamatnih stopa počela u 2018. godini u skladu sa novim okvirom izvještavanja regulatora.

5. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZIKOM (nastavak)

5.3. Rizik likvidnosti

Rizik likvidnosti je rizik gubitka koji proizlazi iz postojeće ili očekivane nemogućnosti Banke da podmiri svoje dospjele novčane obaveze.

Banka mjeri rizik kratkoročne likvidnosti analizom likvidonosnog jaza, između ostalih instrumenata, te prati ovaj rizik na osnovu brojnih indikatora. Oni uključuju indikator likvidnosti od 30 dana (indikator dovoljne likvidnosti – eng. Sufficient liquidity indicator “SLI”), period oporavka i minimalni koeficijent likvidnosti koji propisuje CRR (eng. Liquidity Coverage Ratio - “LCR”) i lokalni regulator. SLI mjeri da li institucije imaju dovoljnu likvidnost u odnosu na očekivane prilive i odlive sredstava u narednih 30 dana. Period oporavka je vremenski period tokom kojeg su banke u mogućnosti da izvršavaju sva plaćanja obaveza, čak i u slučajevima umanjениh likvidnih priliva i uvećanih odliva. Kalkulacija se odnosi na odlive koji su izvedeni iz historijskih analiza kretanja depozita u Banci. LCR indikator pokazuje da li Banka ima dovoljnu likvidnost za pokrivanje neto odliva koji se očekuje u narednih 30 dana, čak i u slučaju scenarija teškog ekonomskog šoka.

Tržišni, specifični za institucije, kombinovani i dugoročni testovi otpornosti na stres provode se mjesečno i ad hoc kako bi se osiguralo da Banka zadrži dovoljno likvidnih sredstava kako bi ispunila svoje obaveze čak i u stresnim situacijama. Štaviše, Banka ima plan za nepredviđene situacije. Ako se pojave neočekivane okolnosti i ako se pokaže da Banka nema dovoljno likvidnih sredstava ProCredit Holding preuzima funkciju “zajmodavca krajnje instance”. ProCredit Holding održava adekvatnu rezervu likvidnosti koja je na raspolaganju za tu svrhu. Iznos rezerve likvidnosti utvrđuje se na osnovu grupnih stres testova i redovno se prati.

Likvidnošću Banke svakodnevno upravlja Odjel za poslovanje sa privredom, a monitoring radi Odjel za upravljanje rizicima i ALCO. Banka je imala dovoljno likvidnosti da izmiri svoje obaveze u svakom trenutku tokom 2023. godine.

Banka, tokom COVID-19 pandemije, kao niti krizom izazvanom ratom u Ukrajini nije imala značajnih odliva depozita klijenata niti su ugrožene likvidnosne pozicije te je stabilna likvidna pozicija ostala i tokom 2023. godine. Banka je tokom 2022 ostvarila značajan rast depozita, a pozitivan trend je nastavljen i u 2023 godini,

Tabele u nastavku prikazuju nediskontirane novčane tokove finansijske imovine i finansijskih obaveza Banke prema preostalim ugovornim rokovima dospijeca. Preostali ugovorni rok dospijeca definiše se kao period između datuma bilansa stanja i ugovorenog datuma dospijeca sredstva ili obaveze, ili datuma dospijeca djelomične isplate po ugovoru.

Bilješke uz finansijske izvještaje za godinu koja je završila 31. decembra 2023.
(svi iznosi izraženi u hiljadama KM, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)

5. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZIKOM (nastavak)

5.3 Rizik likvidnosti (nastavak)

31. decembar 2023.	Knjigovodstvena vrijednost	Bruto nominalni priliv/odliv	do 1 mjeseca	od 1 do 3 mjeseca	od 4 do 12 mjeseci	od 1 do 5 godina	preko 5 godina
Finansijska imovina							
Gotovina	9.896	9.896	9.896	-	-	-	-
Stanje računa kod Centralne banke BiH	174.847	175.099	94.528	-	80.571	-	-
Kredit i potraživanja od banaka	96.676	96.775	71.208	25.567	-	-	-
Kredit i potraživanja od clijenata	565.606	638.222	24.975	56.628	184.866	288.041	83.712
Ulaganja u hartije od vrijednosti	54.358	54.837	7.823	15.000	31.923	-	91
Ostala imovina	2.835	2.835	857	475	901	-	602
Ukupna imovina	904.217	977.664	209.287	97.670	298.261	288.041	84.405
Finansijske obaveze							
Obaveze prema bankama	-	-	-	-	-	-	-
Obaveze prema finansijskim institucijama	93.602	93.602	1.733	22.346	11.269	48.877	9.377
Obaveza prema clijentima	725.282	734.015	467.059	21.895	145.558	97.087	2.416
Subordinisani dug	8.033	8.033	-	210	-	-	7.823
Ostale obaveze	5.847	5.435	3.733	39	584	1.079	-
Ukupno obaveze	832.764	841.085	472.525	44.490	157.411	147.043	19.616
Neusklađenost ročne strukture	71.453	136.579	(263.238)	53.180	140.850	140.998	64.789

Bilješke uz finansijske izvještaje za godinu koja je završila 31. decembra 2023.
(svi iznosi izraženi u hiljadama KM, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)

5. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZIKOM (nastavak)

5.3 Rizik likvidnosti (nastavak)

31. decembar 2022.	Knjigovodstvena vrijednost	Bruto nominalni priliv/odliv	do 1 mjeseca	od 1 do 3 mjeseca	od 4 do 12 mjeseci	od 1 do 5 godina	preko 5 godina
Finansijska imovina							
Gotovina	9.380	9.380	9.380	-	-	-	-
Stanje računa kod Centralne banke BiH	200.819	201.208	126.911	-	74.297	-	-
Kredit i potraživanja od banaka	54.681	54.740	54.740	-	-	-	-
Kredit i potraživanja od klijenata	541.481	615.578	22.695	55.211	166.782	284.846	86.044
Ulaganja u hartije od vrijednosti	49.255	49.405	-	20.020	29.300	-	85
Ostala imovina	2.577	2.577	124	307	849	674	623
Ukupna imovina	858.193	932.888	213.849	75.538	271.228	285.520	86.752
Finansijske obaveze							
Obaveze prema bankama	13.793	13.826	5.930	7.823	73	-	-
Obaveze prema finansijskim institucijama	106.293	106.293	97	1.477	17.745	74.268	12.707
Obaveza prema klijentima	664.976	669.540	430.263	16.417	130.474	90.270	2.116
Subordinisani dug	7.919	7.919	-	95	-	-	7.823
Ostale obaveze	2.497	2.496	1.480	58	253	705	-
Ukupno obaveze	795.478	800.074	437.770	25.870	148.546	165.243	22.646
Neusklađeno t ročne strukture	62.715	132.814	(223.921)	49.668	122.682	120.277	64.106

Rizik kratkoročne likvidnosti primarno se mjeri putem LCR-a. Na dan 31. decembra 2023. godine LCR je iznosio 253% (2022: 215%), što je iznad regulatornog zahtjeva od minimalnih 100%. Banka također izvještava i koeficijente neto stabilnog finansiranja NSFR, te je na 31. decembar.2023. godine NSFR iznosio 146%, što je iznad regulatornog zahtjeva od minimalnih 100%.

5. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZIKOM (nastavak)

5.3 Rizik likvidnosti (nastavak)

Rizik finansiranja likvidnosti je rizik da banka neće biti u stanju uspješno ispuniti očekivane i neočekivane sadašnje i buduće potrebe za novčanim sredstvima, te potrebe za instrumentima osiguranja, a da ne utječe na redovno dnevno poslovanje ili finansijski rezultat banke. Ovaj rizik je ublažen činjenicom da Bančine kreditne operacije se finansiraju prvenstveno putem depozita klijenata koji su dopunjeni dugoročnim kreditnim linijama međunarodnih finansijskih institucija (MFI). Na 31. decembar 2023. godine najveći izvor finansiranja su depoziti klijenata u iznosu od 725 miliona KM (2022.: 665 miliona KM). Finansijske institucije unutar grupe i međunarodne finansijske institucije (MFI) su drugi najveći izvor finansiranja.

Banka upravlja, mjeri i ograničava rizik finansiranja kroz poslovno planiranje, analizu neusklađenosti ročne strukture i nekoliko indikatora uključujući stress scenario na povlačenje a vista sredstava. Potrebe Banke za finansiranjem, utvrđene u procesu poslovnog planiranja, prate se i redovito preispituju u Banci i na razini grupe. ProCredit Holding također nudi finansiranje u slučaju potrebe, a trenutno Banka ima jednu stand-by liniju odobrenu od strane ProCredit Holdinga u iznosu od 5 miliona EUR.

5.4 Upravljanje kapitalom

Upravljanje kapitalom u Banci je vođeno principom da Banka ni u jednom trenutku ne smije nositi veće rizike nego što može da podnese. Ovaj princip se prati koristeći različite pokazatelje za koje su uspostavljeni indikatori ranog upozorenja i ograničenja.

Cilj upravljanja kapitalom također je održavanje kapitala na nivou koji u svakom trenutku zadovoljava uslove koji se tiču kvantiteta i kvaliteta kapitala a time i omogućavanje neometanog funkcionisanja i aktivnosti Banke.

Okvir upravljanja kapitalom Banke ima sljedeće ciljeve:

- usklađenost sa regulatornim kapitalnim zahtjevima (normativna perspektiva)
- osiguranje interne adekvatnosti kapitala (ekonomska perspektiva)
- usklađenost sa interno definisanim kapitalnim zahtjevima i stvaranje dovoljnog kapitalnog zaštitnog sloja

Upravljanje kapitalom Banke uređeno je politikama i mjesečno se prati od strane ALCO komiteta.

5. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZIKOM *(nastavak)*

5.4 Upravljanje kapitalom *(nastavak)*

Interna procjena adekvatnosti kapitala

ProCredit Banka se suočava sa različitim rizicima koji su rezultat njenih poslovnih aktivnosti. Tim rizicima Banka upravlja na odgovarajući način, a u skladu sa značajem koji imaju za Banku. Katalog rizika je instrument koji treba da identifikuje materijalnost rizika kojima je Banka izložena kako bi se prikazao sveukupan rizični profil Banke. Katalog rizika predstavlja osnovu sistema za upravljanje rizicima Banke. Katalog rizika se sastoji od uvodnog dokumenta i posebne tabele kataloga rizika. Uvodni dokument daje pregled opšteg okvira kataloga rizika, odgovornosti i koraka koji treba da budu preduzeti kako bi došlo do procjene pojedinačnih kategorija rizika. Katalog rizika daje pregled svih potencijalnih rizika i procjenu njihovog značaja za Banku.

Katalog rizika se ažurira redovno najmanje jednom godišnje ili češće ukoliko se za tim ukaže potreba, pokretanjem procesa identifikacije rizika i procjene njihove materijalnosti. Prilikom utvrđivanja materijalno značajnih rizika kojima je Banka izložena a koji će biti uključeni u interni proces procjene adekvatnosti kapitala uzimaju se u obzir vrsta, obim i složenost poslovanja, kao i specifičnost tržišta na kojima Banka posluje. Također, u obzir se uzima i prethodno iskustvo u upravljanju rizicima u Banci i ProCredit grupi kao i historijski podaci o ostvarenim negativnim efektima na finansijski rezultat i kapital banke.

Identifikacija i procjena rizika se sprovodi od strane Odjela za upravljanje rizicima u saradnji sa relevantnim Odjelima/Službama prema nadležnosti i prema kriterijima za utvrđivanje materijalne značajnosti rizika iz kataloga rizika. Srodni rizici se iskazuju u okviru glavnog rizika prema pripadnosti (npr. kreditnog rizika). Katalog rizika predmet je diskusije relevantnih Odjela/Službi, uključujući Upravu banke i Nadzorni Odbor banke.

U okviru postupka procjene interne adekvatnosti kapitala Banka je definisala sve zahtjeve u skladu sa načelima koje je propisala Federalna Agencija za Bankarstvo o upravljanju rizicima. Metodologija internog procesa procjene adekvatnosti kapitala i internog procesa procjene adekvatnosti likvidnost i pretpostavke korištene u metodologiji usvojene su od strane Nadzornog Odbora Banke. Metodologija procesa stres testiranja koji Banka koristi za potrebe ICAAP-a je definisana u dokumnetu Program testiranja otpornosti na stres kao i u Programu obrnutog testiranja otpornosti na stres koje takođe na prijedlog Uprave banke usvaja Nadzorni odbor. Banka provodi stres testiranje za potrebe ICAAP-a minimalno jednom godišnje. Informacije o stres testiranju prikazane su u tabeli niže:

Bilješke uz finansijske izvještaje za godinu koja je završila 31. decembra 2023.
(svi iznosi izraženi u hiljadama KM, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)

5. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZIKOM (nastavak)

5.4 Upravljanje kapitalom (nastavak)

Interna procjena adekvatnosti kapitala (nastavak)

Rizik	Opis	Pretpostavke
Kreditni rizik	Interni model prema odgovarajućim stopama gubitka	Niovu pouzdanosti 99,9%
Koncentracijski rizik	Model izračuna sektorske koncentracije	Nivo sektorske koncentracija i izloženosti kreditnom riziku
Rizik druge ugovorne strane	Interni model – rejting povezan sa vjerovatnoćom migracije rejtinga i vjerovatnoćom default-a, dva scenarija, stres finansijskog tržišta i fiskalni stres	Stres finansijskog tržišta: Rejtinzi banaka se spuštaju dva nivoa Fiskalni stres: Rejtinzi države se spuštaju 2 nivoa te primjenjuju ako rejtinzi banaka
Valutni/Devizni rizik	VaR analiza efekta promjene valutnog kursa	Promjene valutnog kursa sa razmakom od 12 mjeseci i nivom pouzdanosti 99,7%
Operativni rizik	Analiza vjerovatnoće broja događaja i vjerovatnoće gubitka po događaju	Vjerovatnoća realizacije događaja (nivo pouzdanosti 99,7%) i prosječni efekta događaja
Kamatni rizik u bankarskoj knjizi	Interni model promjene ekonomske vrijednosti bankarske knjige i interni model uticaja kamatnog rizika u bankarskoj knjizi na neto kamatni prihod.	Kamatni šokovi zasnovani na historijskim promjenama kamatne stope na osnovu VAR analize sa stepenom pouzdanosti 95%

Regulatorna adekvatnost kapitala

Metode za izračun adekvatnosti kapitala zasnivaju se na preporukama Bazelskog odbora za bankarsku superviziju. Usklađenost sa interno definisanim zahtjevima se redovno prati. Tokom izvještajnog perioda, svi regulatorni kapitalni zahtjevi su bili ispunjeni u svakom trenutku.

Omjer adekvatnosti kapitala Banke je iznad propisanog limita od 12%. Sljedeća tablica prikazuje strukturu kapitala i kapitalnih zahtjeva Banke na 31.decembar 2023 i 31. decembar 2022. godine:

u KM '000	31. decembar 2023.	31. decembar 2022.
Redovni osnovni kapital Banke	73.805	66.680
Dodatni osnovni kapital Banke	-	-
Dodatni kapital Banke (Tier 2)	7.823	7.823
Ukupni kapital	81.628	74.503
Rizikom ponderisana aktiva (nerevidirano)	461.557	417.772
	31. decembar 2023.	31. decembar 2022.
Stopa redovnog osnovnog kapitala	16,0%	16,0%
Stopa osnovnog kapitala (Tier) 1	16,0%	16,0%
Stopa ukupnog kapitala	17,69%	17,83%

5. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZIKOM (nastavak)

5.4 Upravljanje kapitalom (nastavak)

Banka materijalno značajnim rizicima za koje će se vršiti obračun internih kapitalnih i/ili likvidnosnih zahtjeva smatra kreditni rizik uključujući i rizik koncentracije, rizik druge ugovorne strane, valutni rizik, operativni rizik, kamatni rizik u bankarskoj knjizi, rizik likvidnosti sa njegovim pripadajućim podkategorijama i ostale materijalno značajne rizike koji uključuju: rizik kapitala, rizik prekomjerne finansijske poluge, poslovni rizik, rizik profitabilnosti i reputacijski rizik.

U okviru internog procesa procjene adekvatnosti kapitala, za kreditni rizik, Banka internim modelom obračunava interni kapitalni zahtjev. Banka radi i stres test za kreditni rizik u cilju izbjegavanja moguće potcjenjenosti kreditnog rizika usljed primjene internog modela u uslovima krize. Pored toga Banka izračunava i kapitalni zahtjev primjenom regulatornog pristupa u skladu sa Odlukom o izračunavanju kapitala banke. Banka će porediti interni kapitalni zahtjev za kreditni rizik sa regulatornim kapitalnim zahtjevom u cilju izbjegavanja moguće potcjenjenosti kreditnog rizika usljed primjene internog modela. Banka izdvaja interni kapitalni zahtjev za kreditni rizik najmanje u visini regulatornog kapitalnog zahtjeva.

U svrhu utvrđivanja internih kapitalnih zahtjeva za koncentracijski rizik Banka koristi izračun indeksa sektorske koncentracije HHIs i indeks individualne koncentracije HHII. Banka mjeri koncentraciju na nivou industrije koristeći Internacionalni standard industrijske klasifikacije (ISIC) kodove na nivou grupe za diferencijaciju različitih industrijskih sektora. Za individualnu koncentraciju Banka posmatra izloženost klijenta. U skladu sa konzervativnom sklonošću u upravljanju rizicima, Banka izdvaja kapital za pokriće koncentracijskog rizika. Interni kapitalni zahtjev primjenom internog modela računa se množenjem indeksa sektorske koncentracije sa internim kapitalnim zahtjevom za kreditni rizik. Banka u okviru internog procesa procjene adekvatnosti kapitala za rizik druge ugovorne strane (uključujući rizik izdavaoca) obračunava interni kapitalni zahtjev internim modelom (koji uključuje stres test). Banka interni kapitalni zahtjev poredi sa regulatornim kapitalnim zahtjevima u cilju izbjegavanja moguće potcjenjenosti ovog rizika usljed primjene internog modela. Banka izdvaja interni kapitalni zahtjev za rizik druge ugovorne strane najmanje u visini regulatornog kapitalnog zahtjeva.

U okviru internog procesa procjene adekvatnosti kapitala, za valutni rizik Banka se koristi internim modelom za računanje internog kapitalnog zahtjeva. Banka izračunava interni kapitalni zahtjev za pokriće valutnog rizika na osnovu historijskog modela VaR (Value at Risk) analize. Izračunavanje internog kapitalnog zahtjeva potrebnog za pokriće valutnog rizika Banke jednak je utjecaju koji bi historijski šokovi mogli da izvrše na Banku obzirom na tekuću izloženost valutnom riziku. Izloženost valutnom riziku predstavlja otvorena devizna pozicija (ODP) Banke u skladu sa metodologijom izračuna ODP prema Odluci o izračunavanju kapitala banke.

U slučaju da je interni kapitalni zahtjev manji od kapitalnog zahtjeva prema standardizovanom pristupu u skladu sa odredbama Odluke o izračunavanju kapitala banke, Banka interni kapitalni zahtjev izjednačava sa kapitalnim zahtjevom u skladu sa odredbama pomenute Odluke.

Banka u okviru internog procesa procjene adekvatnosti kapitala za operativni rizik obračunava interni kapitalni zahtjev internim modelom (koji uključuje stres test). Banka izračunava interni kapitalni zahtjev za operativni rizik koristeći dva interno uspostavljena pristupa. Prvim pristupom, Banka računa interni kapitalni zahtjev za standardni scenario na osnovu realizovane bruto izloženosti riziku. Drugim pristupom, Banka računa interni kapitalni zahtjev za stresni scenario kroz analizu osjetljivosti i simulaciju potencijalne izloženosti riziku na osnovu historijskog iskustva. Oba pristupa su bazirana na podacima iz baze rizičnih događaja, RED, u koju se unose svi događaji realizacije operativnog rizika koji su imali ili su potencijalno mogli imati efekta na finansijski rezultat i kapital Banke.

Za standardni scenario, izloženost riziku se izračunava na osnovu realizovane bruto izloženosti riziku u posljednjih 10 godina (2013-2022. godina) sa jednokrakim stepenom pouzdanosti od 95%.

Za scenario stresa, interni model procjene internog kapitalnog zahtjeva za operativne rizike je baziran na historijskoj analizi događaja realizacije operativnog rizika. Kroz interni model Banka je obuhvatila period od deset godina. Na osnovu historijskih podataka, vrši se procjena očekivanog broja događaja i očekivanih bruto gubitaka po događaju. Na osnovu procjenjenog broja događaja i bruto gubitaka, izračunava se izloženosti operativnom riziku.

Kroz oba pristupa Banka obuhvata sve vrste operativnih rizika i uključuje ih u izračun internog kapitalnog zahtjeva.

5. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZIKOM (nastavak)

5.4 Upravljanje kapitalom (nastavak)

Kao dodatna verzija stresnog scenarija, Banka izračunava i makroekonomski stres scenario. Ovim scenarijem obuhvaćen je rizik ozbiljne makroekonomske krize. Povećanje broja događaja prevare je pretpostavljeni utjecaj na operativni rizik u slučaju ozbiljne makroekonomske krize. Stoga, za modeliranje ozbiljne makroekonomske krize, broj slučajeva prevare povećan je za 49%, i predstavlja omjer svih događaja koji su zabilježeni u bazi rizičnih događaja (RED) u razdoblju od 2013. godine do 2022. godine, a koji nisu doveli do gubitaka. Rezultat pokazuje što bi se dogodilo u slučaju da se svi događaji koji nisu rezultirali gubitkom po Banku realiziraju kao događaji koji jesu rezultirali gubitkom. Scenarij odražava povećani poticaj za počinjenje prevara u razdobljima pogoršanja makroekonomskog stanja.

Banka interni kapitalni zahtjev poredi sa regulatornim kapitalnim zahtjevima u cilju izbjegavanja moguće potečenosti ovog rizika usljed primjene internog modela. Banka izdvaja interni kapitalni zahtjev za operativni rizik najmanje u visini regulatornog kapitalnog zahtjeva.

Izloženost kamatnom riziku u bankarskoj knjizi u internom procesu procjene adekvatnosti kapitala izračunava se u skladu sa internim modelom. Izračun izloženosti riziku vrši se kroz dva pristupa: promjenu ekonomske vrijednosti bankarske knjige i uticaja kamatnog rizika u bankarskoj knjizi na neto kamatni prihod.

Interni model promjene ekonomske vrijednosti bankarske knjige zasnovan je na standardizovanom pristupu za izračun promjene ekonomske vrijednosti bankarske knjige. Kamatno osjetljive pozicije bankarske knjige raspoređuju se u 13 vremenskih zona prema ugovorenom dospjeću za pozicije sa fiksnom kamatnom stopom odnosno prema ugovorenom dospjeću do vemenske zone sljedeće promjene kamatne stope za pozicije sa varijabilnom kamatnom stopom. Za sve pozicije koriste se modifikovana trajanja u skladu sa odredbama Odluke o upravljanju kamatnim rizikom u bankarskoj knjizi. Kamatni šokovi se izračunavaju se na osnovu historijske promjene kamatnih stopa za pojedinačne pozicije bankarske knjige. U stresnom scenariju promjene kamatnih stopa računaju se primjenom modela VaR (Value at Risk) analize sa stepenom povjerenja od 95%.

Interni model uticaja kamatnog rizika u bankarskoj knjizi na neto kamatni prihod računa uticaja kamatnog rizika u bankarskoj knjizi na neto kamatni prihod u narednih 12 mjeseci. Banka izračunava uticaj promjene kamatnih stopa na neto kamatni prihod za pozicije sa dospjećem ili promjenom kamatne stope do 12 mjeseci.

Kapitalni zahtjeve za kamatni rizik u bankarskoj knjizi računa se sabiranjem efekata promjene ekonomske vrijednosti bankarske knjige i uticaja kamatnog rizika u bankarskoj knjizi na neto kamatni prihod u scenariju paralelnog pada kamatnih stopa na strani imovine i obaveza te scenariju paralelnog rasta kamatnih stopa na strani imovine i obaveza. Kapitalni zahtjev jednak je većem od negativnih efekata izračunatom kroz dva prethodno navedena scenarija.

U okvirnu interne procjene adekvatnosti likvidnosti banka procjenjuje rizik likvidnosti kao materijalno značajan. Interni efekat na likvidnost izračunava se na osnovu internih modela za rizik finansiranja kratkoročne likvidnosti i rizik finansiranja dugoročne likvidnosti.

Nadalje, Banka je obavezna osigurati i održavati koeficijent poluge koji se ne bazira na riziku (omjer finansijske poluge). Koeficijent se definiše kao omjer osnovnog kapitala i ukupnih ponderisanih bilansnih i vanbilansnih izloženosti. Minimalni zahtjev za koeficijent poluge iznosio iznosi 6 %. Na kraju godine Banka je izvijestila omjer poluge od 7,5%.

Koeficijent poluge

	31. decembar 2023.	31. decembar 2022.
Osnovni kapital (Tier 1)	73.805	66.680
Imovina	983.422	928.764
Koeficijent poluge	7,5%	7,2%

5. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZIKOM (nastavak)

5.5 Upravljanje klimatskim i okolišnim rizicima

Banka ima za cilj promovisati održivi razvoj u svim svojim aspektima, te se zalaže da ekonomski napredak koji podržava ne šteti okolišu i ne povećava emisiju ugljičnog dioksida. Banka se pridržava sveobuhvatnog, trodijelnog pristupa upravljanju zaštitom okoliša usmjerenog na smanjenje direktnog utjecaja banke na okoliš upravljanjem internom potrošnjom resursa (Stub 1), ali i smanjenje indirektnog utjecaja koji banka ima na okoliš (Stub 2) finansiranjem projekata klijenata. Posebna pažnja se poklanja provjeri da li se potencijalni novi klijenti banke bave djelatnostima koje se nalaze na listi isključenja Banke (Stubovi 2 i 3).

U skladu sa Smjernicama za upravljanje rizicima povezanim sa klimatskim promjenama i okolišnim rizicima izdatim od strane Agencije za Bankarstvo FBiH, Banka je uradila procjenu materijalnosti rizika povezanih sa klimatskim promjenama i okolišnim rizicima, kao dio okolišnih, socijalnih i upravljačkih (ESG) rizika, kako bi iste na adekvatan način utvrdila sa ciljem sigurnog i razboritog upravljanja rizicima.

Rizici povezani sa klimatskim promjenama i okolišni rizici mogu imati direktan utjecaj na efikasnost postojeće i buduće strategije Banke. Pokretači rizika su događaji, materijalizacija kojih je povezana sa klimatskim promjenama i okolišnim rizicima, te isti predstavljaju izvor fizičkih odnosno prijelaznih ESG rizika. Identifikacija pokretača rizika se vrši u cilju definisanja izvora ESG rizika te prepoznavajna prijenosnih kanala. Pokretači rizika direktno, kroz fizičke poslovne banke, i indirektno, kroz kreditni i depozitni portfolio stanovništva i privrednih društva, utiču na profil rizičnosti Banke te potencijalno mogu imati značajan utjecaj na povećanje vjerovatnoće materijalizacije kreditnog, operativnog, tržišnog i rizika likvidnosti Banke.

Pokretači rizika predstavljaju događaje koji su kontinuirano prisutni a materijalizacija efekata istih na poslovanje Banke zavisi i od posmatranog perioda, tj. efekat pojedinih pokretača rizika na poslovanje Banke je različit ukoliko se isti procjenjuju u kratkom, srednjem i dugom roku. Vremenski horizont je posebno relevantan, jer se očekuje da će se većina navedenih rizika manifestovati u srednjem, odnosno dugom roku.

Banka je identifikovala slijedeće pokretače rizika kao relevantne:

Komponenta rizika	Pokretači rizika	Način uticaja na banku	Kanal prenosa
Fizički rizik	Poplava	Direktno i indirektno	Kreditno poslovanje sa pravnim licima; Depozitno poslovanje sa pravnim licima; Depozitno poslovanje sa stanovništvom; Fizička imovina u vlasništvu Banke
Fizički rizik	Požar	Direktno i indirektno	
Fizički rizik	Klizišta	Direktno i indirektno	
Prijelazni rizik	Primjena EU mehanizma za ugljičnu prilagodbu na granicama	Indirektno	Kreditno poslovanje sa pravnim licima; Depozitno poslovanje sa pravnim licima; Depozitno poslovanje sa stanovništvom;

Uvažavajući poslovni model Banke, te strukturu aktive i pasive Banke, rizik suše kao pokretač rizika nije uzet u obzir u analizi.

Banka je uradila procjenu uticaja fizičkih rizika na kreditni rizik, operativni rizik, rizik likvidnosti i tržišni rizik. Procjena uticaja fizičkih rizika je urađena uzimajući u obzir nivo vjerovatnoće realizacije fizičkih rizika prema geografskim lokacijama i vremensko razdoblje.

Efekat materijalizacije ESG rizika za kreditni rizik i rizik likvidnosti utvrđen je na nivou klijenta a efekat na operativni rizik se procjenjuje na nivou Banke.

Uvažavajući da je nivo vjerovatnoće realizacije prelaznog rizika povezan sa ekonomskim djelatnostima, procjena prelaznih rizika je urađena na nivou ekonomskih djelatnosti. Ekonomske djelatnosti su identifikovane na bazi EU mehanizam za ugljičnu prilagodbu na granicama. Efekat realizacije pokretača rizika prema ekonomskim djelatnostima uzima u obzir i procjenu nivoa izloženosti klijenata Banke efektima realizacije pokretača rizika.

Ocjena materijalnosti utvrđena je primjenom standardne metodologije Banke za procijenu materijalnosti rizika. Procjenom materijalnosti je utvrđeno da gore navedeni fizički i prelazni rizici nemaju materijalno značajan uticaj na kreditni, operativni, tržišni i rizik likvidnosti u kratkom roku.

Bilješke uz finansijske izvještaje za godinu koja je završila 31. decembra 2023.
(svi iznosi izraženi u hiljadama KM, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)

6. FER VRIJEDNOST FINANSIJSKIH INSTRUMENATA

Tabela u nastavku prikazuje fer vrijednosti finansijskih instrumenata koji se ne mjere po fer vrijednosti i analizira ih po nivou u hijerarhije fer vrijednosti u koju se kategorizira svako mjerenje fer vrijednosti.

31. decembar 2023.	Kategorija	Nivo 1	Nivo 2	Nivo 3	Fer vrijednost	Knjigovodstvena vrijednost
Finansijska imovina						
Gotovina	AC	-	9.896	-	9.896	9.896
Stanje računa kod Centralne banke BiH	AC	-	174.847	-	174.847	174.847
Ulaganja u HOV	AC	15.531	35.394	-	50.925	51.285
Kredit i potraživanja od banaka	AC	-	86.907	9.744	96.651	96.676
Kredit i potraživanja od klijenata	AC	-	-	585.423	585.423	565.606
Ostala imovina (ostali finansijski instrumenti)	AC	-	2.835	-	2.835	2.835
Ukupno		15.531	309.879	595.167	920.577	901.145
Finansijske obaveze						
Obaveze prema bankama	AC	-	-	-	-	-
Obaveze prema finansijskim institucijama	AC	-	-	83.156	83.156	93.602
Obaveze prema klijentima	AC	-	458.486	269.449	727.935	725.282
Subordinisani dug	AC	-	-	7.822	7.822	8.033
Ostale obaveze	AC	-	-	5.863	5.863	5.847
Ukupno		-	458.486	366.290	824.776	832.764

31. decembar 2022.	Kategorija	Nivo 1	Nivo 2	Nivo 3	Fer vrijednost	Knjigovodstvena vrijednost
Finansijska imovina						
Gotovina	AC	-	9.380	-	9.380	9.380
Stanje računa kod Centralne banke BiH	AC	-	200.819	-	200.819	200.819
Kredit i potraživanja od banaka	AC	-	54.681	-	54.681	54.681
Kredit i potraživanja od klijenata	AC	-	-	560.756	560.756	541.481
Ostala imovina (ostali finansijski instrumenti)	AC	-	2.577	-	2.577	2.577
Ukupno		-	267.457	560.756	828.213	808.938
Finansijske obaveze						
Obaveze prema bankama	AC	-	-	13.545	13.545	13.793
Obaveze prema finansijskim institucijama	AC	-	-	90.843	90.843	106.293
Obaveze prema klijentima	AC	-	415.971	248.597	664.568	664.976
Subordinisani dug	AC	-	-	7.730	7.730	7.918
Ostale obaveze	AC	-	541	1.863	2.404	2.404
Ukupno		-	416.512	362.578	779.090	795.384

6. FER VRIJEDNOST FINANSIJSKIH INSTRUMENATA (nastavak)

Tabela u nastavku analizira finansijske instrumente koji se mjere po fer vrijednosti na datum izvještavanja, raspoređeni prema hijerarhiji fer vrijednosti. Iznosi se zasnivaju na vrijednostima priznatim u izvještaju o finansijskom položaju.

31. decembar 2023.	Nivo 1	Nivo 2	Nivo 3	Ukupno
Finansijska imovina po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit				
Dužnički vrijednosti papiri izdani od strane rezidenata – Trezorski zapisi Federacije BiH		2.982	-	2.982
Vlasnički vrijednosti papiri izdani od strane nerezidenata –pravnih lica	-	91	-	91
Ukupno	-	3.073	-	3.073

31. decembar 2022.	Nivo 1	Nivo 2	Nivo 3	Ukupno
Finansijska imovina po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit				
Dužnički vrijednosti papiri izdani od strane rezidenata – Trezorski zapisi Federacije BiH		20.037	-	20.037
Dužnički vrijednosti papiri izdani od strane rezidenata – Trezorski zapisi Republika Srpska		29.133	-	29.133
Vlasnički vrijednosti papiri izdani od strane nerezidenata –pravnih lica	-	85	-	85
Ukupno	-	49.255	-	49.255

Banka određuje fer vrijednost finansijskih instrumenata dajući prioritet kotiranim cijenama na uređenom tržištu za identične pozicije aktive i obaveza. Za kratkoročne finansijske instrumente koji se vode po amortiziranom trošku, knjigovodstvena vrijednosti predstavlja najbolju procjenu fer vrijednosti.

Na dan sticanja, finansijski instrumenti se mjere po fer vrijednosti. Suštinski, to je cijena transakcije u trenutku sticanja. Ovisno o kategoriji, finansijski instrumenti se naknadno mjere po fer vrijednosti ili po (amortiziranom) trošku.

Fer vrijednost se definiše kao cijena koja bi bila primljena u slučaju prodaje ili plaćena za prenos obaveza u sklopu redovnih transakcija na glavnom (ili najpovoljnijem) tržištu između sudionika na tržištu na datum mjerenja.

Banka primjenjuje hijerarhije fer vrijednosti prema MSFI. Hijerarhiju kategoriziraju ulazni parametri korišteni u primjenjenoj tehnici vrednovanja za mjerenje fer vrijednosti na tri nivoa.

(a) Nivo 1 Inputi

Ponuđene-listane cijene (neprilagođene) na aktivnom tržištu za identična sredstva ili obaveze kojima se može pristupiti na datum mjerenja. Tržište se smatra aktivnim ukoliko se tržišne transakcije sa sredstvom ili obavezom obavljaju redovno i u dovoljnom obimu da osiguraju kontinuiranu dostupnost informacija o cijenama.

6. FER VRIJEDNOST FINANSIJSKIH INSTRUMENATA (nastavak)

(b) Nivo 2 Inputi

Pored listanih tržišnih cijena iz Nivoa 1 koje su primjenjive za imovinu ili obavezu direktno ili indirektno, primjenjene tehnike procjene su uprosječivanje trenutnih fer vrijednosti sličnih instrumenata i diskontovanih novčanih tokova korištenjem uporedivih tržišnih parametara. Banka primjenjuje individualne kamatne stope i kurseve objavljene od strane Centralne Banke Bosne i Hercegovine.

(c) Nivo 3 Inputi

Ulazni parametri koji nisu vidljivi. Ukoliko uporediva tržišna stopa nije dostupna koriste se interne stope za diskontiranje novčanih tokova. Navedene stope reflektuju troškove finansiranja uzimajući u obzir efekat valute, datuma dospjeća i risk margine, na primjer Bančine cijene izvora finansiranja. Interna stopa se upoređuje sa stopom koja se odobrava trećoj strani i koja je konzistentna sa parametrima transakcija na redovnom tržištu na datum mjerenja.

Kredit i potraživanja od klijenata

Procijenjena fer vrijednost kredita i potraživanja od klijenata zasnovana je na diskontovanim očekivanim budućim novčanim tokovima otplate glavnice i kamate, uz pretpostavku da se krediti otplaćuju prema ugovorenoj dinamici. Procijenjena fer vrijednost kredita odražava promjene u kreditnom statusu od uzimanja kredita i promjene u kreditima s fiksnom stopom. Knjigovodstvena vrijednost kredita s varijabilnom kamatnom stopom približno je jednaka njihovoj fer vrijednosti.

Depoziti klijenata, pozajmice i subordinirani dug

Procijenjena fer vrijednost depozita bez navedenog dospjeća, uključujući beskamatne depozite, predstavlja iznos koji se vraća na zahtjev.

Procijenjena fer vrijednost depozita sa fiksnom kamatnom stopom i drugih pozajmica koje nisu kotirane na aktivnom tržištu zasnovana je na diskontovanim novčanim tokovima korištenjem kamatnih stopa za nova zaduženja sa sličnim preostalim dospjećem.

Fer vrijednost oročenih depozita sa promjenjivom kamatnom stopom približno je jednaka njihovoj knjigovodstvenoj vrijednosti na datum izvještavanja.

Tržište se smatra aktivnim ako su kotirane cijene lako i redovno dostupne iz trgovine, od dilera, brokera, industrijske grupe, cijene usluga regulatornih agencija i da te cijene predstavljaju stvarne i redovne transakcije na tržištu na osnovu principa van dohvata ruke.

7. PRIHODI OD KAMATA

	2023.	2022.
Prihod od kamata obračunat korištenjem efektivne kamatne stope		
Kredit i potraživanja		
od privrednih društava	27.732	22.800
od stanovništva	2.978	2.129
od banaka	2.287	146
Vrijednosni papiri	243	-
Ostali prihodi od kamata ili slični prihodi	144	122
	33.384	25.197

8. RASHODI OD KAMATA

	2023.	2022.
Finansijske institucije	1.239	1.123
Obaveza prema klijentima, stanovništvo i privreda	2.928	2.041
Banke	16	946
Subordinisani dug	653	95
Kamate po ugovorima o najmu (Bilješka 30)	43	26
	4.880	4.231

9. PRIHODI OD NAKNADA I PROVIZIJA

	2023.	2022.
Glavne uslužne linije		
Platni promet	4.593	4.050
Održavanje računa	2.335	2.066
Kartično poslovanje	683	456
Ostale naknade i provizije	634	613
	8.245	7.185
Garancije i odobreni i neiskorišteni krediti	1.255	1.104
	9.500	8.289

10. RASHODI OD NAKNADA I PROVIZIJA

	2023.	2022.
Rashodi od naknada i provizija		
Rashodi po osnovu kartičnog poslovanja	1.348	1.227
Rashodi po osnovu platnih transakcija	1.347	1.277
Naknade za primljene garancije	1.133	1.092
Naknada za održavanje računa	20	18
Ostale naknade i provizije	109	53
	3.957	3.667

11. NETO PRIHODI OD KURSNIH RAZLIKA

	2023.	2022.
Prihodi od transakcija u stranim valutama	3.948	2.674
Neto prihodi i rashodi od usklađivanja pozicija u stranim valutama	(559)	(444)
	3.389	2.230

12. OSTALI OPERATIVNI PRIHODI

	2023.	2022.
Prihodi od izdavanja prostora	23	156
Prihod od prodaje stečene imovine	54	109
Prihodi od naplata sudskih taksi	30	81
Prihodi iz sudskih sporova	92	75
Prihodi od oslobađanja formiranih rezervisnja	136	70
Prihod od prodaje dugotrajne imovine	6	6
Ostali prihodi	247	113
	588	610

13. ADMINISTRATIVNI TROŠKOVI

	2023.	2022.
IT troškovi	2.966	2.843
Konsultantske usluge	1.566	1.246
Troškovi promocije i marketinga	1.139	799
PDV, Ostali porezi i doprinosi	1.014	788
Troškovi edukacije i upošljavanja	698	586
Troškovi zaštite i sigurnosti	377	388
Pravne usluge i sudski troškovi	276	322
Troškovi energije, komunalnih usluga i vode	318	261
Troškovi transporta i prevoza	388	244
Poštanske i telekomunikacijske usluge	250	221
Porez po odbitku, Ostali doprinosi i naknade	258	161
Osiguranje	175	159
Održavanja osnovnih sredstava i opreme	496	155
Trošak zakupa za ugovore male vrijednosti i kratkoročne ugovore	141	139
Članarine	178	132
Troškovi revizije	132	115
Troškovi kancelarijskog materijala	110	65
Ostali administrativni troškovi	1.236	910
	11.716	9.536

14. TROŠKOVI ZAPOSLENIH

	2023.	2022.
Troškovi neto plate i poreza	4.421	3.192
Doprinosi	2.594	1.867
Promjena na rezervisanjima za primanja zaposlenih (Bilješka 29)	160	107
Isplaćene otpremnine	27	14
Naknade troškova	-	(6)
Ostale naknade radnicima	788	700
	7.990	5.874

15. OSTALI OPERATIVNI RASHODI

	2023.	2022.
Plaćena premija osiguranja depozita i kredita	1.517	1.129
Umanjenje vrijednosti stečene imovine	-	39
Rezervisanja za sudske sporove (Bilješka 29)	323	112
Ostali rashodi iz sudskih sporova	168	-
Rashodi iz ranijeg perioda	4	-
Ostali rashodi	288	164
	2.300	1.444

16. UMANJENJA VRIJEDNOSTI, NETO

Promjene u bilansu uspjeha koje se odnose na umanjnja vrijednosti po vrsti imovine su prikazane kako slijedi:

	2023.	2022.
Umanjenje vrijednosti za kredite i potraživanja od klijenata, neto (Bilješka 20)	2.821	2.158
(Otpuštanje)/ umanjnja vrijednosti za ostalu imovinu i potraživanja, neto (Bilješka 24)	18	(11)
Umanjenje vrijednosti za sredstva kod Centralne Banke BiH, neto	(109)	81
Umanjenje vrijednosti / (Otpuštanje) za sredstva na tekućim računima kod drugih banaka, neto	44	36
Umanjenje vrijednosti za hartije od vrijednosti, neto	57	-
Umanjenje vrijednosti / (Otpuštanje) rezervisanja za vanbilansne stavke, neto (Bilješka 29)	(2)	(61)
	2.829	2.202

17. POREZ NA DOBIT

Ukupan porez na dobit priznat u bilansu uspjeha i ostaloj sveobuhvatnoj dobiti može se prikazati kako slijedi:

	2023.	2022.
Tekući porezet na dobit	1.142	780
Odgođeni porez	-	-
Porez na dobit	1.142	780

17. POREZ NA DOBIT (nastavak)

Usklađivanje oporezive dobiti iskazane u poreskom bilansu sa računovodstvenom dobiti može se prikazati na sljedeći način:

	2023.	2022.
Dobit prije poreza	11.841	7.868
Porez na dobit po stopi od 10%	1.184	787
Poreski efekat za nepriznate pozicije		
- poresko nepriznati rashodi	147	146
- neoporezivi prihodi	(32)	(25)
- poreski kredit	(144)	(42)
Korištenje prenesenog odgođenog poreza	-	-
Tekući porez u Republici Srpskoj*	658	491
Podcijenjeni iznos poreza u Republici Srpskoj iz prethodnih godina*	-	-
Obračunati porez u Republici Srpskoj po poreskim propisima Federacije BiH	(670)	(483)
Iskorišteni preneseni poreski gubici	-	(94)
Porez na dobit	1.142	780

*Porez na dobit u RS-u računa se zasebno i bazira se na specifičnoj troškovnoj alokaciji troškova i prihoda ostvarenih u RS-u.

Bilješke uz finansijske izvještaje za godinu koja je završila 31. decembra 2023.
(svi iznosi izraženi u hiljadama KM, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)

18. NOVAC I NOVČANI EKVIVALENTI I OBAVEZNA REZERVA KOD CENTRALNE BANKE BOSNE I HERCEGOVINE

	31. decembar 2023.	31. decembar 2022.
Gotovina	9.896	9.380
Sredstva kod centralne banke	175.127	201.208
<i>Umanjenje vrijednosti gotovine i sredstava kod centralne banke</i>	<i>(280)</i>	<i>(389)</i>
Gotovina i novčana sredstva kod centralne banke	184.742	210.200
Kredit i potraživanja od banaka po amortizovanom trošku	96.775	54.737
<i>Umanjenje vrijednosti sredstava na tekućim računima kod ostalih banka</i>	<i>(99)</i>	<i>(56)</i>
Obavezna rezerva koja se ne kvalifikuje kao novac u izvještaju o novčanom toku	(80.571)	(74.297)
Novac i novčana sredstva za izvještaj o novčanom toku	200.848	190.584

Minimalna obavezna rezerva izračunava se kao procenat prosječnog iznosa ukupnih depozita i pozajmljenih sredstava za svaki radni dan u toku 10 kalendarskih dana nakon perioda održavanja obavezne rezerve.

Od 1. jula 2016. godine primjenjuje se jedinstvena stopa od 10% ukupnih kratkoročnih i dugoročnih depozita i pozajmljenih sredstava. Gotovina koja se drži kao obavezna rezerva na računu CBBiH nije dostupna za korištenje bez posebnog odobrenja CBBiH i FBA.

Bilješke uz finansijske izvještaje za godinu koja je završila 31. decembra 2023.
(svi iznosi izraženi u hiljadama KM, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)

18. NOVAC I NOVČANI EKVIVALENTI I OBAVEZNA REZERVA KOD CENTRALNE BANKE BOSNE I HERCEGOVINE (nastavak)

Promjene umanjenja vrijednosti za očekivane gubitke za sredstva kod centralne banke prikazana su u tabeli koja slijedi. Sredstva kod centralne banke klasifikovana su u nivo kreditnog rizika 1.

	2023.	2022.
Stanje na 31. decembar	(389)	(308)
Novopriznata finansijska imovina (<i>Bilješka 16</i>)	(109)	(81)
Oslobađanje zbog prestanka priznavanja (<i>Bilješka 16</i>)	-	-
Umanjenje vrijednosti na 31. decembar	(280)	(389)

Promjenje umanjenja vrijednosti za sredstva na tekućim računima kod drugih banaka prikazana su u tabeli koja slijedi. Sva sredstva kod drugih banaka klasifikovana su u nivo kreditnog rizika 1.

	2023.	2022.
Stanje na 31. decembar	(58)	(22)
Novopriznata finansijska imovina (<i>Bilješka 16</i>)	(53)	(37)
Oslobađanje zbog prestanka priznavanja	12	1
Umanjenje vrijednosti na 31. decembar	(99)	(58)

18. NOVAC I NOVČANI EKVIVALENTI I OBAVEZNA REZERVA KOD CENTRALNE BANKE BOSNE I HERCEGOVINE (nastavak)

Kreditni rejtinzi Banaka kod kojih Banka ima otvorene tekuće račune prikazani su kako slijedi:

	31. decembar 2023.	Kreditni rejting banke
ProCredit Bank AG. Frankfurt am Main, Njemačka	6.783	BBB
Bank im Bistum Essen	18.488	AA-
DZ BANK AG Deutsche Zentral-Genossenschaftsbank, Frankfurt am Main, Njemačka	17.070	AA-
UniCredit Bank d.d. Mostar, Bosna i Hercegovina	450	B+*
Raiffeisen Bank International AG. Beč, Austrija	55	A+
ProCredit Bank Sh.a, Kosovo	3	BB
ING Belgium NV/SA	18.580	AA-
Landesbank Baden-Wuerttemberg	17.744	A-
UniCredit bank Austria	17.602	BBB+
Bruto vrijednosti na 31. decembar	96.775	
<i>Manje:umanjenje vrijednosti za kreditne gubitke</i>	<i>(99)</i>	
Neto knjigovodstvena vrijednost	96.677	

* Kreditni rejting zemlje

	31. decembar 2022.	Kreditni rejting banke
ProCredit Bank AG. Frankfurt am Main, Njemačka	14.503	BBB
Bank im Bistum Essen	17.046	AA-
DZ BANK AG Deutsche Zentral-Genossenschaftsbank, Frankfurt am Main, Njemačka	17.127	AA-
UniCredit Bank d.d. Mostar, Bosna i Hercegovina	251	B*
Zagrebačka Banka d.d. Zagreb, Hrvatska	-	BBB
Raiffeisen Bank International AG. Beč, Austrija	5.808	A-
ProCredit Bank Sh.a. Kosovo	2	BB
Raiffeisen Bank International d.d. Sarajevo, Bosna i Hercegovina	-	B*
Bruto vrijednosti na 31. decembar	54,737	
<i>Manje:umanjenje vrijednosti za kreditne gubitke</i>	<i>(56)</i>	
Neto knjigovodstvena vrijednost	54.681	

* Kreditni rejting zemlje

19. ULAGANJE U HARTIJE OD VRIJEDNOSTI

19.1 ULAGANJE U HARTIJE OD VRIJEDNOSTI PO FER VRIJEDNOSTI KROZ OSTALU SVEOBUHVAATNU DOBIT

Banka tokom 2023. godine nije vršila ulaganja u hartije od vrijednosti kasifikovane po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit.

	31. decembar 2023.	31. decembar 2022.
Trezorski zapisi Vlada FBiH	2.982	20.037
Trezorski zapisi Vlada RS	-	29.133
SWIFT dionice	91	85
Neto knjigovodstvena vrijednost na 31. decembar	3.073	49.255

Hartije od vrijednosti po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit klasifikovane su u nivo kreditnog rizika 1 na 31. decembar 2023. godine.

Na dan 31. decembar 2023. godine Banka je u svom portfoliju hartija od vrijednosti držala i vlasničke vrijednosne papire SWIFT u fer vrijednosti od 91 hiljada KM (2022: 85 hiljade KM).

19.2 ULAGANJE U HARTIJE OD VRIJEDNOSTI PO AMORTIZOVANOM TROŠKU

	31. decembar 2023	31. decembar 2022.
Trezorski zapisi Vlada RS	35.753	-
Obveznice - Njemačka	7.727	-
Obveznice - Holandija	7.805	-
Neto knjigovodstvena vrijednost na 31. decembar	51.285	-

Banka u toku 2023. godine izvršila nova ulaganja u hartije od vrijednosti, koje je klasifikovala po amortizovanom trošku. U prethodnoj godini su ulaganja u trezorske zapise Vlada RS bile klasifikovane po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit. Međutim, nakon isteka roka dospijeca tih hartija, nova ulaganja u kratkoročne hartije su klasifikovana u skladu sa dosadašnjom praksom Banke, a to je držanja do dospijeca. Pored ulaganja u hartije entitetskih vlada u BiH, Banka je investirala u kratkoročne dužničke instrumente Vlada Njemačke i Holandije. Kako nije bilo potrebe za likvidiranje hartija u cilju upravljanja likvidnosću sticanje je vršeno radi ostvarenja priliva od kamate i glavnice.

Bilješke uz finansijske izvještaje za godinu koja je završila 31. decembra 2023.
(svi iznosi izraženi u hiljadama KM, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)

20. KREDITI I POTRAŽIVANJA OD KLIJENATA

Analiza kredita i potraživanja prema izvornom dospjeću je kako slijedi:

	31. decembar 2023.	31. decembar 2022.
Kratkoročni krediti:		
Kratkoročni krediti u domaćoj valuti	132.528	120.649
Kratkoročni krediti u stranoj valuti (<i>uključujući indeksirane u EUR</i>)	1.766	763
	134.294	121.412
Dugoročni krediti:		
Dugoročni krediti u domaćoj valuti	94.312	78.235
Dugoročni krediti u stranoj valuti (<i>uključujući indeksirane u EUR</i>)	354.032	358.217
	448.344	436.452
Ukupno krediti prije umanjenja vrijednosti	582.638	557.864
Manje: umanjenje vrijednosti	(17.033)	(16.383)
	565.606	541.481

Kamatne stope po kreditima na dan 31. decembar 2023 i 31. decembra 2022. mogu biti kako slijedi:

	31. decembar 2023.		31. decembar 2022.	
	000 KM	Godišnja kamatna stopa	000 KM	Godišnja kamatna stopa
<i>Domaća valuta</i>				
Privredna društva	221.365	2,80% - 13,80%	195.192	2,60% - 13,81%
Stanovništvo	5.475	3,00% - 15,00%	3.692	3,00% - 15,00%
<i>Strana valuta</i>				
Privredna društva	330.015	2,20% - 12,00%	334.317	2,20% - 12,81%
Stanovništvo	25.783	3,00% - 12,80%	24.663	3,00% - 14,00%
	582.638		557.864	

Bilješke uz finansijske izvještaje za godinu koja je završila 31. decembra 2023.
(svi iznosi izraženi u hiljadama KM, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)

20. KREDITI I POTRAŽIVANJA OD KLIJENATA (nastavak)

Svi krediti i potraživanja od klijenata se mjere po amortizacionom trošku. Slijedeća tabela pokazuje uskladu od početnog do završnog stanja za bruto vrijednost kredite i potraživanja datih klijentima i pripadajuće umanjeње vrijednosti.

	Nivo kreditnog rizika 1	Nivo kreditnog rizika 2	Nivo kreditnog rizika 3	POCI	Ukupno
Bruto vrijednost na 01. januar 2023	507.361	38.762	11.741	-	557.864
Novi krediti i potraživanja	277.686	5.308	151	-	283.146
Modifikacija novčanog toka	(414)	32	-	-	(383)
Prestanak priznavanja (uključujući i otpis)	(113.540)	(26.888)	(3.610)	-	(144.038)
Promjene u obračunatoj kamati i glavnici	(104.792)	(8.185)	(973)	-	(113.951)
Kretanje iz Nivoa 1 u Nivo 2	(47.387)	47.387	-	-	-
Kretanje iz Nivoa 1 u Nivo 3	(336)	-	336	-	-
Kretanje iz Nivoa 2 u Nivo 1	19.982	(19.982)	-	-	-
Kretanje iz Nivoa 2 u Nivo 3	-	(2.790)	2.790	-	-
Kretanje iz Nivoa 3 u Nivo 2	-	97	(97)	-	-
Kretanje iz Nivoa 3 u Nivo 1	-	-	-	-	-
Ostala kretanja	-	-	-	-	-
Bruto vrijednost na 31. decembar 2023.	538.559	33.742	10.337	-	582.638

	Nivo kreditnog rizika 1	Nivo kreditnog rizika 2	Nivo kreditnog rizika 3	POCI	Ukupno
Umanjenje vrijednosti na 31. decembar 2022.	(4.871)	(2.620)	(8.893)	-	(16.383)
Novopriznati krediti i potraživanja	(2.644)	-	-	-	(2.644)
Oslobađanje zbog prestanka priznavanja	1.189	1.224	397	-	2.810
Transfer u Nivo 1	(148)	146	2	-	-
Transfer u Nivo 2	234	(236)	2	-	-
Transfer u Nivo 3	28	63	(91)	-	-
Promjena u nivou kreditnog rizika	358	(955)	(2.443)	-	(3.040)
Korištenje ispravke vrijednosti	-	-	2.225	-	2.225
Umanjenje vrijednosti na 31. decembar 2023.	(5.855)	(2.378)	(8.800)	-	(17.033)

Bilješke uz finansijske izvještaje za godinu koja je završila 31. decembra 2023.
(svi iznosi izraženi u hiljadama KM, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)

20. KREDITI I POTRAŽIVANJA OD KLIJENATA (nastavak)

	Nivo kreditnog rizika 1	Nivo kreditnog rizika 2	Nivo kreditnog rizika 3	POCI	Ukupno
Bruto vrijednost na 01. januar 2022	480.776	27.446	15.521	-	523.743
Novi krediti i potraživanja	253.449	1.893	26	-	255.368
Modifikacija novčanog toka	(289)	(21)	18	-	(292)
Prestanak priznavanja (uključujući i otpis)	(90.503)	(17.133)	(5.664)	-	(113.300)
Promjene u obračunatoj kamati i glavnici	(98.969)	(7.238)	(1.448)	-	(107.655)
Kretanje iz Nivoa 1 u Nivo 2	(44.206)	44.206	-	-	-
Kretanje iz Nivoa 1 u Nivo 3	(726)	-	726	-	-
Kretanje iz Nivoa 2 u Nivo 1	7.829	(7.829)	-	-	-
Kretanje iz Nivoa 2 u Nivo 3	-	(2.668)	2.668	-	-
Kretanje iz Nivoa 3 u Nivo 2	-	106	(106)	-	-
Kretanje iz Nivoa 3 u Nivo 1	-	-	-	-	-
Bruto vrijednost na 31. decembar 2022.	507.361	38.762	11.741	-	557.864

	Nivo kreditnog rizika 1	Nivo kreditnog rizika 2	Nivo kreditnog rizika 3	POCI	Ukupno
Umanjenje vrijednosti na 31. decembar 2021.	(3.706)	(2.939)	(12.776)	-	(19.421)
Novopriznati krediti i potraživanja	(2.130)	(97)	(51)	-	(2.278)
Oslobađanje zbog prestanka priznavanja	624	1.113	2.316	-	4.053
Transfer u Nivo 1	485	(472)	(12)	-	-
Transfer u Nivo 2	(471)	742	(271)	-	-
Transfer u Nivo 3	-	(45)	45	-	-
Promjena u nivou kreditnog rizika	327	(922)	(1.706)	-	(2.301)
Korištenje ispravke vrijednosti	-	-	3.561	-	3.561
Umanjenje vrijednosti na 31. decembar 2022.	(4.871)	(2.620)	(8.893)	-	(16.383)

20. KREDITI I POTRAŽIVANJA OD KLIJENATA (nastavak)

Tabela u prilogu prikazuje uskladu iznosa neto troška rezervisanja prikazanih u prethodnim tabelama sa neto troškovima rezervisanja prikazanim u poziciji umanjenje vrijednosti, neto u izvještaju o dobiti ili gubitku.

	2023.	2022.
Efekti neto troškova rezervisanja priznati kroz kretanje umanjenja vrijednosti	2.874	2.180
Efekat modifikacije, neto	388	295
Naplaćena otpisana potraživanja	(441)	(320)
Direktni otpisi	1	3
Umanjenje vrijednosti, neto	2.821	2.158

Modifikacija finansijske imovine

Tabela u nastavku prikazuje informacije o finansijskoj imovini za koju su ugovoreni novčani tokovi izmijenjeni tokom izvještajnog perioda.

	31. decembar 2023.	31. decembar 2022.
Finansijska imovina modificirana tokom izvještajnog perioda		
Nivo kreditnog rizika 1		
Amortizirani trošak prije modifikacija	13.993	10.548
Efekat modifikacije, neto trošak	388	(295)
Nivo kreditnog rizika 2		
Amortizirani trošak prije modifikacija	145	88
Efekat modifikacije, neto prihod	-	(1)
Nivo kreditnog rizika 3		
Amortizirani trošak prije modifikacija	-	-
Efekat modifikacije, neto trošak	-	-
Finansijska imovina modificirana od trenutka inicijalnog priznavanja		
Bruto iznos finansijske imovine koja je ranije modifikovana a za koju je iznos umanjenja vrijednosti promijenjen sa cleloživotnog na 12-mjesečni ECL	-	-

Efekti modifikacije finansijske imovine najvećim dijelom odnose se na kredite čiji su ugovoreni uslovi modifikovani usljed izmjene tržišnih uslova i rasta kamatnih stopa na referentne kamatne stope. Prema usvojenim računovodstvenim politikama efekat neznajne modifikacije priznat je u okviru neto troška od umanjenja vrijednosti.

21. ULAGANJA U INVESTICIJSKE NEKRETNINE

	31. decembar 2023.	31. decembar 2022.
Nabavna vrijednost		
Stanje na dan 1. januar	1.694	2.652
Nabavka	-	-
Transferi	(1.694)	(958)
Stanje na dan 31. decembar	-	1.694
Akumulirana amortizacija		
Stanje na dan 1. januar	394	541
Amortizacija	17	62
Transferi	(411)	(209)
Stanje na dan 31. decembar	-	394
Neto knjigovodstvena vrijednost na 31. decembar	-	1.300

Tokom 2023. godine, dio zgrade koje se izdavao u ranijem periodu vraćen je na korištenje u poslovne svrhe Banke te je srazmjernan dio i preknjižen na poslovne nekretnine. Zaključno sa krajem godine Banka nema dijelova zgrade koji se klasifikuje kao investicijske nekretnine.

Bilješke uz finansijske izvještaje za godinu koja je završila 31. decembra 2023.
(svi iznosi izraženi u hiljadama KM, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)

22. NEKRETNINE I OPREMA

	Zgrade i zemljište	Oprema	Imovina sa pravom korištenja- nekretnine	Imovina sa pravom korištenja-ostalo	Ukupno nekretnine i oprema
Nabavna vrijednost					
Na 1. januar 2022.	11.245	7.109	1.350	606	20.310
Nabavke	7	270	252	225	755
Smanjenje i otpis	(182)	(1.169)	(207)	(236)	(1.794)
Transfer	958	-	-	-	958
Stanje na 31. decembar 2022.	12.027	6.210	1.396	595	20.228
Akumulirana amortizacija na 1. januar 2022.	(2.335)	(6.280)	(604)	(304)	(9.523)
Trošak za godinu	(299)	(476)	(213)	(175)	(1.163)
Smanjenje i otpis	69	1.169	73	236	1.547
Transferi	(209)	-	-	-	(209)
Akumulirana amortizacija na 31. decembar 2022.	(2.774)	(5.587)	(746)	(242)	(9.347)
Nabavna vrijednost					
Na 1. januar 2023.	12.027	6.210	1.396	595	20.228
Nabavke	516	1.591	1.025	173	3.304
Smanjenje i otpis	(100)	(35)	(620)	(72)	(827)
Transferi (Bilješka 21.)	1.694	-	-	-	1.694
Stanje na 31. decembar 2023.	14.137	7.766	1.801	695	24.398
Akumulirana amortizacija na 1. januar 2023.	(2.774)	(5.587)	(746)	(242)	(9.349)
Trošak za godinu	(366)	(353)	(224)	(185)	(1.128)
Smanjenje i otpis	100	35	492	59	686
Transferi (Bilješka 21.)	(411)	-	-	-	(411)
Akumulirana amortizacija na 31. decembar 2023.	(3.451)	(5.905)	(478)	(368)	(10.202)
Neto knjigovodstvena vrijednost na 31. decembar 2022.	9.253	623	651	353	10.880
Neto knjigovodstvena vrijednost 31. decembar 2023.	10.685	1.861	1.323	327	14.196

23. NEMATERIJALNA IMOVINA

Softver i licence	Softver		Licence	
	2023.	2022.	2023.	2022.
Nabavna vrijednost na 01. januar.	1.404	1.404	1.168	990
Povećanje	-	-	82	178
Smanjenje i otpis	-	-	-	-
Stanje na 31. decembar.	1.404	1.404	1.250	1.168
Akumulirana amortizacija na 01. januar.	(1.269)	(1.130)	-	-
Trošak perioda	(134)	(139)	(68)	(141)
Smanjenje i otpis	-	-	-	-
Akumulirana amortizacija na 31. decembar.	(1.403)	(1.269)	(1.027)	(959)
Neto knjigovodstvena vrijednost	1	134	223	209

24. OSTALA IMOVINA I POTRAŽIVANJA

	31. decembar 2023.	31. decembar 2022.
Stečena imovina	2	2
Kratkoročna finansijska imovina	273	201
Dati avansi	65	59
Sitan inventar	8	7
Ostala imovina - razgraničenja	1.067	864
Novčana sredstva oročena kao kolateral	2.649	2.444
	4.063	3.577
Manje: umanjene vrijednosti	(84)	(66)
Manje: umanjene vrijednosti novčana sredstva data kao kolateral	(3)	(2)
Ostala imovina	3.976	3.509

Stečena imovina je nefinansijska imovina stečena u procesu naplate kreditnih potraživanja s ciljem da se ta imovina proda čim se za to steknu uvjeti. Imovina se priznaje po fer vrijednosti umanjenoj za trošak prodaje ili neto knjigovodstvenu vrijednost potraživanja u zavisnosti šta je manje. Amortizacija se ne obračunava na stečenu imovinu. Svako naknadno umanjeno ili povećanje vrijednosti evidentira se pod ostalim operativnim prihodima/rashodima.

24. OSTALA IMOVINA I POTRAŽIVANJA (nastavak)

Promjene umanjenja ostale imovine i potraživanja mogu se prikazati na sljedeći način:

	Nivo kreditnog rizika 1	Nivo kreditnog rizika 2	Nivo kreditnog rizika 3	POCI	Ukupno
Umanjenje vrijednosti na 1. januar 2023.	(1)	(2)	(64)	-	(66)
Nova sredstva	(3)	-	-	-	(3)
Oslobađanje zbog prestanak priznavanja	3	3	16	-	22
Promjena kreditnog rizika	-	(4)	(33)	-	(37)
Umanjenje vrijednosti na 31. december 2023.	(1)	(2)	(80)	-	(83)

	Nivo kreditnog rizika 1	Nivo kreditnog rizika 2	Nivo kreditnog rizika 3	POCI	Ukupno
Umanjenje vrijednosti na 1. januar 2022.	(1)	(2)	(72)	-	(74)
Nova sredstva	(6)	-	-	-	(6)
Oslobađanje zbog prestanak priznavanja	6	10	40	-	55
Promjena kreditnog rizika	-	(9)	(32)	-	(41)
Umanjenje vrijednosti na 31. december 2022.	(1)	(2)	(64)	-	(66)

25. OBAVEZE PREMA BANKAMA

Analiza obaveza prema bankama prema originalno ugovorenom dospijeću prikazano je kako slijedi:

	31. decembar 2023.	31. decembar 2022.
<i>Kratkoročni depoziti:</i>		
Kratkoročni depoziti banaka s rokom dospijeća do 3 mjeseca	-	13.793
Kratkoročni depoziti banaka s rokom dospijeća do jedne godine	-	-
	-	13.793

26. OBAVEZE PREMA DRUGIM FINANSIJSKIM INSTITUCIJAMA

31. decembar 2023.	Preostala ročnost					Ukupno
	do 3 mjeseca	3 - 12 mjeseci	1 - 5 godina	preko 5 godina	Bez dospijeća	
Obaveze sa fiksnom kamatnom stopom	23.225	9.266	38.073	9.377	-	79.941
Obaveze sa varijabilnom kamatnom stopom	855	2.002	10.804	-	-	13.661
Ukupno	24.080	11.268	48.877	9.377	-	93.602

31. decembar 2022.	Preostala ročnost					Ukupno
	do 3 mjeseca	3 - 12 mjeseci	1 - 5 godina	preko 5 godina	Bez dospijeća	
Obaveze sa fiksnom kamatnom stopom	1.520	17.466	66.724	12.707	-	98.416
Obaveze sa varijabilnom kamatnom stopom	54	279	7.544	-	-	7.877
Ukupno	1.573	17.745	74.268	12.707	-	106.293

27. OBAVEZE PREMA KLIJENTIMA

	31. decembar 2023.	31. decembar 2022.
Tekući računi	401.238	367.996
-Fizičko lice	97.834	65.225
-Pravno lice	303.403	302.771
Štedni računi	57.230	47.683
-Fizičko lice	51.755	41.447
-Pravno lice	5.475	6.236
Oročeni depoziti	266.814	249.297
-Fizičko lice	74.161	42.433
-Pravno lice	192.653	206.864
Depoziti klijenata	725.282	664.976

28. SUBORDINIRANI DUG

	31. decembar 2023.	31. decembar 2022.
Green for Growth Fund (GGF)	8.033	7.918
	8.033	7.918

Tokom 2023. godine aktivirana je jedna kreditna linija od Green for Growth Fund, Southeast Europe S.A. odobrena 24. oktobra 2023. godine, u ukupnom iznosu od 7.823 hiljade KM (4.000 hiljade EUR) i uključuje samo obavezu po glavnici. Na glavnici će biti obračunavana kamata po stopi od 6M EURIBOR + 4,95% godišnje. Rok dospijeća ovog kredita je 31. oktobar 2032. godine. Banka nije bila u kašnjenju glavnice ili kamata po navedenoj kreditnoj liniji niti je prekršila druge odredbe ugovora o subordiniranom dugu. Sredstva subordiniranog duga raspoloživa su za pokriće gubitaka samo u slučaju stečaja ili likvidacije Banke, te nisu raspoloživa za pokriće gubitka redovnog poslovanja Banke. U slučaju likvidacije ili stečaja Banke, obaveze iz subordiniranog duga podređene su ostalim obavezama Banke.

Subordinirani dug se može iskoristiti kao dodatno povećanje kapitala za regulatorne svrhe, uz odobrenje regulatora

29. REZERVISANJA

	31. decembar 2023.	31. decembar 2022.
Rezervisanja za sudske sporove	576	463
Rezervisanja za zaposlene	612	452
Rezervisanja za vanbilansne stavke	283	285
Ostala rezervisanja	289	179
	1.760	1.379

Garancije i kreditne obaveze

U okviru redovnog poslovanja. Banka ulazi u kreditne obaveze koje se evidentiraju na vanbilansnim računima i prvenstveno uključuju garancije, akreditive i neiskorištene kredite.

	31. decembar 2023.	31. decembar 2022.
<i>Odobreni neiskorišteni krediti</i>		
Odobreni krediti (opozivi)	16.127	15.242
Odobreni krediti (neopozivi)	31.850	26.335
	47.977	41.577
<i>Finansijske garancije</i>		
Činidbene garancije	37.372	36.620
Plative garancije	18.894	15.989
Akreditivi	-	183
	56.266	52.792
Ukupno garancije i odobreni neiskorišteni krediti	104.242	94.369

29. REZERVISANJA (nastavak)

Kretanje rezervisanja za obaveze i troškove prikazano je kako slijedi:

Formirane rezerve za:	31. decembar 2022.	Dodatna rezervisanja	Otpuštanje rezervisanja	Iskorišteno	31. decembar 2023.
Dugoročna primanja zaposlenih (Bilješka 14)	452	160	-	-	612
Rezervisanja za sudske sporove (Bilješka 12,15)	463	323	(92)	(118)	576
Rezervisanja za vanbilansne stavke (Bilješka 16)	285	225	(227)	-	283
Ostala rezervisanja*	179	110	-	-	289
Ukupno	1.379	818	(319)	(118)	1.760

Formirane rezerve za:	31. decembar 2022.	Dodatna rezervisanja	Otpuštanje rezervisanja	Iskorišteno	31. decembar 2022.
Dugoročna primanja zaposlenih (Bilješka 14)	345	107	-	-	452
Rezervisanja za sudske sporove (Bilješka 12,15)	642	112	(75)	(216)	463
Rezervisanja za vanbilansne stavke (Bilješka 16)	346	444	(505)	-	285
Ostala rezervisanja*	179	-	-	-	179
Ukupno	1.512	663	(580)	(216)	1.379

*Ostala rezervisanja najvećim dijelom se odnose na rezervisanje za zateznu kamatu po Rješenju poreske uprave, na koju je Banka podnijela žalbu drugostepenom organu na odlučivanje.

Ukupan iznos sudskih sporova iznosi 713 hiljada KM (2022: 1.030 hiljade KM) koji se većinski odnose na sudske postupke pokrenute od strane bivših zaposlenika Banke. Banka pravi rezervisanja zajedno sa internim i eksternim pravnim savjetnicima te prilagođava rezervisanja na temelju okolnosti koje postoje na svaki datum izvještavanja.

Ukoliko postoji određen broj sličnih obaveza, vjerovatnoća odliva koji je potreban da bi se obaveza izmirila određena je pretpostavkom da se radi o istim obavezama.

Za izračun efekata rezervisanja prema zahtjevima MRS-a 19 korištene su sljedeće aktuarske pretpostavke za 2023. godinu:

a. Demografske pretpostavke:

- i. Prosječna stopa mortaliteta – 0,83% (2022: 0,82%)
- ii. Prosječna stopa fluktuacije – 2,33% (2022: 2,62%)

b. Finansijske pretpostavke:

- iii. Diskontna stopa – 3,0% (2022: 2,5%) i
- iv. Očekivani rast plata – 4,0% (2022: 3,5%)

30. OSTALE OBAVEZE

	31. decembar 2023.	31. decembar 2022.
Obaveza po osnovu najma	1.703	1.053
Obračunati razgraničeni troškovi	412	321
Odloženi prihodi	681	278
Obaveze prema pravnim licima	218	225
Obaveze prema dobavljačima	0	147
Obaveza prema Centralnoj banci BiH	42	69
Obaveze prema vladama	21	21
Obaveze prema pravnim licima-blokirani računi	1.465	251
Obaveze prema pravnim licima-garantni fondovi	1.152	222
Obaveze za ostale poreze	1	2
Ostalo	154	229
Ostale obaveze	5.847	2.818

i. Obaveze po osnovu najmova

Ugovori o najmu odnose se na poslovne prostore u kojim Banka obavlja svoju djelatnost i opremu.

	Valuta	Nominalna kamatna stopa	Ugovoreno /očekivano dospijeće	Sadašnja vrijednost 31.decembar 2023.
Obaveze po osnovu najmova – poslovni prostori	BAM	3,65%	2020-2027	234
Obaveze po osnovu najmova – poslovni prostori	BAM	0,89%	2022-2027	94
Obaveze po osnovu najmova – poslovni prostori	BAM	1,61%	2022-2027	85
Obaveze po osnovu najmova – poslovni prostori	BAM	2,92%	2023-2033	623
Obaveze po osnovu najmova – poslovni prostori	BAM	3,90%	2023-2027	149
Obaveze po osnovu najmova – poslovni prostori	BAM	3,90%	2023-2033	174
Obaveze po osnovu najmova – bankarska oprema	BAM	3,93%	2023-2027	37
Obaveze po osnovu najmova – bankarska oprema	BAM	1,13%	2020-2024	44
Obaveze po osnovu najmova – bankarska oprema	BAM	1,36%	2022-2026	34
Obaveze po osnovu najmova – bankarska oprema	BAM	1,13%	2021-2025	29
Obaveze po osnovu najmova – bankarska oprema	BAM	1,61%	2022-2026	48
Obaveze po osnovu najmova – bankarska oprema	BAM	1,61%	2022-2024	25
Obaveze po osnovu najmova – bankarska oprema	BAM	3,93%	2023-2028	51
Obaveze po osnovu najmova – bankarska oprema	BAM	4,28%	2023-2028	74
				1.703

30. OSTALE OBAVEZE (NASTAVAK)

	Valuta	Nominalna kamatna stopa	Ugovoreno /očekivano dospijeće	Sadašnja vrijednost 31.decembar 2022.
Obaveze po osnovu najмова – poslovni prostori	BAM	3,65%	2020-2027	456
Obaveze po osnovu najмова – poslovni prostori	BAM	1,61%	2023-2027	108
Obaveze po osnovu najмова – poslovni prostori	BAM	0,89%	2023-2027	118
Obaveze po osnovu najмова – poslovni prostori	BAM	1,13%	2020-2024	97
Obaveze po osnovu najмова – poslovni prostori	BAM	1,13%	2020-2023	6
Obaveze po osnovu najмова – poslovni prostori	BAM	1,13%	2021-2025	44
Obaveze po osnovu najмова – bankarska oprema	BAM	1,13%	2021-2024	25
Obaveze po osnovu najмова – bankarska oprema	BAM	1,36%	2023-2026	47
Obaveze po osnovu najмова – bankarska oprema	BAM	1,61%	2023-2026	65
Obaveze po osnovu najмова – bankarska oprema	BAM	1,61%	2023-2024	87
				1.053

Iznosi prikazani u bilansu uspjeha

	2023.	2022.
Kamate po ugovorima o najmu (<i>Bilješka 8</i>)	43	27
Amortizacija sredstava sa pravom korištenja (<i>Bilješka 22</i>)	410	388
Trošak zakupa za ugovore male vrijednosti i kratkoročne ugovore (<i>Bilješka 13</i>)	38	140

Iznosi prikazani u izvještaju o novčanim tokovima

	2023.	2022.
Ukupni odlivi po osnovu najмова	438	401

31. DIONIČKI KAPITAL

Kapital se sastoji od 9.166.270 redovnih dionica nominalne vrijednosti 10 KM. Vlasničkim instrumentima Banke se ne trguje na javnom tržištu ali su izlistane na Sarajevskoj berzi.

Vlasnička struktura Banke je kako slijedi:

Dioničari	Broj dionica	'000 KM	%
ProCredit Holding AG Frankfurt, Njemačka	9.166.270	10	100,00
Ukupno	9.166.270	91.662.700	100,00

	2023.	2022.
Stanje na dan 1. januar	91.663	91.663
Novoizdate dionice	-	-
Stanje na dan 31. decembar	91.663	91.663

32. OSNOVNA ZARADA PO DIONICI

Osnovna zarada po dionici izračunava se dijeljenjem neto dobiti koja se može pripisati redovnim dioničarima ponderisanim prosječnim brojem redovnih dionica u toku godine.

	31. decembar 2023.	31. decembar 2022.
Dobit / (Gubitak) na raspolaganju dioničarima ('000 KM)	10.699	7.088
Ponderisani prosječni broj običnih dionica tokom godine	8.220.953	8.220.953
	1,30	0,86

Razrijeđena zarada po dionici nije prikazana jer Banka nije izdala instrumente razrjeđivih dionica.

33. POSLOVANJE PO SEGMENTIMA

Banka posluje kao jedan operativni segment.

34. TRANSAKCIJE SA POVEZANIM LICIMA

Stanja sa povezanim stranama mogu se prikazati kako slijedi:

	31. decembar 2023.	31. decembar 2022.
Imovina		
ProCredit bank Njemačka	9.432	17.193
ProCredit bank Kosovo	10	9
	9.442	17.202
Uprava	21	34
Članovi uže porodice ključnih uposlenika	74	28
	95	62
Ukupno	9.537	17.264
Obaveze		
ProCredit Holding Njemačka	19.889	29.687
ProCredit bank Njemačka	3	13.793
ProCredit bank Kosovo	41	40
Quipu Njemačka	42	32
ProCredit bank Srbija	-	-
	19.975	43.551
Uprava	153	164
Članovi uže porodice ključnih uposlenika	259	151
	412	315
Ukupno	20.387	43.866
	31. decembar 2023.	31. decembar 2022.
Prihodi		
ProCredit bank Njemačka	328	78
	328	78
Uprava	1	2
Članovi uže porodice ključnih uposlenika	2	2
	3	4
Ukupno	331	81

34. TRANSAKCIJE SA POVEZANIM LICIMA (nastavak)

	31. decembar 2023.	31. decembar 2022.
Troškovi		
ProCredit Holding Njemačka	(2.051)	(2.027)
Quipu Njemačka	(2.225)	(2.242)
ProCredit bank Njemačka	(832)	(827)
ProCredit Akademija Njemačka	(393)	(317)
ProCredit bank Srbija	(127)	(109)
Quipu Kosovo	(38)	(25)
ProCredit Akademija Makedonija	(4)	-
	(5.670)	(5.547)
Uprava	(831)	(497)
Nadzorni odbor	(4)	(4)
Članovi uže porodice ključnih uposlenika	(591)	(420)
	(1.426)	(921)
Ukupno	(7.096)	(6.468)

Naknade Upravi i drugim članovima menadžmenta:

Članovima Uprave tokom navedenih perioda isplaćene su sljedeće naknade:

	31. decembar 2023.	31. decembar 2022.
Neto plate	460	274
Porezi i doprinosi	360	212
Ostale naknade	10	11
	830	497

35. TROŠKOVI REVIZIJE

Ugovoreni troškovi revizije mogu se prikazati kako slijedi:

	31. decembar 2023.	31. decembar 2022.
Revizija godišnjih finansijskih izvještaja	86	86
	86	86

U skladu sa ugovorom o reviziji godišnjeg izvještaja, grupnog paketa i regulatornih izvještaja za Agenciju za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovina za 2023. godinu Banka je ugovorila sa KPMG B-H d.o.o. iznos od 86 hiljada BAM bez uključenog PDV-a i troškova (2022: 86 hiljada BAM bez uključenog PDV-a i troškova).